

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
541

Subotica, 16. kolovoza 2013. Cijena 50 dinara

BODROG FEST

KNJIZEVNA VEČER
NEVENA UŠUMOVIĆA

OBNAVLJANJE PRUGA
KRUPAN ZALOGAJ

DVJESTO GODINA
CRKVE U SONTI

INTERVJU
ANTE IVAS

GRAD U BOJAMA ZRELOGA ŽITA

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukoričene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostore NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Vruća ADSL akcija

**Prijavi se do kraja kolovoza i iskoristi
nevjerojatnu ljetnu akciju!**

ADSL MAX 10 paket, sada dobijaš po cijeni paketa ADSL MAX

** Akcija traje do 31. kolovoza!*

**SURFUJ DUUUPLO BRŽE,
PO NIŽOJ CIJENI!**

Detalji na sajtu:
www.tippnet.rs

Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

**»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati**

Ozbiljne teme

Možda će naši čitatelji koji vole »teže« članke s »ozbiljnim« političkim i ekonomskim temama biti nezadovoljni ovim brojem tjednika, jer je prepun festivala, folklora, manifestacija... Broj je prepun nasmijanih lica, mladosti i ljepote, tradicije i nošnji... No, premda se svrstavaju u kategoriju »lakih« tema, ipak niti gradski ili seoski festivali i događanja nisu ni malo neozbiljna stvar. Znaju to organizatori, a sve više to cijene i sve brojniji posjetitelji.

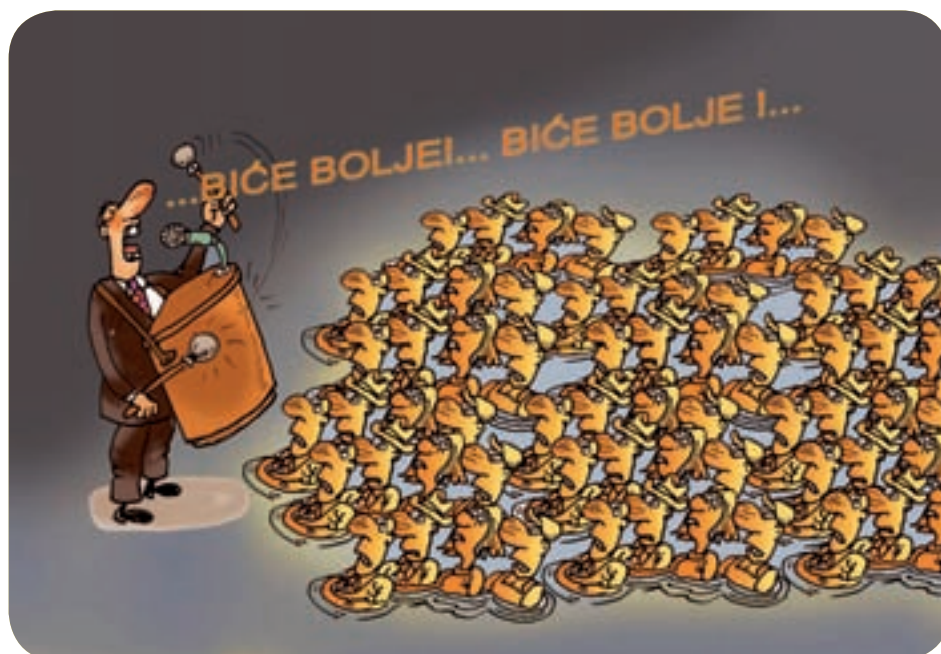
Tako je festival tradicije, kulture i hrane u Monoštoru pod nazivom »Bodrog fest« ove godine okupio oko deset tisuća ljudi. Manifestacija koja ima za cilj promidžbu i očuvanje kulturne baštine, među ostalim i hrvatske, zatim običaja, starih tradicijskih obrta, glazbe, nošnji, gastronomije, te prirodnih bogatstava sela iz godine u godinu privlači sve veći broj posjetitelja. Nije ni malo neozbiljna stvar za turističku promidžbu, pa i gospodarstvo ovoga sela, koje broji tri i pol tisuće stanovnika, okupiti deset tisuća ljudi.

U Srijemskoj Mitrovici deseti put za redom održan je Srijem folk fest, međunarodna smotra folklora, na kojem su sudjelovali folklorni ansambli iz Srijema te dvanaest zemalja iz Europe, Južne Amerike i Azije. U trajanju od četiri dana ova je smotra ukazala na glazbeno i plesno bogatstvo nastalo na tri kontinenta, ali opet blisko svima. I kako tvrdi naš dopisnik, očuvanje narodnih plesova i nošnji je neupitno važno, pa čak i možda najvažnije za očuvanje nematerijalne kulturne baštine jednoga naroda. Koliko je bilo zanimanje posjetitelja svjedočila je dobra posjećenost svake večeri na kojima su se predstavljala folklorna društva, među njima i srijemskih Hrvata.

U Šidu su krenuli sličnim putem, organizirana je, vrlo uspješno, druga fijakerijada – uz natjecateljski dio održan je i revijalni dio – defile fijakera kroz grad u kojem su uživali brojni posjetitelji. Nova uspješna manifestacija?

I na koncu, ali ne i na posljednjem mjestu, održana je središnja svečanost Dužijance u Subotici. Svim bunjevačkim Hrvatima, uz somborsku Dužionicu dakako, najljepša i najznačajnija manifestacija na kojoj se prikazuje bogatstvo njihove tradicijske materijalne i nematerijalne baštine.

J. D.

16. kolovoza 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

PREKID RADA GRANIČNOG PRIJELAZA VUKOVAR – BAČ.....7

TEMA

Vojvođanske željeznice na slijepom kolosijeku

OBNAVLJANJE PRUGA KRUPAN ZALOGAJ.....10-11

INTERVJU

msgr. Ante Ivas, šibenski biskup

OVDJE SAM SE OSJEĆAO KAO DOMA.....12-13

SUBOTICA

Tragovi starih vodotokova

POTOK MLAKA U SJEĆANJU.....18

DOPISNICI

Festival tradicije, kulture i hrane u Monoštoru

BODROG FEST.....24-25

KULTURA

Književna večer u sklopu »Dužijance 2013.«

OBITELJ – TEMELJ DRUŠTVA I CRKVE.....34

SPORT

Somborka Kristina Lišević, najbolja rukometašica Francuske

CILJ LIGA ŠAMPIONA I SVJETSKO PRVENSTVO.....50

Poljoprivrednici blokiraju prometnice

U Nigeriji se uvode osobne iskaznice s čipom, no za razliku od naših, ove iskaznice se prave u suradnji s bankama te će ujedno biti i platežno sredstvo. Dakle, građani ove napredne i razvijene zemlje posjedovat će neviđeno rješenje, svi njihovi biometrijski podaci od visine, otiska prsta, datuma rođenja bit će izravno povezani sa stanjem na bankovnom računu. Identifikacija se dakle preskače, sve je u čipu.

I kod naših čipova se najavljuju unapređenja. Otkriveno je kako se svi podaci s vozačkih dozvola, koje su po novim pravilima čipizirane, mogu prebaciti na osobnu iskaznicu, te bi se sve to moglo uskladištiti na osobnoj karti. Štoviše, i podaci iz zdravstvene knjižice se mogu prebaciti na osobnu iskaznicu, pa bi sve bilo jednostavnije.

Naravno, ima i onih koji se s time ne slažu, tako da za sada to ipak neće biti obvezno, stare klasične zdravstvene kartice će se moći zadržati.

Jedino mi je malo čudno zašto se takva rješenja prvo ne isprobavaju na Zapadu, već se kreće od zaostalih zemalja poput Nigerije i Srbije? Jesmo li mi kao siromašniji možda podložniji vrlom novom digitalnom svijetu? Ili je možda razlog u tome što se na Zapadu sve više uviđa da pretjerana digitalizacija ruši privatnost?

Slučaj Edwarda Snowdena, bivšeg djelatnika NSA (američke Nacionalne sigurnosne agencije) koji je otkrio da vlada nadzire svoje građane, pokazuje da nešto ne štima. Pod jedan, zašto se progoni netko tko je iznio istinu? Pod dva, širom svijeta se podupiru »zviždači«, osobe koje ukazuju na zlouporabu javnih dužnosti, a kada to uradi netko sa Zapada, umjesto zaštite biva proganjen.

Konkretno, nalazimo se u ratu za privatnost. Digitalizacija omogućuje da se prati kretanje ljudi, financije, kupovina, komentari koje pišemo na društvenim mrežama itd. Veliki brat odavno je iznad nas, samo ga još ne vidimo jasno. Suviše smo zaokupljeni estradom, sportom, politikom, užiticima, potrošačkim navikama, da bi vidjeli kako smo ušli u jedno-smjernu ulicu.

Tu smo zatekli nove tehničke mogućnosti kojima se povećava radna produktivnost, olakšava život, pojednostavljuje svakidašnjica. Jedini problem je što to moramo platiti gubitkom osobnosti.

I naravno, s obzirom da sva tehnička otkrića najprije prolaze kroz vojne ruke, usavršene su mašine za ubijanje. Postoje letjelice koje mogu preletjeti pola svijeta, uočiti metu i samostalno donijeti odluku o napadu. Ljudi su konačno stvorili robote sposobne za samostalno ubijanje ljudi.

Znanstvena fantastika prestala je biti fantastika. Ljudi budućnosti će znut će o prošlosti.

Nikola Perušić

Nakon propalih pregovora između predstavnika poljoprivrednika i ministara poljoprivrede i financija Republike Hrvatske, seljaci su pojačali prosvjede tako da su prometnice blokirane u gotovo svim kontinentalnim županijama.

Prema podacima osječko-baranjske policije u toj su županiji zbog prosvjeda seljaka blokirane cesta D7 u baranjskom mjestu Čeminac, cesta D34 kod mjesta Gat te đakovačka i valpovačka obilaznica, a promet se preusmjerava okolnim pravicima.

Na prosvjednom mjestu na đakovačkoj zaobilaznici kod križanja s cestom Đakovo-Našice, u znak nezadovoljstva neuspjehom pregovora predsjednik Zajednice udruga seljaka Slavonije i Baranje *Antun Laslo* demonstrativno je s konjima, zapregom i starim plugom iz 1967. zaorao nekoliko brazdi na obližnjem polju.

»Nakon jučerašnjih neuspješnih pregovora s ministrima i njihovog nerazumijevanja za seljaka i poljoprivredu jedino se možemo vratiti unazad, u vrijeme ručnog oranja starim plugom. Zadnji puta ovim plugom orao sam još 1967. i tada nisam mislio da će mi više za rad na zemlji trebati oruđe iz prošloga stoljeća«, izjavio je Laslo.

Seljaci traže hitan sastanak s predsjednikom Ivom Josipovićem i predsjednikom Vlade Zoranom Milanovićem.

Laslo je rekao kako seljaci nastavljaju s prosvjednim blokadama cesta, a ako ih premijer Milanović ne primi na razgovor spremni su na totalne blokade prometnica.

U izjavi Hini Laslo je kazao kako seljaci i dalje traže razgovor s Milanovićem, ali da mu nije poznato je li iz Vlade stigao odgovor na zahtjev prosvjednika za sastanak s premijerom.

Na upit koliko su spremni čekati premijerov odgovor Laslo je kazao kako to ne može točno reći, ali sigurno ne dugo. »Ako to ne bude ubrzo idemo u daljnje akcije«, poručio je Laslo.

»Mi nismo građani drugoga reda nego ravnopravni s ostalima, mi samo tražimo ono što nam po zakonu pripada. Neka nam osiguraju realne, proizvođačke cijene naših proizvoda pa nećemo trebati poticaje«, poručio je Laslo.

Dodao je da u ovom trenutku prosvjeduju seljaci iz gotovo svih županija u unutrašnjosti, osim Zagrebačke i Varaždinske.

Hina

16. kolovoza 2013.

U rujnu pregovori Hrvatske i Srbije oko otvaranja granice Vukovar - Bač

Tijekom idućeg mjeseca trebali bi započeti pregovori između Hrvatske i Srbije o ponovnom otvaranju za promet graničnog prijelaza preko Dunava između Vukovara i Bača.

Najava je to iz Ministarstva vanjskih poslova Hrvatske na raniji dopis vukovarskog gradonačelnika *Željka Saboa*, koji je ukazao na taj problem i veliki interes građana koji su koristili prijelaz. U dopisu prve potpredsjednice Vlade i ministrice vanjskih i europskih poslova *Vesne Pusić* navodi se da je u siječnju ove godine hrvatska strana diplomatskim putem obavijestila srbijansku stranu da se nakon 1. srpnja 2013.

godine, odnosno od datuma ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, postojeći Sporazum o pograničnom prometu, koji je u privremenoj primjeni od 1997., više neće moći nastaviti primjenjivati, jer takav pogranični režim nije u skladu sa zakonodavstvom EU.

»Tom prigodom Republika Hrvatska je ponovila poziv da bi što prije trebalo započeti s pregovorima o novom Sporazumu o pograničnom prometu i to na osnovi teksta hrvatskog prijedloga novog Sporazuma i poziva za početak pregovora, dostavljenih još sredinom 2011. godine. Na žalost, srbijanska strana cijelo to vrijeme nije pokazala interes da s Republikom Hrvatskom započne pregovore i sklopi novi Sporazum o pograničnom prometu, koji bi bio usklađen s zakonodavstvom EU i koji bi onda osigurao lakše prelaženje granice i boravak u susjednom pograničnom području i nakon ulaska RH u EU«, navodi se u odgovoru *Vesne Pusić*.

Prekid rada graničnog prijelaza imao je za posljedicu i prekid plovidbe Dunavom trajekta Golubica, koji je povezivao Vukovar i vojvođansku općinu Bač, za čiju je nabavu Kraljevina Nizozemska izdvojila oko milijun eura. Ipak, iz Ministarstva se nadaju da će pregovori dati rezultata i da će građani ponovno ubrzo moći koristiti ovaj granični prijelaz.

Večernji list

Minority news

Izišao je treći broj elektroničkog biltena Minority news za srpanj, koji među ostalim donosi izvješće o javnoj raspravi pred Ustavnim sudom Srbije o ocjeni ustavnosti 14 odredaba Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, izvješće o aktivnostima Kancelarije za ljudska i manjinska prava na prikupljanju podataka o nacionalnoj pripadnosti i materinjem jeziku zaposlenih u upravama jedinica lokalne samouprave te aktualnosti iz židovske, češke, mađarske, hrvatske, bunjevačke, grčke, bošnjačke, romske, bugarske, makedonske i rusinske zajednice.

MN donosi i intervju s predsjednikom Izvršnog odbora Nezavisnog društva novinara Vojvodine *Nedimom Sejdinovićem* o stanju u medijima u Srbiji, među ostlim i o položaju i perspektivama medija nacionalnih manjina.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP U GOLUBIĆU

Prava nacionalnih manjina – borba protiv diskriminacije

Centar za povijest, demokraciju i pomirenje iz Novog Sada zajedno s Udrugom za povijest, suradnju i pomirenje iz Golubića (Obrovačkog) organizira šesti međunarodni znanstveni skup pod nazivom »Prava nacionalnih manjina – borba protiv diskriminacije« u Golubiću, u Republici Hrvatskoj od 19. do 22. kolovoza.

I ove godine znanstveni skup je dobio podršku resornih ministarstava Hrvatske i Srbije, podršku stranaka Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj, kao i podršku Grada Obrovcu. Organizaciju skupa pomažu i Fond za izbjegla i raseljena lica AP Vojvodine i Komesarijat za izbjeglice Republike Srbije.

Po šesti put u Golubiću Obrovačkom, Republika Hrvatska, okupit će se znanstvenici kako bi nastavili započete razgovore i dali odgovore na još uvek značajan broj otvorenih pitanja. Na znanstveni skup su pozvani i politički predstavnici Srba iz Hrvatske i Hrvata iz Srbije, ali i politički predstavnici dviju zemalja, koji donose najznačajnije odluke vezane za bilateralne odnose.

U sklopu ovogodišnjeg skupa, uz sudjelovanje više stranih autora i studenata bit će organizirana i tri panela: Povratak izbjeglica i rješavanje drugih statusnih i manjinskih pitanja Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji kroz dosljedno provođenje propisa, kao uvjet boljeg zajedničkog života; Nacionalizam kao izvor mržnje i predrasuda; Holokaust - edukacija o prošlosti, kao uvjet boljoj budućnosti.

Na završnoj generalnoj sesiji bit će donesena zajednička izjava vezana za daljnja istraživanja i utjecaj koji bi znanstvenici na osnovi postignutih rezultata mogli ostvariti u široj zajednici, a znanstvenici će biti upoznati i s razgovorima koje su vodili politički predstavnici.

ODRŽANA ŽETVENA SVEČANOST »DUŽIJANCA« U SUBOTICI

Grad u bojama zrelog žita

Tu smo danas da slavimo novi rod žita, da se zahvalimo Bogu što je sačuvao rod od nepogoda, ali tu smo danas i da se zahvalimo ljudima koji su kroz svoj angažman u kulturno-umjetničkim društvima ovaj plod naše prebogate Vojvodine, kroz Dužijancu i zahvaljujući Dužijanci, pretvorili u etnografsko i etnološko blago, kazao je gradonačelnik Modest Dulić

»Žito je dobro rodilo. Rod je sakupljen«, tim riječima je bandaš Marko Peić Tukuljac obavijestio gradonačelnika Modesta Dulića da je ovogodišnja žetva uspješno privedena kraju, poslije čega je bandašica Vedrana Cvijin predala gradonačelniku kruh

od novog žita. Kako nalaže više od sto godina duga tradicija subotičke manifestacije žetvenih svečanosti Dužijance, gradonačelnik Dulić je kruh pokazao na sve četiri strane svijeta i time simbolično cijelom gradu objavio vijest o završetku žetve.

Blagoslov žita na početku euharistijskog slavlja koje je predvodio biskup šibenski mons. Ante Ivas

DUŽIJANCA SIMBOLIZIRA ZAJEDNIŠTVO

»Dužijanca je prepoznatljiva žetvena svečanost koja je pronijela ime Subotice širom regije i Europe, te Suboticu danas obojila u zlatnu boju zrelog žita. Danas smo se okupili da zahvalimo našim vrijednim risarima, poljoprivrednicima na uloženom znoju, trudu, radu. Oni su taj trud, svoje znanje i znoj utkali u ovogodišnji rod. Tu smo danas da slavimo novi rod žita, da se zahvalimo Bogu što je sačuvao rod od nepogoda, ali tu smo danas i da se zahvalimo ljudima koji su kroz svoj angažman u kulturno-umjetničkim društvima ovaj plod naše prebogate Vojvodine, kroz Dužijancu i zahvaljujući Dužijanci, pretvorili u etnografsko i etnološko blago«,

kazao je gradonačelnik Dulić zahvalivši se osobito Organizacijskom odboru HKC »Bunjevačko kolo« te je istaknuo da manifestacija Dužijanca na simboličan način okuplja sugrađane u zajedništvu. Aludirajući na proipćenje nekoliko bunjevačkih organizacija čiji predstavnici nisu prisustvovali Dužijanci jer, kako su ocijenili, manifestacija time što ima hrvatsko nacionalno obilježje negira bunjevačku samobitnost, gradonačelnik Dulić je kazao: »Žito nije u Vojvodini i u Subotici samo hrana, ono je simbol zajedništva. Zato i Dužijancu svojim prisustvom ovdje trebamo doživjeti kao manifestaciju koja demonstrira našu sabornost, spremnost da je doživimo kao gradsku, svima nama svojstvenu zajedničku manifestaciju. Dužijanca je preživjela ratne

Bandašica Vedrana Cvijin predala je kruh gradonačelniku Subotice, Modestu Duliću

Pogodba risara i gazde

Najbolji risarski par, Ruža Juhas i Marinko Kujundžić stavljaju vijenac od žita preporoditelju i svećeniku Blašku Rajiću

Vesele šokice – članice KUD »Slavko Janković« Rokovci – Andrijaševci, Hrvatska

Pratiodi bandaša i bandašice Dužijance 2013. s lijeva na desno: Ivan Sudarević, Majda Stantić, Bojan Galić, Vesna Letić, Ante Čipak i Gordana Cvijin

Tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« - Ruma

godine, preživjela je sušne godine, preživjet će, naravno, i dnevno politikanstvo. I zato bez obzira da li ćete se poslije ove prelijepe manifestacije vratiti kućama i obiteljima, porodicama ili familijama, svima vama želim da uz novi rod imate na stolu kuh, kruv, hleb, kenyér».

RADOSNA ZAHVALA

Završnici Dužijance na Trgu slobode u nedjelju, 11. kolovoza, prethodila je povorka u kojoj su gradskim ulicama prošetali sudionici i gosti manifestacije u narodnim nošnjama, te 11 kulturno-umjetničkih društava iz Vojvodine, Hrvatske, Mađarske i Grčke, kao i misa zahvalnica u katedrali sv. Terezije Avilske, koju su predvodili šibenski biskup mons. *Ante Ivas* uz domaćina biskupa mons. *Ivana Penzeša*.

Podsjećajući na povijest dužijanci koje su izvorno bile kućne obiteljske svečanosti zahvale Bogu za završetak žetve pšenice i okupljanje žetelaca, mons. Ivas je istaknuo da je Dužijanca bogata dubokom prožetošću vjerom i kršćanskim vrednotama, te da je 1911. godine ta kućna zahvala prenesena u Crkvu i od tada je središnji dio Dužijance upravo svečana sveta misa.

»Vjerujem da je to učinjeno s pravom jer upravo je sveta euharistija, što znači radosno zahvaljivanje Bogu, središnji događaj Isusova života. 'Svom sam dušom čeznuo za ovim časom', rekao je Isus prije Zadnje večere. Euharistija je središnji događaj Crkve i života svih njegovih učenika, ona je zahvalno slavlje spomena na Kristove riječi, na njegova djela, smrt uskrsnućem. On je pod prilikama posvećenog kruha, koji je plod pšenice za koju danas Bogu zahvaljujemo, i pod prilikama posvećena vina, među nama stalno prisutan, živ sve do svršetka svijeta. Tako Gospodin posvećuje plodove zemlje i djela naših ruku. Zahvaljujemo stoga danas Bogu za sve njegove darove, za sve koji su se trudili i koji se trude da zemlja rađa plodovima, da budu naša hrana i kruh svagdašnji. Za sve koji u svojoj obitelji i ljudima svakodnevno s ljubavlju kruh spremaju, lome i dijele. Zahvaljujemo Bogu danas za sve one koji prenose umijeće kako zemlju obrađivati da ostane lijepa i plodna, i zdrave plodove donosi.

Fotografije sa središnje proslave »Dužijance 2013.« možete pogledati na web stranicama Hrvatske riječi www.hrvatskarijec.rs u fotogaleriji.

Danas Bogu zahvaljuno za sve koji su odgovorni u gospodarstvu, poljodjelstvu i na vlasti« kazao je među ostalim u svojoj propovijedi mons. Ante Ivas.

TAMBURAŠI, IGRE, PLESOVI

Manifestacija Dužijance u sebi sadrži tridesetak priredbi koje se odvijaju tijekom godine počevši od travnja blagoslovom žita, pa do posljednje - Bunaričkog proštenja.

Tako je i središnja proslava Dužijance započela u petak, 9. kolovoza, kada je na gradskom trgu u Subotici održana tamburaška večer. U programu koji je trajao tri i pol sata smijenilo se 12 tamburaških sastava, koji su svojom pjesmom i glazbom zadržali publiku do samog kraja programa.

Orkestri koji su nastupili na ovogodišnjoj Tamburaškoj večeri su: Ansambl »Ravnica«, »Nesanica«, tamburaš-

ki sastav »Con Brio«, ansambl »Boemi«, tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, ansambli »Ruže«, »Biseri«, »Golubice«, »Hajo«, »Đur-đinske cure«, tamburaški sastav »Tajna« i ansambl »Derani«.

U sklopu ove večeri mons. *Stjepan Beretić*, katedralni župnik, predstavio je ovogodišnjeg bandaša *Marka Peića Tukuljca* i bandašicu *Vedranu Cvijin*, te su istu večer izabrani i njihovi pratioci. Po odluci petočlanog žirija titulu najljepšeg para ponijeli su *Majda Stantić* i *Ivan Sudarević*, za prve pratiocice su izabrani *Vesna Letić* i *Bojan Galić*, dok su titulu drugih pratilaca ponijeli *Gordana Cvijin* i *Ante Čipak*.

Već tradicionalno u sklopu Dužijance održano je i natjecanje aranžera izloga u gradu, koje ima za temu ris, odnosno žetvene svečanosti. Izlozi su ukrašeni pšenicom, nošnjama i raznim tradicijskim predmetima. Istu večer

uručene su nagrade za najljepše izloge. Između deset njih, koji su bili u natjecateljskom dijelu, izabrana su tri najljepša. Prvu nagradu dobili su *Oskar Kovač* i *Luka Skenderović*, koji su aranžirali izlog butika »Perspektiva«. Druga nagrada pripala je *Nikoli Čakiću* – čiji je rad u butiku »Boreli« i treću nagradu su dobili *Grgo* i *Krunoslav Piuković*, čiji se rad nalazi u butiku »Mondo«. Dodatno je pohvaljen i izlog u butiku »Veruška« koji je ukrašio *Ivan Stipić*.

KRUNA I VIJENAC

Subotnji program započeo je svečanom večernjom misom u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske, a molitvu je predvodio katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić*. Bandaš i bandašica prinijeli su pred oltar ovogodišnju krunu Dužijance 2013, rad *Jozefine Skenderović*, koja simbolizira godinu vjere.

Prije početka risarske i folklorne večeri u subotu, 10. kolovoza, risari su vijenac ispleten od žita stavili na spomenik Risaru i spomen-bistu svećeniku *Blašku Rajiću*, koji je nekadašnje obiteljske dužijance objedinio i uveo u crkvu.

Nakon toga sljedila je takozvana »Skupština risara«, kada su nazočni imali priliku vidjeti scenski prikaz nekadašnje pogodbe risara, te pozdraviti one najbolje risare, koji su proglašeni ove godine na Natjecanju risara. U dvosatnom programu folklorne večeri nastupila su kulturno-umjetnička društva iz zemlje i inozemstva: OKUD »Mladost« - Subotica, HKPD »Matija Gubec« - Tavankut, KC »Asvestochori de Thessaloniki« - Grčka, Ansambl »Maros« - Mađarska, KUD »Slavko Janković« Rokovci – Andrijaševci – Hrvatska i HKC »Bunjevačko kolo«.

S. Mamužić i Ž. Vukov

MSGR. ANTE IVAS, ŠIBENSKI BISKUP

Ovdje sam se osjećao kao doma

Razgovor vodio: Nikola Perušić

Dužijanca je snažna manifestacija * O temeljima nema

pogađanja * Velika djela pape Franje se bagateliziraju

*** Solidarnost je ljubav, ljubav je solidarnost**

Nakon 49 godina Suboticu je posjetio Ante Ivas, šibenski biskup. Povod je dakako bila Dužijanca, a intervju je vođen u prostorijama Subotičke biskupije, gdje ga je ugostio stari prijatelj, biskup Ivan.

Antu Ivasa sa Suboticom povezuje i Albe Vidaković, čiji je učenik bio, i kako naglašava – Vidaković je bio stručnjak i drag čovjek. Ponesen njegovim primjerom Ivas je osnivač zborove, koristio glazbu u pastoralu, okupljao ljude glazbom. No, biskup Ivas poznat je javnosti i po pjesmi »Maranata«, koju je uglazbio njegov župljanin Marko Perković. Mada preuzvišeni biskup za sebe kaže da je star čovjek, njegovo iskustvo i ozbiljnost su tijekom intervjua sve više prerašali u prijateljstvo.

HR: Kako ste doživjeli svoj dolazak na Dužijancu?

Krenuo sam na put malo neraspoložen, a sada kada sam tu došao i kada sam sve ovo doživio mogu reći da bi mi bilo jako žao da nisam došao. Jer, ja sam tu doživio toliko ljudske i kršćanske topline i otvorenosti, i rekao bih žive vjere koja se pretače i koja se vidi. Ja sam pro-

matrao lica ljudi i ono malo što sam mogao razgovarati s ljudima, a lako se događa da takve manifestacije postanu samo običaj ispražnjen od svih vrednota, bez temeljnoga sadržaja. E, onda sam baš vidio gledajući političku situaciju u svijetu, Europi, Srbiji, kod nas u Hrvatskoj, očekivao sam da će tu ljudi biti snuždeni, pokunjeni, a susreo sam ljude snažnih stavova, da su puni optimizma, čvrstog govora. Nitko nije meni prišao da je govorio tek tako da nije znao što želi reći, svaki je htio izraziti svoja uvjerenja, ponos, da je to što je, da je Hrvat, kršćanin i ponosan na svoju kulturu. Ja sam to doživio od odraslih ljudi koji su prilazili, s kojima sam razgovarao, a to sam vidio i kod mladih. Vidim da to nije tek tako, da je to snažno, da je to odraz jedne tradicije koja formira nove mlade ljude, djecu i odrasle. Moram vam reći da sam se čak osjetio i malo posramljenim jer gledajući moju biskupiju, ja ne znam gdje bih našao nešto ovakvoga, snažnoga, što prenosi iskustvo od vrtića do te najstarije žene koja je šepala iza kosaca ili kako se tu kaže risara. Znam kakva je situaci-

ja bila tu i mogu reći da sam bio iznenađen toliko da ovo za mene nije samo doživljaj, već i motivacija.

HR: Vi ste se svojedobno sreli s ministrom znanosti, obrazovanja i sporta Željkom Jovanovićem. Pitanje zdravstvenog odgoja je bilo vrlo aktualno u Hrvatskoj, a tijekom euro-integracija bi moglo biti i kod nas. Kakva je u tom smislu vaša poruka za našu zajednicu?

To je nažalost trend koji dolazi tamo sa Zapada kao neki vjetar, i to zločesti vjetar. Ima i vjetrova koji hlade, koji donose svježinu, a ovo je vjetar koji ništi. Ovdje se dira u najvažnije temelje ljudskoga života, čovjeka, da ne govorim o vjeri koja ima zadatak da te temelje čuva. Ovaj sustav koji se nama pokušava nametnuti sada je sasvim suprotan stavu života, izvorištu ljudskog života, dakle svemu što je Bog od početka zamislio. Mi držimo da je to najopasniji atak na ljudsko biće, na ljudsku narav, pa i onda na kulturu. Mi smo tu beskompromisno stali u obranu, ne protiv ikoga već u obranu svojih vrijednosti, načela, Božjih zakona. Nismo nikako mogli ući ni u kakav kompromis. Jer, kada se radi o temeljima, tu nema pogađanja. A upravo se o tome radi. Mi biskupi smo od početka zauzeli vrlo jasan stav, ali smo jako sretni i ponosni što je naš narod to doživio i osjetio. Sve drugo što se u Hrvatskoj događalo na tu temu su radili laici. Svi mi držimo da je to događaj prvorazredne vrijednosti jer je vrlo lako optužiti nas biskupe da mi to radimo radi vlastitih interesa, mi smo za 15 dana skupili 750.000 potpisa. Bilo je zadiljujuće gledati mlade ljude svih mogućih profila

koji su bili spremni podnijeti svakakve podvale, rугanje i izazove. Dakle, moj savjet je da se ljudima kaže jednostavno o čemu se radi. Jer, i kod nas je bilo pokušaja da se zamuti obzor, da se ne zna što se misli, pa se ljudima može svašta ponuditi. Kad to ljudi vide, više ih ništa ne može zaustaviti, nikakva politika.

HR: Kada smo već kod slobode izražavanja, kod nas postoji skupina ljudi koji se izražavaju kao Bunjevci, a ne žele biti Hrvati. Kako vi gledate na to kao šibenski biskup?

Ja sam znao ponešto o tome, ali mi nije bilo potpuno jasno. Jako mi je dobro rekao jedan svećenik – kako to da među svećenicima Bunjevcima nema nijednog koji se ne bi osjećao kao Hrvat? Kako to? Takvog slučaja nema. Ako želite moj stav, ja ga nemam, ja to nisam doživio, ali mi se vrlo svidio taj stav. Nažalost, mi Hrvati smo poznati po tome da se vrlo lako znademo odreći svog identiteta, ne znam zašto. No, ja sam se ovdje osjetio doma, ikavica je moj govor, kod mene se govori ikavski. Ja sam najprije naučio ikavicu, sve drugo sam kasnije, kako bih se osjetio ako ne kao doma. Kada sam došao, dočekao me je Marinko. Marinko je pravo naše dalmatinsko ime.

HR: Prije desetak dana održali ste misu na Visovcu na kojoj ste zatražili 3 minute šutnje. Koja je to bila poruka?

Cijeli događaj na Visovcu je bio pod snažnim dojmom Brazila. Imao sam sreću da do 3 ujutru gledam gotovo sve. Bubnjali su mi pred kućom što mi je dobro došlo jer nisam mogao spavati pa sam gledao gotovo sve, od papinog dolaska, preko ulaska u jednu favelu, pa u jednu franjevačku

bolnicu gdje se liječe uglavnom ovisnici o drogi, ali taj susret na Copacabani, mene je to frapiralo. Kada sam vidio te mlade, spremnost čuti riječ Božju, 3 milijuna ljudi, a naši o tome nisu ništa donijeli. A to je najveći događaj na ovom planetu, na kugli zemaljskoj u ovoj godini. Tko može skupiti 3 milijuna ljudi? Neki kažu da ni Beatlesi nisu mogli svojevremeno skupiti toliko ljudi. Dakle, to je najveći skup mladih ljudi u povijesti ikada, i da se to bagatelizira, naši su donijeli vrlo malo o tome ali su vrlo brzo donijeli proteste zašto se toliko troši za papu. To su isto radili i kada je papa dolazio u Hrvatsku, to je ista matrica liberalnih krugova kojima smeta Crkva radi toga jer zastupa Božje zakone. Dakle, ja sam bio strašno pod tim dojmom, tako da sam gotovo cijelu propovijed intonirao papinim riječima, to su ljudi jako dobro čuli. Ne možeš ostati miran na životne izazove. Na kraju te mise je papa učinio tu gestu, pozvao je mlade da šute pet minuta. Sada zamislite molim vas najedanput tišina – savršena tišina. Onda sam se sjetio Zagreba, kada smo mi s papom *Ivanom Pavlom II.* na Trgu bana Jelačića šutjeli 15 minuta, samo su se čuli golubovi na Manduševcu. E, to se sada ponovilo tu. A ja sam pozvao cijeli otok – hajdemo šutjeti tri minute za tri nakanе: za obitelji, za mlade i za duhovna zvanja, i cijeli otok je zašutio. To je impozantno slušati – kako šutnja govori. Češće ja to prakticiram.

HR: I na nedjeljnoj svečanoj misi u subotičkoj katedrali ste govorili o solidarnosti, jeste li mislili na gospodarsku krizu?

Drugo ime za ljubav je solidarnost. Što je to drugo nego solidarnost, biti solidaran sa

svojim partnerom, sa svojim prijateljem? Ljubav se u tome i izražava, u zajedništvu, ne jedan kraj drugoga već jedan s drugim, u dobru i u zlu, u zdravlju i u bolesti. Pa to nama fali. Naša civilizacija, ako se uopće može više nazvati civilizacijom, koliko god nas je zbližila internetom, tehnikom, ona nas je udaljila srcima. Ljudi više ne znaju biti jedan kraj drugog. Ljudi komuniciraju internetom i polude kada se vide. Ako se slučajno dogodi taj susret fizički vide da je to prevara. Živimo u jednom vrlo opasnom svijetu gdje više nitko nikoga ne poznaje. Fali nam svih tih ljubavi, od obiteljske, roditeljske... Najprofanija riječ danas je postala ljubav jer se ona srozala samo na seksualnost, čak i ispod toga jer je upravo ta rodna ideologija dovela do toga da niti seks više nije ništa, ne znamo više što je to. Dakle, ljubav koja nije solidarnost, ona nije ljubav. Ljubav bez djela je mrtva. Ako nekome daš komad kruha, a zapravo nisi solidaran, dao si mu komad kruha samo da ga se riješiš – to nije to. To ja govorim našem Caritasu – nismo ništa uradili ako smo otvorili pučku kuhinju, koju imamo u Šibeniku i Kninu te kuhamo 400 obroka dnevno. To nije to, dovedimo djecu, mlade, pa neka oni poslužuju i neka se nauče ne samo dati, nego osjetiti potrebu biti solidaran. Solidarnost je kršćanska riječ, mi držimo da je to ostvarenje temeljnog Božjeg zakona utkanog u cijelu prirodu, a ponajviše u ljudsku prirodu kao sliku Božju. Bog je solidaran s nama, i s našom patnjom, i s našom smrću i s našom slabošću. I zapravo je najveća snaga Isusa Krista da je bio solidaran s nama do kraja.

Obnavljanje pruga krupan zalogaj

Prioritet Beograda je rekonstrukcija i modernizacija Koridora X, pa se financiranje za ostale pruge mora tražiti drugdje

Željeznički sustav još uvijek nije decentraliziran, pa se sve odluke donose u Beogradu. Vojvodini su jedino povjereni poslovi inspekcijskog nadzora, a kompletna nadležnost nad željezničkom infrastrukturom ostala je u republičkim institucijama. I upravo tu je i jedan od velikih problema, jer je prioritet republičkog Ministarstva prometa samo rekonstrukcija i modernizacija Koridora X, odnosno magistralnih pruga, koje u

Vojvodini čine manje od trećine ukupne pružne mreže. Rekonstrukcija i modernizacija Koridora X realno se može obaviti u idućih 5 do 10 godina, pa se opravdano postavlja pitanje što će se za to vrijeme dešavati s regionalnim i lokalnim prugama, koje su i inače u lošem stanju.

REGIONALIZACIJA ŽELJEZNICE

»Imajući u vidu značaj prometa, kao i veoma nepo-

voljnu strukturu raspodjele robnih tokova u Vojvodini, prema kojoj vodni promet u ukupnom transportu roba sudjeluje samo s 4,5 posto, željeznički s 11 posto, dok je cestovni promet zastupljen s preko 80 posto, Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova iniciralo je izradu više dokumenata koji bi pokazali da postoji potreba i opravdanost investiranja u željezničku infrastrukturu u Vojvodini. Tako su izrađene studije revitalizacije pruga i željezničkog putničkog i robnog prometa u Zapadnobačkom i Južnobačkom okrugu, kao i regiji Potisja, zatim Elaborat modela željezničkog sustava APV, kao i Elaborat o reali-

zaciji Pilot projekta prenošenja prava APV na upravljanje željezničkom infrastrukturom i organizaciju prijevoza na pruzi Novi Sad-Bogojevo-Sombor. Svi ovi dokumenti su ukazali da je neophodno prići primjeni Zakona o željeznici i direktivama Europske Unije za regionalizaciju željezničkog prometa. Moramo stvoriti sve uvjete da Vojvodina aktivno utječe na planove razvoja, održavanja i modernizacije željezničke infrastrukture na prugama koje se nalaze na njenom teritoriju. Iskustva iz zemalja EU ukazuju da samo decentralizirano upravljanje regionalnom i lokalnom željezničkom infrastrukturom može stvoriti efikasan i kvalitetan željeznički sustav koji će odgovoriti

Postaja Sombor

16. kolovoza 2013.

zahtjevima stanovništva i gospodarstva regije. Pozitivni primjeri postoje u Njemačkoj, Mađarskoj, Češkoj, Estoniji, Italiji...», kaže *Dragan Mičić*, načelnik Odjela za industriju, promet i telekomunikacije u Pokrajinskom tajništvu za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova.

JAVNO I PRIVATNO PARTNERSTVO

Kako se od državnog novca ne mogu očekivati ulaganja u vojvođansku željeznicu rješenje se traži u suradnji sa Željeznicama Srbije, lokalnim samoupravama i privatnim sektorom i planira nekoliko projekata kako bi se poboljšao željeznički promet u Vojvodini. Tako je u tijeku prekogranični IPA projekt »Izrada projektno-tehničke dokumentacije za prugu Segedin-Reske-Horgoš-Subotica i dokumentacije za daljnje projektiranje pruge Subotica-Čikerija-Bačalmaš-Baja«, u planu je rekonstrukcija pruga Petrovaradin-Beočin, pruge od postaje Bogojevo do Luke »Dunav« Bogojevo, izgradnja industrijskog kolosijeka od postaje Odžaci do proizvodno-distributivnog centra poduzeća »Standard Gas« u Odžacima, rekonstrukcija pruge Apatin tvornica - Sonta za potrebe budućeg logističkog centra u Apatinu, kao i uključivanje pruge Segedin-Kikinda-Temišvar u projekt Transeuropske željeznice, koji realizira Gospodarska komisija UN za Europu. No, to su za sada samo planovi, a najveća prepreka njihovoj realizaciji je novac. Jedna od ideja je da se rekonstrukcija željezničke infrastrukture financira udruživanjem javnog i privatnog sektora. Mogućnosti su i planiranje

FINANCIRANJE

Potencijalni izvori financiranja za revitalizaciju i modernizaciju vojvođanske željeznice, koje bi prema prijedlogu eksperata trebalo ugraditi u propise su izdvajanje dijela prihoda od maloprodajne cijene motornog goriva, usmjeravanje dijela takse na eksterne troškove pri registraciji drumskih vozila, uvođenje posebne takse za prijevoz opasnih tvari drumskim prijevozom na teritoriju APV i usmjeravanje tih sredstava u održavanje željezničke infrastrukture, kao i uvođenje posebne takse za prijevoz masovne robe cestama i usmjeravanje tih sredstava u održavanje željezničke infrastrukture.

namjenskih proračunskih sredstava Vojvodine i lokalnih samouprava za održavanje, revitalizaciju, modernizaciju i izgradnju željezničke infrastrukture. Tako nešto moguće je uraditi s obzirom na novi Zakon o željeznici, koji predviđa da se poslovi upravljanja na dijelu željezničke infrastrukture za koju Željeznice Srbije nemaju eko-

Milan Vučinić

nomski interes mogu prenijeti upravljaču infrastrukture koga osniva autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave. Na ovaj način lokalne samouprave i pokrajine dobivaju mogućnost da samostalno ili u partnerstvu s privatnim sektorom preuzmu upravljanje na pojedinim prugama koje su od njihovog strateškog interesa.

VIŠEGODIŠNJI POSAO

Milan Vučinić, predsjednik Savjeta za željeznicu, koji je formiran pri Pokrajinskom tajništvu za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova, kaže da su prioriteti izgradnje na mreži željezničkih pruga u Vojvodini utvrđeni na osnovi obima prometa, uključivanja u mrežu paneuropskih koridora, dunavske orijentacije Vojvodine, razmještaja industrijskih parkova u Vojvodini... »Pruge u Vojvodini trebalo bi obnavljati u dvije faze. Prva faza bila bi revitalizacija magistralnih pruga za maksimalne brzine od 120 kilometara na sat i osovinsko opterećenje od 22 tone, kao i revitalizaciju regionalnih i lokalnih pruga na maksimalne dozvoljene brzine od 80 do 100 kilometara na sat i osovinsko opterećenje od 20 tona. Ovaj posao treba raditi u trogodišnjim ciklusima«, kaže Vučinić. U prvom ciklusu planirana je revitalizacija i remont pruga Bogojevo-Sombor-Subotica (400.000 eura), Novi Sad-Odžaci-Bogojevo (3,7 milijuna eura), Pančevo-Zrenjanin (17,5 milijuna eura) i Sombor-Vrbas (8,8 milijuna eura). Drugi ciklus obuhvatio bi pruge Zrenjanin-Kikinda (20 milijuna eura),

Banatsko Miloševo-Senta-Subotica (27,5 milijuna eura), Subotica-Horgoš-državna granica (8,1 milijun eura) i prugu Novi Sad-Bečej-Senta-Horgoš (44,2 milijuna eura). Vučinić kaže da je tijekom revitalizacije ovih pruga potrebno riješiti problem čvorišta u postajama Novi Sad, Subotica, Sombor, Pančevo, Vršac i Zrenjanin. Po njegovim riječima Prugu Novi Sad-Rimski Šančevi-Bečej-Senta-Horgoš treba promovirati kao »Potisku magistralu«, odnosno kao pomoćni magistralni pravac na Koridoru X. Tako bi se stvorile mogućnosti kvalitetnog međunarodnog tranzitnog teretnog prometa na kraku B Koridora X Beograd-Subotica-Horgoš-državna granica u Mađarskoj i od Sente prema Kikindi i Temišvaru u Rumunjskoj. Na taj način općine Pottisja i južne Bačke iskoristile bi svoje sadašnje geografske prednosti - dobre i kvalitetne veze s Europskim željezničkim koridorom (Salzburg-Beograd-Niš-Solun), Dunavskim koridorom VII i Europskim željezničkim koridorima IV i V, koji prolaze kroz Bugarsku, Rumunjsku i Mađarsku, odnosno Mađarsku i Hrvatsku, kaže Vučinić.

U trećem ciklusu revitalizacije željezničkih pruga u Vojvodini ima smisla planirati izgradnju željezničke veze Zrenjanin-Žabalj, što je značajno skraćivanje veze Novi Sad-Zrenjanin. Odnosno poprečne regionalne veze Vršac-Zrenjanin-Žabalj-Vrbas i dalje prema Bogojevu. Sve ove pobrojane investicije vrijede oko 75 milijuna eura. U današnjoj ekonomskoj situaciji više djeluju kao popis lijepih želja, jer krupno pitanje je kako i od koga namaknuti toliki novac.

Zlata Vasiljević

ANITA LUKIĆ: SAN IZ DETINJSTVA U SUBOTICI O RADU S DJECOM OSTVARUJE PROFESIJOM U ZAGREBU

Doprinijeti boljim dječjim životima

Omiljenim igrama učiteljice u djetinjstvu, Anita Lukić kao da je izmaštala i svoj predodređeni profesionalni put. Sve je poslije vodilo tom cilju – raditi s djecom. U pedagogiji je danas, defektologinja je, što znači da se bavi djecom s posebnim potrebama, a kako je uposlena u zagrebačkom Centru za odgoj i obrazovanje »Vinko Bek«, specijalizirana je za rad sa slijepom i slabovidnom djecom. Između dječjih snova i planova u Subotici i profesionalne karijere u Zagrebu,

susretu i razgovoru duže vrijeme dogovaranom, a ostvarenom tijekom njenog posjeta Subotici. »Rođena sam u ovom gradu, tu sam završila osnovnu i srednju školu. Zatim sam otišla na studij u Zagreb, pri kraju studija upoznala svog supruga i tamo ostala. Imamo jednog sina.«

INTERESIRANJA SU VODILA

Anita Lukić i danas u Suboticu redovito dolazi, kad god joj obveze omogućuju, jer tu su joj roditelji, najbli-

ca još kao studentica radila u različitim projektima koji bili povezani za rad s djecom s posebnim potrebama, što ju je svojevremeno odvelo do Centra u kojem je danas u timu odjela integracije.

»Centar 'Vinko Bek' ima vrlo složenu strukturu. Najjednostavnije rečeno, ima svoju osnovnu školu, srednju školu s odjelom mladeži, glazbenu školu, odjel za odrasle, tiskaru koja izrađuje materijale za slijepe i slabovidne učenike, te odjel integracije u kojem i ja radim. Odjel integracije pokriva područje cijele Hrvatske i radi s djecom s oštećenjem vida od njihove najranije dobi. Dok su djeca mala, nisu uključena u vrtić ili školu, odlazi im se doma i u obiteljskom okruženju se radi s djetetom i roditeljima. Kad dođe vrijeme uključivanja u vrtić, organizira se edukacija za odgojitelje i stručne suradnike koji će biti u kontaktu, tj. raditi s djetetom. Defektolog, edukacijski rehabilitator iz našeg Centra (kako bi se prepoznalo da se radi o stručnjaku koji radi s osobama s oštećenjem vida, još znamo rabiti termin tiflopedagog) dolazi u vrtić i uključuje se u rad vrtićke skupine radeći sa slijepim ili slabovidnim djetetom, pomaže, razgovara i savjetuje odgojitelje. Ukoliko postoji potreba, s djetetom se i individualno radi, izdvojeno iz vrtićke skupine, primjerice, na specifičnoj pripremi za školu. Priprema kod slijepog djeteta, primjerice, uključuje

učenje brajice (Brailleovog pisma). Pri svakom izlasku na teren edukacijski rehabilitator susreće se i s roditeljima i razgovara, savjetuje o djetetovom napretku.«

RAD NA TERENU I S ĐACIMA

Na isti način, na terenu, pruža se stručna podrška djeci oštećenog vida i tijekom školovanja. O tome Anita Lukić kaže: »Kad dođe vrijeme uključivanja u osnovnu školu, većina djece ostaje u svojim obiteljima i nastavlja svoje školovanje u lokalnoj zajednici, u redovitoj osnovnoj školi. Kao i za vrtiće, ovaj put se organizira edukacija za učitelje i stručne suradnike koji će raditi sa slijepim ili slabovidnim učenikom. Predavanja i radionice na seminaru su ovaj put prilagođeni učiteljima, a stručnjaci iz Centra dolaze u te škole, rade s djetetom, učiteljima i stručnim suradnicima, te roditeljima.«

Podrška pri inkluziji djeteta s posebnim potrebama je veliki izazov u mnogim sredinama, te je iskustvo Centra »Vinko Bek« na području uključivanja u sustav obrazovanja djece, tj. osoba s oštećenjem vida, vrijedno. Anita Lukić voli svoj posao.

»Imam sreću što radim s djecom. Lijepo je vidjeti kako se događaju promjene na bolje u dječjim životima, a znati da ste bar malo i vi tome doprinijeli.«

Katarina Korponaić

Anita sa sinom

još je niz životnih događaja i odluka imalo upliva: »Htjela sam biti učiteljica, ali kako Subotica ima Pedagošku akademiju, mislila sam kako time ima i puno učitelja u Subotici, te mi se nakon studija može dogoditi da ne dobijem posao učiteljice. Informirala sam se i o alternativama, i kad sam se malo bolje upoznala s tim što radi jedan defektolog, edukacijski rehabilitator, zaključila sam da je to moj pravi izbor. Do danas sam njime zadovoljna«, kaže Anita Lukić u

žar rodbina, puno dragih ljudi. Zbog profesije kojom se bavi i rada u specijaliziranoj instituciji za djecu oštećenog vida, iz Subotice su joj se obraćali i kada je za gimnazijalku *Danijelu Pejić* bilo neophodno osigurati odgovarajuća učila iz Hrvatske. Svesrdno je pomogla.

Nekoliko riječi o Centru za odgoj i obrazovanje »Vinko Bek«, jedinstvenom u Hrvatskoj te i širem okruženju. No, još prije toga važno je dodati kako je sugovorni-

Sanacija Muškog štranda i izgradnja aqua parka

Pokrajinska Vlada financirat će obnovu Muškog štranda s pet milijuna dinara, a ta rekonstrukcija će biti završena do kraja godine, najavio je gradonačelnik *Modest Dulić*. Sredstva su odobrena na natječaju koji je raspisalo Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova. Nakon potpisivanja ugovora, predstoji raspisivanje tendera za izbor izvođača radova, što je postupak koji će trajati oko mje-

sec i pol, nakon čega sami radovi mogu biti izvedeni za oko mjesec i pol do dva. Druga najavljena investicija na Paliću, izgradnja aqua parka, planirana je za sljedeću godinu, a Grad Subotica će u rujnu raspisati natječaj za izbor arhitektonskog rješenja, najavio je gradonačelnik Dulić. On je naveo da bi prema već donijetim urbanističkim planovima ova investicija bila realizirana na parceli površine devet hektara, na potezu od hotela Prezident do Muškog štranda. Od sudionika na natječaju tražit će se rješenje koje podrazumijeva faznost u izgradnji, jer će lokalna samouprava financirati prvu fazu izgradnje kompleksa, odnosno izgradnju otvorenog dijela kompleksa, površine oko hektar i pol. Dulić vjeruje da će to povećati atraktivnost Palića i privući zainteresirane investitore za ulaganje u izgradnju zatvorenog dijela kompleksa i ostalih sadržaja.

Opasne bakterije u jezeru

Dok zvaničnici najavljuju investicije na Paliću, kupcima na jezeru nitko ne govori da u vodi ima otrovnih fitoplanktona izrazite toksičnosti. Naime, u dokumentu Zavoda za javno zdravlje, od 5. kolovoza ove godine, rezultati analize vode u turističkom sektoru pokazuju da voda Palića spada u

petu kategoriju, da ima loš ekološki status i da je neupotrebljiva u bilo koje svrhe. Osim što u vodi već godinama postoje bakterije fekalnog podrijetla, naročito kod Ženskog štranda i Jedriličarskog kluba, u njoj se pojavljuju i modrozelenice alge kojih ima četiri puta više od gornje dopuštene granice za ovu kategoriju voda. Ovi fitoplanktoni se pojavljuju u formi cijanofita, tj. prirodnih otrova, izrazito toksičnih koji i u malim količinama imaju učinak tumorske promocije i kancerogeneze.

Građani Subotice i ne znaju kolikom riziku se izlažu ulaskom u jezero, a u dokumentu Zavoda za javno zdravlje ističe se da su ovom prirodnom otrovu najviše izložena djeca. Također se skreće pozornost da se svakim oblikom rekreacije i udisanjem čovjek može izložiti djelovanju ove opasne bakterije.

Više od 12 tisuća nezaposlenih u Subotici

USubotici je nezaposleno 12.016 ljudi, što je za 500 više u odnosu na isto razdoblje prošle godine, a u prvih sedam mjeseci ove godine zaposlenje je pronašla 2.911 osoba s evidencije Nacionalne službe za zapošljavanje. Više od četvrtine nezaposlenih na evidenciji su mladi do 30 godina starosti, sličan je postotak onih koji imaju više od 50 godina starosti, a broj žena i muškaraca gotovo je jednak. Skoro polovica njih ima prvi ili drugi stupanj stručne spreme, polovica ima treći ili četvrti stupanj, dok je najmanje onih s fakultetskom diplomom – manje od 10 posto.

Vlak iskočio zbog krađe šarafa

Zbog krađe šarafa na pruzi Subotica-Sombor, između stani-
ca Tavankut i Bajmok, u utorak, 13. kolovoza, iskliznuo je posljednji vagon teretnog vlaka. Prema prvim nalazima, uzrok je krađa 220 tirfona, odnosno šarafa za zatezanje pragova i učvršćivanje tračnica, priopćile su Željeznice Srbije. Utvrđeno je da je uništeno ili značajno oštećeno oko 490 pragova, kao i pet telefonskih stupova.

Prilikom iskliznuća vagona totalno je oštećeno 70 metara, a djelomično 350 metara kolosijeka. S obzirom na broj nedostajućih tirfona, osnovano se sumnja da je reč o krađi kolosječnog pribora.

Interetno festival

Na 12. interetno festivalu, koji će biti održan od 22. do 26. kolovoza, nastupit će folklorni ansambli iz 11 zemalja, među kojima su, osim domaćina, i umjetnici iz: Mađarske, Rumunjske, Poljske, Rusije, Južne Koreje i po prvi puta iz Indonezije i Paname. Kao i obično, Etnopolis će se nalaziti ispred Gradske kuće, programi će biti besplatni, a s festivalskom putovnicom posjetitelji će imati razne pogodnosti u festivalskom klubu i igraonicama. Bit će organizirana i vinska ulica, kao i izložbe narodnih rukotvorina. Organizator manifestacije je Mađarski kulturni centar »Népkör«.

MIROSLAV MARCIKIĆ, SUBOTIČANIN U CHICAGU

Tko hoće raditi, može naći posao

Baka i djed u posjetu sinu

Nakon završenih masters studija, Miroslav Marcikić je brzo našao posao, a kaže da su u Americi i majstori cijenjeni ljudi, te da svi ljudi koji rade mogu podignuti kredit za kupnju stana ili kuće, bez bojazni da neće moći otplatiti pristigle kreditne obroke

Marcikić po završetku srednje škole 1997. prvo odlazi u Zagreb, gdje je počeo studirati kao svećenički kandidat Subotičke biskupije. Godinu dana je pohađao Filozofski fakultet družbe Isusove u Zagrebu, gdje se upoznao s kandidatima iz drugih krajeva Hrvatske. Dalmatinci su ga zvali da dođe »doli« i tako se priključio franje-

vačkoj zadarskoj provinciji svetog Jeronima, koja ima sjedište u Zadru, ali njihovi kandidati su studirali u Splitu na Katoličkom bogoslovnom fakultetu. Tako je uslijedio odlazak u Split.

STUDIJE U ZADRU I ZARUKE

»Nastavio sam studij teologije, ali sam zbog osobnih razloga izašao iz svećeničkog novicijata i onda nastavio studij u Zadru na Filozofskom

fakultetu, gdje sam 1999. počeo studij njemačkog i latinskog. Privodio sam studije kraju i onda se upoznao s misionarima Mormonske crkve«, kaže Miroslav Marcikić.

»Družili smo se s njima, govorili engleski i tako vježbali taj jezik, oni nisu imali namjere nas preobratiti, a jedna od njih je bila moja buduća supruga Karilee Taylor. Oni dvije godine borave tamo gdje ih pošalju, a njoj je ostalo samo mjesec dana prije završetka misije kada se trebala vratiti u Salt Lake City, gdje im je sjedište crkve. Po njezinom odlasku, nastavili smo komunikaciju putem e-maila i onda je ona došla ponovno u Zadar privatno i tako se razvila naša romantična veza. Zaručili smo se i onda je bilo pitanje hoću li ostati u Zadru još godinu dana da završim studije ili ću otići u Ameriku i tamo nastaviti studije. Odlučio sam otići«.

OD SALT LAKE CITYJA DO CHICAGA

Miroslav Marcikić odlazi 2002. u Salt Lake City, grad

gdje je živjela njegova buduća supruga i ubrzo je uslijedilo vjenčanje. Prije nastavka studija Miroslav je našao posao da bi skupa privređivali. Bio je to »poslić« u skladištu, gdje se pakirala roba za distribuciju. Studij je nastavio u siječnju 2003., na Southern Utah University, koji se nalazi u Cedar Cityju.

»Tamo smo živjeli do završetka mog dodiplomskog studija. Htio sam nastaviti studirati njemački i latinski. Glavni predmet mi je bio njemački, no nisu imali za predmete klasične jezike, te sam odabrao političke znanosti, umjesto latinskog.

Predmete koje sam položio ranije, ono što je bilo upisano u 'zadarskom' indeksu priznato je oko 80 posto. Diplomirao sam svibnja 2005. godine, taj dio do diplomiranja je stvarno tamo lagan, kontinuirano se radi i ako se radi i uči tijekom godine, nema šansi da ne prođeš na ispitima. Nakon toga, meni je bila želja ići na masters studije i upisao sam se na University of Chicago, gdje sam primljen na slavenske studije. U jesen 2005.

Miroslav Marcikić je došao s obitelji u svoj rodni grad Suboticu u posjet roditeljima Petru i Miri iz dalekog Chicaga. Njegov životni put do Amerike išao je preko Zagreba, Splita i Zadra, a u Ameriku je pošao jer je srce tako htjelo, nakon što se upoznao s Karilee Taylor iz države Utah.

Kakav je danas život u Americi nećete saznati odmah, jer na početku ove životne priče o preseljenju preko oceana, Miroslav

preselili smo se u Chicago, u to vrijeme već s pomlatkom, našim sinom *Aidanom*«.

ŽIVOT, STUDIJE I RAD NA SVEUČILIŠTU

Nakon preseljenja u Chicago, Miroslav s obitelji živi u studentskom smještaju, jer Sveučilište ima smještaj za samce, ali i za bračne parove s djecom ili bez djece.

»Tamo je smještaj bio subvencioniran od Sveučilišta. Tijekom dodiplomskog studija sam radio 40 sati tjedno, primjerice u domu za stare, od 5 ujutru do podneva, a išao na predavanje od 13 do 18 sati, a kada sam prešao u Chicago, nisam više mogao raditi puno radno vrijeme i uspješno studirati. Te dvije godine dok sam radio masters, moj glavni izvor prihoda je bio što sam radio kao asistent na slavenskoj katedri, gdje sam predavao hrvatski jezik i tako sam imao neki izvor prihoda. Drugi naš sin *Liam* se rodio dok sam bio na drugoj godini studija. Odlučio sam završiti masters, pa uzeti posao. U lipnju 2007. sam diplomirao. Inače, moja supruga je od početka našeg braka radila polu-radno vrijeme kao fitness trener, položila je i dobila certifikat za taj posao. Sada će oba djeteta biti cijeli dan u školi, pa će mi supruga raditi puno radno vrijeme«.

PRVI POSAO I DRUGI POSAO

Prvi posao nakon mastera Miroslav je brzo našao u privatnoj tvrtki koja se bavi izradom jezičnih programa za biznis klijentelu. U pitanju je brzo učenje engleskog ili

neke drugog jezika, koji je nepoznat poslovnim ljudima koji odlaze raditi u nekoj inozemnoj državi.

»Nakon dvije godine ukazala mi se nova prilika i našao sam posao u jednoj telekom kompaniji, gdje radim i sada, zove se 'Crosscom Nacional'. Sada ne radim u struci, nego radim kao projekt menadžer. Kompanija se bavi instalacijama i ugradnjom niskovoltaznih sustava informacijskih tehnologija. Primjerice, postoji lanac tržišnih centara jedne tvrtke u koje se žele postaviti nove sigurnosne kamere. Onda ja izradim projekt toga posla, jer radim u projektnom odjelu, a kompanija ima i servis u slučaju kvarova kompjutora, blagajni ili drugoga u objektima koje servisiramo. Dakle, sav taj posao kompanije se odnosi na postavljanje i održavanje tehnologije koja radi na principu interneta i telefonije«.

RADNI DANI I VIKENDI

Radi dan Miroslava Marcikića u Chicagu traje od 9 do 18 sati, ima pravo na sat vremena pauze za ručak, a Miroslav naglašava da je njegova osobna prednost što živi 15 minuta do posla, jer milijuni Amerikanaca voze dva do tri sata do posla.

»Ručak je bez obitelji, pojede se nešto od onoga što se naziva brza hrana ili se možda ponese sendvič na posao, u kafeteriji na poslu imamo hladnjake. Glavno jelo u Americi je večera i to je toplo jelo, jedemo taj glavni topli obrok kada se vratimo s posla. Amerikanci troše na hranu oko 20 posto od plaće. No, ne kuha se svaki dan, mi

otprilike jednom tjedno jedemo vani, u restoranu. Vikendi su ono što čekamo i čemu se radujemo. Subotom obično idemo u lokalne parkove – il' se rolat, il' malo igrati nogomet s dečkima, ima tri, četiri bazena na koje idemo, a nedjeljom odemo u crkvu. U Chicagu je široka lepeza koncertne ponude, pogotovu etno-festivala, a volimo posjećivati i muzeje kojima je taj grad jako bogat. Chicago je kolijevka urbanog bluesa, tako da sam se upoznao i s tim kulturnim segmentom. To je grad koji nudi širinu kulturne ponude i svatko se nađe u nekom dijelu. Interkulturalnost je uobičajena, gradonačelnik Chicaga je od '71. do '74. bio Hrvat *Bilandžić*, što je bilo postignuće i za promociju Hrvatske, koja tada još nije bila neovisna. Chicago je grad na obali jezera Michigan, plaže su predivne, a glede kriminala, dani *Al Caponea* su odavno prošli«.

TKO HOĆE RADITI, POSLA IMA

U razgovoru o američkim prilikama života, Miroslav Marcikić kaže da je važno imati dobro zdravstveno osiguranje, te da svatko tko hoće raditi može naći posao.

»Kompanija u kojoj radim uplaćuje preko 50 posto participaciju, a ja ostalo, otprilike 400 dolara mjesečno za cijelu obitelj. Ako se ne plaća zdravstveno osiguranje, pa se nešto dogodi, to je jako skupo, 400-500 tisuća dolara može biti račun za ozbiljniji zdravstveni problem, što je ravno bankrotu. Promjena radnih mjesta nije neuobičajena, u prosjeku svakih 7 do 9 godina ljudi mijenjaju posao, bilo visoko

obrazovani ili radnici u različitim oblastima proizvodnje ili uslužnim djelatnostima, a svatko tko hoće raditi može naći posao«.

Miroslav Marcikić kaže da su u Americi i majstori cijenjeni ljudi, te da svi ljudi koji rade mogu podignuti kredit za kupnju stana ili kuće, bez bojazni da neće moći otplatiti pristigle kreditne obroke.

»Satnice niskovoltaznog instalatera, električara ili vodoinstalatera su solidne. Mnogi uredski poslovi su manje plaćeni, nego neki respektirani zanati, a dobro zarađuju i profesionalni vozači i smetlari.

Mi sada živimo kao podstanari i razmišljamo da kupimo stan ili kuću na kredit.

Velika većina stanovništva uzima stambene kredite na 30 godina. U bogatijim dijelovima predgrađa porez na nekretnine je visok. Mjesečna otplata na stan ili kuću u dijelu grada gdje stanujemo je oko 1200 dolara i još se plaća 500-600 dolara mjesečno za porez, ali pošto se javne škole financiraju od lokalnog poreza na kuće i komercijalna dobra, tamo gdje je porez veći, nastava i programi su kvalitetniji«.

Na koncu razgovora Miroslav Marcikić kaže da sinove uči o svome i njihovom podrijetlu, kod kuće uglavnom engleski govore, ali on nastoji djecu naučiti da govore i hrvatski jezik. Glede rodne Subotice kaže da su dojmovi pozitivni, jer je dosta toga izgrađeno i proljepšano od njegovog posljednjeg dolaska, te da se nada da će i zgrada kazališta biti završena.

Zvonko Sarić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 16. do 22. kolovoza

16. KOLOVOZA 1502.

Pred Zagrebačkim kapto-lom *János Corvin*, dalmatinsko-slavonski ban, daje u zalag za deset tisuća forinata, utvrdu (castrum) Zabath (Suboticu) *Imreu Töröku* iz Eninga, baš kao i trgovišta Madaraš, Tavankut, Verušić i Šebešić.

16. KOLOVOZA 1936.

Otkrivanjem spomenika pjesniku i svećeniku *Anti Evetoviću Miroljubu*, u parku pred crkvom Svete Terezije Avilske, zborovanjem mladeži, Te Deumom i otkrivanjem nadgrobnog spomenika nacionalnom borcu i svećeniku *Paji Kujundžiću*, okončana je proslava 250. godišnjice doseljenja veće grupe Bunjevaca u ove krajeve.

16. KOLOVOZA 1991.

Umro je *Antun Pejić*, po obrazovanju pravnik, po vokaciji pripovjedač, aforističar i novinar. Zastupljen je u više zbornika i antologija. Rođen je 17. prosinca 1919. godine.

17. KOLOVOZA 1923.

Rođen *Petar Šarčević*, istaknuti športaš, sedmostruki prvak Jugoslavije u bacanju kugle, dva puta prvak Balkana, do odlaska u mirovinu profesor tjelesnog odgoja, a jedno vrijeme i dekan DIF-a u Beogradu. Umro je početkom lipnja 2002. godine.

17. KOLOVOZA 1958.

Više stotina Subotičana, s velikim zanimanjem, po prvi put promatra televizijski

program JRT-a, preko prijavnika postavljenog u izlogu jedne trgovine na Korzu.

18. KOLOVOZA 1794.

Uz pucnje prangija svečano je položena prva cigla u temelj crkve Svete Terezije Avilske. Dvije godine kasnije dovršen je crkveni brod, a 1797. i dva tornja. Unutrašnja oprema, danas katedralne crkve bazilike Subotičke biskupije, okončana je 1798. godine.

18. KOLOVOZA 1856.

Rođen je *Stipan Vojnić*, visoki županijski dužnosnik, zastupnik Subotice u Zemaljskom saboru Ugarske. Početkom 1899. stekao je i barunat. Preci su mu podrijetlom iz Dalmacije, i mnogi među njima su se istaknuli u borbama subotičkih graničnih postrojbi protiv Turaka.

18. KOLOVOZA 1998.

Na sastanku ministara vanjskih poslova SR Jugoslavije i Republike Hrvatske, *Živadina Jovanovića* i dr. *Mate Granića*, pored ostalog odlučeno je da se otvore konzularna predstavništva u Vukovaru i Subotici.

19. KOLOVOZA 1837.

Subotički liječnici dr. *Vince Zomborčević* i dr. *Antal Kovács*, predložili su da se na obali jezera Palić podigne javno kupalište. Radovi su započeli tek nekoliko godina kasnije, podizanjem perivoja s preko 25.000 sadnica, bušenjem bunara, izgradnjom gostionice i samoga kupali-

šta s dvanaest soba i štale, te kuće za poljara.

19. KOLOVOZA 1878.

Rođen je *Đuro Stantić*, istaknuti sportaš, reprezentativac i višestruki rekorder. Na jubilarnim Međulimpijskim igrama u Ateni, 1906. godine, osvojio je zlatnu kolajnu u brzom hodanju, na 3.000 metara. Na svjetskom prvenstvu u Berlinu, godinu dana ranije, stazu dugu 75 kilometara, prešao je za 8 sati, 46 minuta i 24 sekunde. Umro je 9. srpnja 1918. godine.

19. KOLOVOZA 1977.

Renomirano subotičko poduzeće »Fidelinka« uložilo je 90 milijuna dinara u izgradnju tvornice tjestenina u sastavu ovog kombinata.

20. KOLOVOZA 1815.

Na pijačnom trgu, usred grada, otkriven je spomenik Svetom Trojstvu, podignut o trošku veleposjednika *Matije Vojnića* od Bajše. Isprve je do njega vodilo desetak stepenica, ali će oni 1879. godine, tijekom nasipanja trga radi njegova popločavanja, dospjeti pod zemlju. Nakon II. svjetskog rata nove vlasti su izmjestile Sveto Trojstvo pokraj crkve sv. Terezije Avilske.

20. KOLOVOZA 1914.

Rođen je *Stipan Berleković*, učitelj, istaknuti kulturni i javni djelatnik. Kao zastupnik čonoplanskog »Hrvatskog kulturnog društva« sudjelovao je na obnoviteljskoj skupštini »Kulturne zajednice vojvodanskih Hrvata«

10. lipnja 1945. godine u Subotici. Tom prigodom je izabran u Upravni odbor ove krovne organizacije Hrvata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini. Preminuo je 15. prosinca 1992. godine.

21 KOLOVOZA 1879.

Umro je barun *Josip Rudić*, filozof i doktor pravnih znanosti, nadžupan Bačko-bodroške županije, pjesnik, član Mađarske akademije umjetnosti. Pisao je na latinskom i mađarskom jeziku. Rođen je 22. veljače 1792. godine u Subotici, gdje je i umro.

21. KOLOVOZA 1998.

Izvršni odbor Skupštine općine odlučio da se Trošarine na Somborskom putu »izmjesti« na novu lokaciju (zapravo rušenjem i nazovi rekonstrukcijom) premda je ova zgrada stavljena pod zaštitu zakona kao nepokretno dobro od velikog značaja.

22. KOLOVOZA 1958.

Završena su arheološka iskapanja na Bisernoj obali Ludoškog jezera, u Nosi. Ekipa arheologa kojom su rukovodili dr. *Draga* i dr. *Milutin Garašanin*, utvrdila je da ostaci u Nosi otkrivenog naselja potiču iz ranog neolita, oko 3.000 godina prije Krista.

22. KOLOVOZA 1986.

Kopajući u dvorištu svoje kuće, Tavankućanin *Marko Ušumović*, otkrio je ostatke avarskog groblja.

Užna i odmor

Prid užnu su uradili to šta se radi brez konja, privrnili izgaženi vršalj, na koljima izneli slamu i odozgor vršalj pokrili neovršenim žitom

Domaćin kod kojeg se vrlo naranio je čeljad užnom. Po adetu u vršaju su užnali malo bolje ilo, jel su s konjima i čeljad furtom radili (brez zaustavljanja), izmed zamine umorni konja. Kad će bolje ist ako ne u poslu na čijem je kraju radost – zrna žita za hasniranje ili naprodaj. Užnali su frišku čorbu (od mesa), pileški el ovčiji paprikaš i zaslادili se litnjom nadivenom pogáčom ukiselo. Prid užnu sprali pra iz usta rakijom, a užnu zalili kevidinkom.

Prid užnu su uradili to šta se radi brez konja, privrnili izgaženi vršalj, na koljima izneli slamu i odozgor vršalj pokrili neovršenim žitom. Kočijaši su ispregli i napojili konje, na glavu njim natakli zobnice sa zrnastom ránom. Dok su čeljad ila i konji su abrokovali i odmarali se. Posli užne i plandovanja, popušene po lula duvana, upregli su konje u viganj i latili se posla. Pušači su pušili i za vrime posla, al samo onda dok su isprezali umorne i uprezali odmorene konje. Ko i druge poslove u mobi, ni sa vršajom se nisu otezali, jel kako su

kazali: »nismo se došli vaćat zjale, već radit«.

Kad su ovrli žito kod jednog domaćina, očli su raditi kod drugog i tako redom dok kod svakog mobaroša nisu ovrli žito.

Med poljodilcima se našla i obitelj sa starijom čeljadi, el siromašnija obitelj, koji su živili od nadnice i služenja, a imali su i malo zemlje, na kojoj njim je rodilo žita za sime, a često nije doteklo ni za dosta kruva. Obično su imućniji poljodilci ovrli žito toj obitelji kao pomoć. Kako su kazali »Kad smo se već zaukali, onda zarad dva-tri dana posla nećemo ostavit sirotu čeljad da njim kogod drugi uzme ušur (ujam za uslugu)«.

ČIŠĆENJE ŽITA

Kad su odneli sa vršalja svu slamu, ostala je pliva sa zrnima žita. Žito sa trunjem skupili su u košar, odneli ga čeljadima koji su žito izvijali, očistili u ručnom rešetku – vijalici, namišćenoj na žitaricu (veliku ponjavu). Žito su u vijalicu sasuli oborkom (naprava ko protak, ali sa

neprobušenim drvenim dnom), a čista zrna su udžakovali el istresli na tavan. Ako se gazdi učinilo da žito nije najbolje očišćeno, onda su ga još jedared pročistili vijalicom. Sa ponjave su skupili šuljak, kopitama izlomljena zrna žita i zrna drugog rašća (korova, osobito od kukolja i pupe i sl.) kojeg su poranili s piležom. Ništa nije očlo u propast.

Žito su samlili najčešće u suvaji. Bilo ih je nagusto med salašima, takoreć svaki već šor je imo suvaju. Najprija su samlili malo žita naprosto (zrna đuture brez odvajanja mekinja, za trušnicu, kruv za vaške-kerove), a onda samlili za kruv i tisto, a mekinje obaško za ranu kravama i krmačama dojiljama.

SLAMA

Domaćin je nadziro koliko je vlače ovršeno i po tom određivo koja se slama mož iznet napolje. Prija neg su slamu ukamarisali, izneli je s progona i još jedared je protresli vilama. Sitnu slamu obaško sadili i nju su najpre hasnirali za nastor pod josag. Slamu su na koljima odneli do kamare, obično široke 2 fata (1 f = 1,8965 cm) i tamo je nuz staru slamu uvis sadivali po jedan alaš, a kad je bilo dosta visoko onda su je priko listava dodavali jedan drugom, da je kamaraš što prija dovrvi. Kad je u kamaru sadiven i poslidnji naviljak

same, kamaraš je na svaki fat priko vrva pribacio kalančov, na kraj drota svezanu ciglju, da vitar ne raznesi slamu sa vrva kamare. Ciglje iz kalančova su visile nadoli barem jedan fat.

PLIVARA

Trunje, krupnu i sitnu plivu su skupili u košarovima je istresli u ketrence ili kod veći gazda sadili u kamaru obloženu slamom. Plivare su pravili Somborci. Oko ukopani stupova su napravili uspravnu trščanu ogradu. U zemlju malo ukopane i zgusnute stabaljike trske povezali su s dva-tri reda žioka, a odozgor je pokrili trskom. Plivare su trajale godinama, a bile su jeptine jel su napravljene od trske i najčešće sa žiokama od tanki dračovi okrugljača. Podiko je ogradu plivare spolja umazo blatom i posli krečom, pa je duže trajala i bila je ukras avlije ko i druge zgrade. Bunjevci su samo za plivare i ketrence hasnirali bondruk (drveni okvir zida).

Kako su pri kraju XIX. vika prioravali sve više atova i na njima sijali i žito, fabrikanti su pravili i više mašina (pogonska mašina i vršalica) pa su i one bile jeptinije. U vršidbi s mašinom je i ris za njev rad bio jeptiniji, zato je polagano nestajo vršalj. Već bliže kraju XIX. vika skoro svo žito su ovrli mašinom, brže, bolje i jeptinije od vršaja.

SA ROGLJA

Izkubicirana kamara slame

Kazaloš je slamu sadivo na 2 fata široko i na 2 fata visoko. Gazda je znao koliko kubika (m³) slame ima. Paštrio se da ključom čupa slamu oko 2 fata, a po tom koliko je dana imo nastora za josag iz 2 fata kamare, izračuno je očel mu doteć el priteć slama do novog risa.

TRAGOVİ STARIH VODOTOKOVA OSTAJU ZA SVA VREMENA (7): IZ CENTRA GRADA PREMA PROŠ

Potok Mlaka u sjećanju

Starije generacije Subotičana još se sjećaju potoka

Mlake koji je otvorenim tokom proticao Prvomajskom

ulicom prema istoimenom području Mlaka, gdje su

se u davnim vremenima spajala dva vodotoka, potok

»Vok« iz »Vučidola« i ovaj iz centra grada

Ulica Endrea B. Žilinskog

Krajem osamnaestog stoljeća u jednom dvorištu u sadašnjoj Ulici Petra Drapšina susretala su se tri potoka - Šemljek s izvorištem u Tolstojevoj, Fizfaš s izvorištem uz Aleju maršala Tita, i počinjao je potok Mlaka. Ulica Petra Drapšina imala je i tada istu trasu, osim što još nije bio izgrađen blok palača na uglu, prema parku na današnjem Trgu republike (Jedna od palača iz tog bloka mnogim generacijama prepoznatljiva je po imenu restorana »Bijela lađa«, koji se tu nalazio). Ako bi se slika stare Subotice iscrtała obilježjima po tragovima koje su vodotokovi i jezer(c)a iz prošlosti ostavili i u današnjoj fizionomiji grada – što je prijedlog ove serije tekstova – u ovoj staroj ulici je mjesto za informativnu ploču s isječkom iz stare karte i napisima o početku potoka Mlake i lokaciji davnog mosta.

Mlaka je nastavljala kroz naseljeni blok između Štrosmajerove i Ulice Endrea B. Žilinskog, stvarajući time i krivudave regulacijske ulične linije koje su ostale u ovoj, kao i u polukružnoj, starinskoj Bledskoj ulici. Potok je između kuća na lokaciji kod pošte izlazio na Beogradski put, ali njegov tok nije vodio ravno u Prvomajsku (kako bi se očekivalo po sačuvanim fotografijama i sjećanjima iz prošloga stoljeća na otvoreni tok u dijelu ove ulice kod »Prozivke«), već je pravio veliku krivinu kroz naseljeni blok, prolazeći preko dvorišta između Prvomajske i Ulice Braće Radića, i presijecajući Esperanto ulicu. U tom dijelu, na Beogradskom putu, gdje se kuće nižu jedna uz drugu, na davnom vodenom toku ni do danas nije izgrađen objekt, ostalo je dvorište. Kod pošte na Beogradskom putu se nala-

zio most preko potoka, što je lokacija koju bi valjalo obilježiti na stazi tragova starog potoka Mlaka.

ODGOVORI SU U PROŠLOSTI

Odgovori na pitanja suvremenika zašto su u gusto naseljenim kvartovima pojedini placevi i dalje prazni, a stare ulice u širokom ravničarskom gradu neobično krivudave, i kako su nastale male slipepe uličice, često su kriju u onoj davnoj slici Subotice s više vodenih tokova. Tragovi starih tokova koje slijedimo temelje se na prvoj detaljnoj karti Subotice, koju je na osnovi situacije 1778.-79. godine napravio geometar Carolum Leopoldum Kováts aliter Kovatsik, i dugogodišnjem istraživanju sliva Paličkog jezera profesora hidrotehnike na Građevinskom fakultetu dr. Lajosa Hoványa.

Nakon što je pravio veliku krivinu preko bloka kuća s desne strane Beogradskog puta (gledano u smjeru puta prema Paliću), potok Mlaka je na mjestu današnjeg

16. kolovoza 2013.

ROZIVCI

sportskog terena izlazio na Prvomajsku ulicu. »Nije slučajno da je na ovom mjestu napravljeno igralište, a svuda su oko kuće. Područje prirodnog vodotoka nema odgovarajući fundament za gradnju stambenih objekata«, iznosi dr. Hovány.

Potok Mlaka je davno, krajem osamnaestog stoljeća, samo dijelom, do ispred raskrsnice s Ulicom Mirka Bogovića, tekao Prvomajskom, a zatim krivudao prvo ulijevo, pa udesno, »lutajući« kroz danas naseljene blokove prema području Mlaka i Gabrić-čupriji. Stara mapa, dakle, prikazuje stanje prije regulacije ovog toka pravolinijski duž Prvomajske, čijeg se otvorenog korita i drvenih mostića još sjećaju starije generacije. Na karti iz 1884. godine Prvomajska se zove Folyó utcza (u prijevodu – Ulica rijeke ili Riječka).

Područje Mlake krajem osamnaestog stoljeća. Središtem teče potok Mlaka, slijeva se ulijeva Vok

16. kolovoza 2013.

Ugao Prvomajske i Ulice Roke Šimokovića na snimku iz 1920. godine

Ugao Prvomajske i Ulice Roke Šimokovića danas

U Ulici Sonje Marinković postoji još jedan zanimljiv trag vode iz davne prošlosti. Naime, u toj ulici na potezu između Braće Radića i Prvomajske nalazi se jedna kratka bezimena slijepa uličica. Zašto? »Tu je izvorište jednog potoka koji je nekada paralelno tekao s potokom Mlaka i nije imao imena. Ne znamo kada je nestao. Imao je dva izvorišta - ovo, i na raskrižju Kumičićeve i Prvomajske. Od bezimenog potoka jedini trag je ova bezimena slijepa ulica na čijem kraju je bio izvor«, kaže dr. Hovány o još jednoj lokaciji koja čuva zanimljivu priču iz prošlosti grada.

Tekao je dugom trasom pokraj Ulice Braće Radića paralelno s potokom Mlaka i ulijevao se u njega u današnjoj Ulici Ivana Zetovića. Trasa ove ulice pod drugačijim je

kutom od ostalih u okruženju. Na ovom mjestu pod ostrim kutom spajala su se dva vodotoka, što ju je položajem obilježilo i u suvremenom dobu.

KANAL I MOSTOVI

»Sándor Totth je 1832. godine napravio plan regulacije potoka Mlaka na potezu od Ulice Sonje Marinković do Bajnatske. Ne znamo točno kada je regulacija izvedena, ali na karti iz 1884. godine potok Mlaka se po tom planu nalazi u Prvomajskoj ulici. Ljudi koji se sjećaju potoka, sjećaju se ovog reguliranog toka i otvorenog kanala. Fotografija otvorenog toka sačuvana je na razglednici iz 1920. godine, u zbirci razglednica Józsefa Horváta. Snimljena je na raskrižju ulica Prvomajske i Roke Šimoković, što je i poslije

devet desetljeća prepoznatljivo kada se pogleda s iste lokacije, jer još postoji ista kuća na uglu, kanal u Ulici Roke Šimoković, ulica ni danas nije asfaltirana i vidi se u daljini toranj Kerska crkve«, iznosi dr. Lajos Hovány. Vanjski tok je zatvoren u godinama nakon Drugog svjetskog rata.

Potok Mlaka poznat je i po Gabrić-čupriji preko koje se po starom običaju prenosi nevjesta nakon vjenčanja. Nekada je preko područja Mlake nasut put koji je povezivao dvije važne prometnice, Ulicu Braće Radića i Beogradski put. Taj nasuti put je bila Hercegovačka ulica, a na mjestu gdje je prelazila potok Mlaku postojao je most, Gabrić-čuprija. Obnovljena Gabrić-čuprija postavljena je na autentičnoj lokaciji.

Katarina Korponaić

FESTIVAL TRADICIJE, KULTURE I HRANE U MONOŠTORU

Bodrog fest

Manifestacija je okupila oko deset tisuća ljudi

Festival tradicije, kulture i hrane »Bodrog fest« koji je posjetilo deset tisuća ljudi održan je proteklog vikenda u Bačkom Monoštoru. Organiziranje ove manifestacije ima za cilj promidžbu i očuvanje kulturne baštine – običaja, starih tradicijskih obrta, glazbe, nošnji, gastronomije, te prirodnih bogatstava ovoga sela. Iz godine u godinu sve veći broj posjetitelja i sve bogatiji program svjedoče o kvaliteti i sadržaju jednoga vojvođanskoga sela od tri i pol tisuće stanovnika. Organizatori – Mjesna zajednica Bački Monoštor i seoske udruge Klub sportskih ribolovaca »Šaran« i Udruga za razvoj turizma »Podunav« imali su pune ruke posla, ali uz pomoć partnera iz drugih organizacija trud se itekako isplatio.

VATRE ISPOD 104 KOTLIČA

Prvoga dana festivala, u petak 9. kolovoza, potpalile se se vatre pod 104 kotlića u kojima su kuhari svih uzrasta muškog, a i ženskog spola iz Monoštora, Apatina, Sombora, svih okolnih mjesta i iz Republike Hrvatske kuhali riblji paprikaš. Žiri je imao težak posao, njanse su odlučivale ali, ipak, najbolji su izabrani: treći je bio *Dragomir Deverlija* iz Monoštora, druga *Sara Santo*, također iz Monoštora, a najbolji je paprikaš skuhaio *Gojko Grbić* iz Apatina, kojemu je uručena nagrada – drveni čamac. Okupljene su te večeri zabavljali tamburaši »Đuvegije« iz Sombora.

U subotnje jutro namještene su tezge s domaćim proizvodima i ručnim radovima, sli-

kama s motivima Monoštora, vinima, medom, rakijama, proizvodima od trske, rogoza, drvenim klompama, krpama, šokačkim stolnjacima i ponjavama, kolačima... Posebice je gostima toga dana bila interesantna ponuda različitih vrsta paprikaša od divlja-

či, ribljeg paprikaša, perkelta, nudio se pečeni smud, som, šaran, štika, deverika, pljeskavice i kobasice od ribe i divljači, pečenje ispod peke, jaretina, janjetina, odojak na ražnju...

POČELO JE PROGRAMOM ZA DJECU

A počelo je programom za djecu – održana je radionica »Povratak u srednji vijek«, te edukacijsko-okolišni dio programa o svojstvima voda, otvorene su izložbe fotografija: »Vodeni labirint« *Silarda Kovača* o bogatstvu Specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje i foto izložba Foto kino i video kluba »Rada Krstić« iz Sombora s motivima iz našeg neposrednog okruženja. Još jedan prirodniak i

Sudionici u defileu

Zborovi su nastupili u crkve sv. Petra i Pavla

majstor fotografije – *Jaroslav Pap* predstavio je dvadesetak svojih fotografija velikog formata, na kojima su uhvaćeni momenti u životima stanovnika Gornjeg Podunavlja.

Nastupom mažoretkinja iz Sonte krenulo je svečano otvorenje festivala, nakon čega je *Josip Điparov* iz Monoštoru predao raport predsjedniku Skupštine grada Sombora *Siniši Laziću* da je povorka konjanika spremna i da festival može početi. Uz riječi podrške, predsjednik je pohvalio inicijativu očuvanja tradicije i kulture na ovaj način – kroz manifestaciju koja privlači desetak tisuća gostiju, Bodrog fest je službeno otvoren.

U povorci od desetak jahača i petnaest konjskih zaprega defilirali su momci i djevojke, veseli tamburaši, odrasli i djeca u nošnjama, a sudionici fijakerijade bili su iz: Subotice, Stapara, Bezdana, Berega, Sombora. Proglašeni su najistaknutiji konjanici, najljepša zaprega, pohvaljen je najstariji sudionik, te najmlađi, a isti su primili i lijepe trofeje.

BOGATSTVO RAZNOLIKOSTI

Program se nastavio pozdravom gostiju na svim jezicima koji su zastupljeni u

ROĐENDAN »MALOG BODROGA«

Etno-kuća »Mali Bodrog« slavila je peti rođendan, pa je domaćica *Eržika Bešenji* za goste i prijatelje kuće priredila poseban program uz čašćenje tortom, a posebna poslastica bila je izložba fotografija autora *Augustina Jurige*, koja je nastala osamdesetih godina prošloga stoljeća u Monoštoru. Ovo je dio arhiva Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Na fotografijama, koje su se izuzetno uklopile u ambijent, nalaze se stare monoštorske kuće, od kojih mnoge danas na žalost ne postoje, a predstavljaju spomenik jednog ne tako davnog vremena, punog nostalgije i sjeće.

Monoštoru, a pozdravljeni su posjetitelji iz cijele Europe, te Amerike, Australije... Uslijedile su recitacije koje je napisao *Ivan Pašić* – Bać Iva, a nastupili su i mali domaćini iz Dječje skupine Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog«, kao i Dječji zbor »Šareni vokali« iz Sombora. Svoje umijeće predstavili su karatisti iz Karate kluba »Nidan« iz Monoštoru.

Zborovi su nastupili u crkvi sv. Petra i Pavla. Program

je vodila *Marija Turkalj*, a svojim prelijepim glasovima crkvu su ispunili članovi pjevačkih grupa »Varošani« i »Varošanke« iz Sombora (GKUD »Ravangrad«), MOH »Juventus cantat« iz Sombora, »Musica viva« iz Svetozara Miletića, »Šokadija« Ivanovci, Marjančaci, Zelčin, kao i domaći VIS »Petrus«.

Predvečer su svoju tradiciju predstavili članovi folklornih ansambala: dugogodišnji partneri – GKUD

»Ravangrad«, KUD »Neven« iz Alekse Šantića, kao i prvi puta na Bodrogu FA »Bilje« iz Republike Hrvatske i KUD »Šokadija« Ivanovci, Marjančaci, Zelčin. Pjesmom i recitalima ovaj dio programa otvorio je KUDH »Bodrog«. Sudjelovali su i pjesnici: *Antun Kovač*, *Adam Bešlin* – *Nova*, *Kata Kovač*, a predstavljena je i recenzija romana mladog *Dalibora Pašića*. Još jedan značajan Monoštorac – *Bojan Francuz*, koji je na koledžu u Viskonsinu proglašen za najboljeg studenta na godini, primio je od Mjesne zajednice zahvalnicu.

Tijekom cijeloga dana, kao i prethodna dva, članovi Udruge »Slama« iz Osijeka zidali su u centru sela Bodrošku tvrđavu od slame, kao omaž ovome historijskom zdanju i simbolu jednog prošlog vremena i neprolaznosti duha i prirode. U skladu s time, u srednji vijek vratili su nas i UG »Jerinin grad« predstavom »Jelena Anžijska«.

Glasan i jasan zvuk tambure »Slavonskih lola« razlegao se Monoštorom pred mrak. Više tisuća ljudi uživalo je u koncertu, pjevajući pjesme i plešući u kolu. Najuporniji bili su naravno mladi, za koje je priređen »Bodrog by night« – zabava uz DJ-eve.

Zdenka Mitić

KNJIGA MIMI PETERSEN HUGHES

Veoma zapažena bila je i promocija knjige, koju je napisala *Mimi Pettersen Hughes*, Amerikanka koja je, između ostalog, preplivala cijelom dužinom rijeke Dunav, Dravu, Ohajo, Tenesi, te prešla put plivajući od Amerike do Rusije. Ova izuzetna humanistica, koja brine za socijalni aspekt zaštite okoliša, želi kroz svoje pothvate skrenuti pažnju ljudima na bitnost očuvanja rijeka i čistih voda, te zajedništva i susjećanja ljudi jednih prema drugima.

ŠIDSKA FIJAKERIJADA

Sudjelovalo je oko 50 natjecatelja

Ostvareni mnogobrojni kontakti i proširene dosadašnje suradnje

Druge šidske fijakerijade u organizaciji Konjičkog kluba »Graničar 2011« u okviru Šidskog kulturnog ljeta održana je u subotu, 10. kolovoza, na nogometnom igralištu »Jednota«. Ove godine organizatori su dobili organizaciju Kupa Srbije u natjecanju zaprega u prolasku kroz kapije. Na fijakerijadi je sudjelovalo oko 50 natjecatelja iz više gradova iz Srbije, a natjecanje se odvijalo u više kategorija.

»Druga utakmica je revijalnog karaktera, kroz čunjeve i vozili su i oni sudionici koji se do sada nisu natjecali. Natjecanje se odvijalo u dvopregu i četvoropregu nakon čega je održana revija paradnih zaprega u jedonopregu, dvopregu, tropregu i peteropregu. Prošle godine na Šidskoj fijakerijadi, koja je tada bila prva u ovom gradu, bila je velika posjećenost, kako sudionika tako i gledatelja, a čini mi se da je ove godine nešto manja«, izjavio je *Vjekoslav Papadopulo*, potpredsjednik Konjičkog saveza Vojvodine i predsjednik Upravnog odbora udruženja uzgajivača lipicanske pasmine konja Srbije.

S obzirom da je ovo tek druga fijakerijada u Šidu, organizatori su bili zadovoljni odzivom sudionika: »Organizaciju fijakerijade pomogla nam je lokalna samouprava općine Šid i SKUD 'Jednota', koji su nam ustupili nogometni teren za održavanje natjecanja, kao i njihovu

dvoranu. Veliko nam je zadovoljstvo što smo ove godine imali mogućnost organizirati Kup Srbije u našem gradu i mislim da je to velika čast, kako za naš konjički klub, tako i za sam grad«, izjavio je *Jovica Stepanić* u ime KK »Graničar 2011« Šid.

A mnogobrojni su posjetitelji toga dana imali mogućnost uživati, pogotovo u revijalnom dijelu kada su sudionici predstavili svoje konje, koji su ponosno kroz defile fijakera prošli ulicama grada. Nakon kulturno-umjetničkog programa održano je najprije

natjecanje drugog kola Kupa Srbije u dvopregu, zatim revija dvoprega i četvoroprega kroz čunjeve, a izabrana je i najljepša kobila, najljepši pastuh, a nagrade su dobili i najmlađi i najstariji kočijaši.

S. Darabašić

DOJMOVI

Jovana Stepanić, Adaševci, dobitnica nagrade za najljepšu kobilu:

»Uz svog sam oca naučila brinuti o konjima. Ovo mi je prva nagrada koju sam do sada osvojila i drago mi je zbog toga. Jedini recept za lijepog i dobrog konja je nesebična ljubav i svakodnevna njega.«

Željko Malušić, KK »Begej«, Zrenjanin, osvojeno prvo mjesto u drugom kolu Kupa Srbije:

»Član sam konjičkog kluba tek od početka ove godine. Ovo mi je drugi nastup i sretan sam što sam odvojio prvu nagradu. Opredijelio sam se postati članom konjičkog kluba, jer većina mojih prijatelja s kojima se družim imaju konje, tako da me je to navelo da zavolim taj sport i konje. Posjedujem zaista dva dobra grla iz odgoja Kelebije. Za uspjeh treba ipak i malo sreće, a ja sam imao i dobrog učitelja.«

Anastazija Bitević, KK »Begej« Zrenjanin, nagrada za najmlađeg kočijaša:

»Već dvije godine sam član konjičkog kluba, Uz tatu sam mnogo zavoljela konje i već sam sudjelovala na fijakerijadama u Jakovu i Zrenjaninu. U obitelji svi vole konje i moj brat se godinama natječe na fijakerijadama, tako da sam uz njega zavoljela konje. Prvi put sam u Šidu i ovdje mi je bilo lijepo. «

Branislav Lazić, Gibarac, nagrada za najljepšeg pastuha:

»Doselio sam se u Gibarac iz Hrvatske i tamo sam držao konje od kada znam za sebe. Ljubav prema njima su mi usadili djed i otac, i kada sam došao u Gibarac odmah sam kupio kobilu u Crvenki koja je oždrijebila pastuha koji je danas dobio nagradu za najljepšeg.«

DESETI PUT ZA REDOM

Srijem folk fest

Sudjelovali su folklorni ansambli iz: Jermenije, Turske, Bugarske, Grčke, Ukrajine, Argentine, Poljske, Španjolske, Rumunjske, Makedonije, Italije i Bosne i Hercegovine

Desetu godinu za redom u Srijemskoj Mitrovici održava se međunarodna smotra folklora Srijem Folk Fest čime je Mitrovica u prvoj polovici kolovoza centar kulturnog zbivanja regije. Na iskopinama antičkog Sirmija

naroda koja se prenosi generacijama, a jedan od najupečatljivijih prikaza te baštine i kulturnog identiteta jesu narodne nošnje i plesovi. U nama bliskoj prošlosti narodni plesovi i nošnje su bile neizostavni dio života kojim se prikazivalo svoje kulturno

govori poslovice »bolje da nestane selo nego običaj«, a u današnje vrijeme globalizacije vrlo je važno krenuti u svijet sa sačuvanom tradicijom koja se svima može pokazati. Mnogobrojne folklorne skupine doprinijele su svojim plesovima i nošnjama razvoju

Turske, Bugarske, Grčke, Ukrajine, Argentine, Poljske, Španjolske, Rumunjske, Makedonije, Italije i Bosne i Hercegovine. Osim što su predstavili dio kulture svog naroda publici u Srijemskoj Mitrovici, sudionici su se mogli upoznati s prošlošću i kulturom grada, kao i lokalnim običajima. Folklorno bogatstvo Srijemske Mitrovice sudionici, kao i publika, mogli su upoznati promatrajući plesove kulturnih društava raznih naroda čime je prikazana multietnička mapa Srijemske Mitrovice. Srijemsku Mitrovicu su predstavljala sljedeća folklorna i kulturna društva: Hrvatski kulturni centar »Srijem - Hrvatski dom«, Folklorni ansambl »Branko Radičević«, Mađarsko kulturno društvo »Srem«, Ukrajinsko društvo »Kolomejka«.

VELIKA POSJEĆENOST

O zanimanju Mitrovčana i publike iz okolnih mjesta za upoznavanjem plesova i nošnji, kako stranih tako i domaćih, najbolje svjedoči posjećenost, gdje se na mjestu održavanja, Žitnom trgu, svake večeri okupljalo više od 2000 gledatelja. Ovolika posjećenost Srijem Folk Fest ubraja među najposjećenije folklorne festivale u regiji i Europi. Kao i proteklih godina, folklorne skupine su svoje nacionalne plesove i nošnje prezentirale i publici u još dva srijemska mjesta - Obrenovcu i Rumi, čime Srijem Folk Fest opravdava svoj naziv ne ograničavajući se samo na Srijemsku Mitrovicu.

Dario Španović

predstavljaju se folklorna društva sa svojim nacionalnim plesovima pokazujuću bogatstvo različitosti, ljepotu i važnost očuvanja narodne tradicije i kulture. Zahvaljući organizatoru Centru za kulturu »Sirmiumart« i glavnom pokrovitelju Gradu Srijemskoj Mitrovici publici u Srijemskoj Mitrovici prikazano je bogatstvo narodnih nošnji i plesova zemalja iz Europe, Južne Amerike i Azije.

ČUVANJE NARODNE BAŠTINE

Folklor obuhvaća nematerijalnu (duhovnu) baštinu

naslijeđe i činile su dio komunikacije među ljudima u mnogim segmentima života. U trajanju od četiri dana smotra folklora ukazala je na plesno i glazbeno bogatstvo nastalo na tri kontinenta ali opet zajedničko svim narodima i kulturama. Očuvanje narodnih plesova i nošnji je neupitno važno, pa čak možda i najvažnije za očuvanje nematerijalne kulturne baštine jednog naroda. Bez njegovanja ovog dijela kulturne baštine ubrzo bi došlo do izumiranja tradicijskih plesova i glazbe, što bi predstavljalo nenadoknadiv gubitak kulturnog identiteta jednog naroda. O važnosti očuvanja možda najbolje

multikulturalnosti i tolerancije pokazujući da upoznavanja i prihvaćanje drugačijeg ne podrazumijeva gubitak vlastitog identiteta.

SUDIONICI S TRI KONTINETA

Upravo u svrhu upoznavanja drugih kultura, ali i boljeg upoznavanja sopstvene, na Srijem Folk Festu predstavile su se folklorne skupine iz Srbije i još dvanaest zemalja. Svi sudionici su predstavljajući kulturne baštine svojih zemalja započeli svečanim defileom centrom grada. Sudjelovali su folklorni ansambli iz: Jermenije,

SVEČANO OBILJEŽENA 200. OBLJETNICA CRKVE U SONTI

S vjerom u Boga u godini jubileja

Poslije radnog i slavljeničkog ozračja svi skupa bi se trebali okrenuti dubini vjere – poruka je sonćanskog župnika vlč. Dominika Ralbovskog

Sonćani su u subotu, 10. kolovoza, na dan Svetog Lovre, svečanom svetom misom obilježili 200. obljetnicu blagoslova župne crkve, koja nosi ime ovog sveca, 25. obljetnicu posvećenja crkve i 1755. obljetnicu mučenja i smrti sveca zaštitnika svoje župe. Misno slavlje predvodio je izaslanik subotičkog biskupa msgr. dr. *Andrija Anišić*, a suslavilo je više od dvadeset svećenika iz bližih i daljih župa Subotičke bisku-

pije, te franjevac iz Bača i Iloka. Svoj doprinos svečanom ozračju dali su i crkveni pjevački zbor, dječji pjevački zbor župe Sonta, članovi mjesnih institucija kulture, te vjernici odjeveni u starinska ruha pripadnika etničkih skupina koje su naseljavale Sontu kroz ova dva stoljeća postojanja crkve sv. Lovre.

Prije samog početka crkvenog slavlja sudionici svečane mise u procesiji od župnoga doma prošli su kroz špalir

O JUBILEJU

vlč. Dominik Ralbovsky, sonćanski župnik:

»Središnji događaj cijele ove godine, koju smo proglasili godinom jubileja, jest upravo završena svečana misa. Po pisanim tragovima, 24. srpnja 1988. godine tadašnji župnik vlč. *Marko Forgić* posvetio je našu crkvu. Moramo znati da se crkve posvećuju tek poslije II. vatikanskog koncila 1962. godine, a prije toga su se blagosiljale. Tako je sonćanska crkva blagoslovljena 1813. godine. Prošloga tjedna za svetu misu sam uzeo misnicu, ispostavilo se da ju je nosio vlč. *Jakov Grunčić* 1962. godine na obilježavanju stoljeća i pol od završetka gradnje crkve. Prezadovoljan sam što smo u ovoj krizi uspjeli renovirati župni dom, a crkva je renovirana u vrijeme dok je župnik bio msgr. Marko Forgić. Zahvalan sam svima koji su doprinijeli uspješnoj realizaciji ovih radova, bilo financijski, bilo radnim angažmanom. Zahvalan sam i svima koji su doprinijeli da današnje misno slavlje bude veličanstveno i dostojanstveno. Vjernicima bih poručio da bi se poslije radnog i slavljeničkog ozračja svi skupa trebali okrenuti dubini vjere.«

msgr. dr. Andrija Anišić, biskupov izaslanik:

»Velika mi je čast i radost što sam u biskupovo ime danas bio sa Sonćanima u ovom veličanstvenom slavlju. Sama pomisao na sve što se u jednoj župi događalo za ova dva stoljeća izaziva u čovjeku zahvalnost Bogu za toliku milost. Crkva ima smisla ukoliko ima vjernike koji se u njoj okupljaju, ukoliko imaju zajednicu, a Sonćani su danas na najljepši način to i pokazali.

Ovdje ima pripadnika više etničkih skupina, a danas je na najljepši način pokazano njihovo zajedništvo u vjeri.«

Miodrag Bakić, zamjenik predsjednika Općine Apatin:

»Ovo je još jedno u nizu ovogodišnjih velikih događanja u našoj općini. U Sonti svi žive u jednoj homogenoj zajednici, što su na današnjoj misi pokazale i raznolike narodne nošnje. Ovu tradiciju bi trebale njegovati i poštovati i generacije koje dolaze poslije nas.«

Mato Groznica, pokrajinski podtajnik:

»Lijep je osjećaj pripadati nečem što traje stoljećima. Ovakvim svečanostima svima pokazujemo da smo narod koji ima široku kulturu, iz koje se da vidjeti koliko težimo nekoj europskoj obitelji naroda. I kao Hrvati i kao katolici imamo što ponuditi kao svoj doprinos kvalitetnom suživotu na ovim prostorima.«

Petar Kuntić, predsjednik DSHV-a i skupštinski zastupnik:

»Dva stoljeća je jubilej kojim se ova zajednica može samo ponositi. I ja sam ponosan što sam danas u Sonti, u mirnom mjestu na samoj granici s Hrvatskom, odnosno s EU. Prije dva stoljeća život sigurno nije bio lakši nego što je danas, a gradnja ove crkve dokaz je da ljudi mogu puno kad znaju što hoće. Dokaz je i da smo znali, a vjerujem da ćemo znati i u narednih nekoliko stotina godina živjeti, ostati i opstati na ovim prostorima.«

članica KUD-a »Mažoret«, a u crkvi ih je dočekala pjesma članica župnog pjevačkog zbora, uz pratnju *Siniše Poturice* na velikim orguljama. Osim zbora, pjevao je i veći dio nazočnih vjernika. Za

vrijeme svete pričesti zazvonila su glazbala tamburaškog sastava, a prostor pod svodovima crkve ispunila je skladna pjesma pjevačkog zbora KPZH »Šokadija«. Pjesma »Šokadinaca« ispratila je

EVO BLAGA CRKVE

Lovro je bio učenik pape Siksta II. Zbog mladenačkih vrлина papa ga je uvrstio među sedmoricu uglednih rimskih đakona, povjerivši mu dužnost protođakona. Naložio mu je neka povjereno mu crkveno blago podijeli siromasima. Lovro je poslušao. Kasnije, u vrijeme Valerijanova progonstva, na upit suca istražitelja za blago Crkve upro je prst u siromahe, te rekao: »Evo blaga Crkve«. Na to je bio mučen, bičevan i na roštilju spaljen. S ovog užarenog mučila dobacio je okrutnom tiraninu: »Na jednoj sam strani pečen, okreni me na drugu!« Mučeništvo sv. Lovre, prema pouzdanim pisanim izvorima, zbilo se 10. kolovoza 258. godine. Župna crkva u Sonti, građena od 1807. do 1812., a blagoslovljena 1813. godine, nosi ime ovoga velikomučenika.

sudionike iz crkve i nakon završetka mise. Subotnjom svetom misom ovogodišnja kirbajska svečanost u Sonti je započeta, a nastavljena je otvorenjem izložbe likovnih radova nastalih na koloniji

održanoj u svibnju na Salašu Jakšić, nedjeljnim tradicionalnim vašarom, Kirbaj festom i živom glazbom u lokalnim ugostiteljskim objektima.

I. Andrašić

OBNOVA CRKVE UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA

Veliko srce Rumljana

Katolička crkva Uzvišenja svetog križa u Rumi uskoro će imati svoj stari izgled. U tijeku je prva faza radova koja obuhvaća rekonstrukciju zvonika crkve, obnovu sjeverne fasade, žbukanje, kiparske radove, ornamentiku i ličenje. Ovo je najveća rekonstrukcija crkve koja puni 200 godina postojanja. Kako nam je kazao župnik crkve *Željko Tovilo* radovi se odvijaju pod nadzorom Pokrajinskog zavoda

za zaštitu spomenika kulture, koji je i osigurao dio sredstava za rekonstrukciju. »Osim Pokrajinskog zavoda, radove financiramo i iz sopstvenih sredstava, donacija iz Njemačke od strane potomaka rumskih Nijemaca, kao i od uplatnica građana Rume. Rumljani su pokazali veliko srce i moram reći da su prilog dali ljudi svih vjera i nacionalnosti. Ponovno pozivam naše sugrađane da pomognu obnovu, jer sljedeće godine planiramo krenuti s drugom fazom i kompletno crkvi vratiti prvobitni izgled«, kaže župnik.

Župnik Tovilo ističe da je splet nesrećnih okolnosti razlog odlaganju obnove crkve. »Zbog dotrajalosti fasada je obijena još 1988. godine. Međutim, onda su nastupile nesretne devedesete i cijeli posao je odgođen. Oni mlađi se možda i ne sjećaju izgleda fasade, ali će uskoro ponovno tri nijanse žute krasiti ovu crkvu. Inače, unutrašnjost crkve je kompletno rekonstruirana 1983. godine, pa je sada neophodno uraditi samo manje popravke«, rekao je Tovilo.

Vrijednost prve faze radova procjenjuje se na oko 80.000 eura, dok bi kompletna sanacija i rekonstrukcija trebala koštati oko 300.000 eura. Radovi su putem javnih nabava povjereni specijaliziranoj novosadskoj tvrtki »Arhitektura«. Prva faza bi se trebala završiti do kraja jeseni, a u nju će biti uvršten i dio radova iz druge faze, kao što su popravak krova i zamjena oluka.

Mirko Paulić

Nikola Iločki – »srijemski Medič«

Piše: dr. Zsombor Szabó

U prošlom nastavku započeli smo pisati o »srednjovjekovnim barunima« Srijema. Među njima bio je svakako najznačajniji i najmoćniji *Nikola Iločki* (Miklós Újlaki), koji je rođen 1417., a umro 1477. godine. Za šezdeset godina života bio je mačvanski ban, erdeljski vojvoda i na koncu kralj Bosne. Sedište mu je bio u Iloku (mađ. Újlak). Ilok je već u rimsko doba bio grad s utvrdom, koja je kontrolirala značajni riječni prijelaz preko Dunava, vršio je i funkciju luke za carski grad Sirmij. Naime, tovari namijenjeni tom gradu su ovdje iskrčavani i cestom, preko Fruške gore (u rimsko doba Alma mons) su prevoženi u taj grad. Na početku srednjeg vijeka po Iványiu¹ zvala se Pešta. Naselje Pešta (na mjestu današnje Bačke Palanke) postojala je u srednjem vijeku i bio je značajno trgovačko mjesto, naime kada se u Iloku održavao veliki godišnji vašar, bio je zabranjen za vrijeme tog sajma istovar robe u Pešti.

PODRIJETLO IMENA ILOK I ILOČKIH VELIKAŠA

Blagajnik kralja *Bele IV.* (IV. Béla) *Csák nembeli Ugrin* (Čak od roda Ugrin) bio je neprikosnoveni vladar u Srijemu, pristaša kralja *Karla I.* (Anžuvinskog). Njegova obitelj imala je posjede u Slavoniji, a u

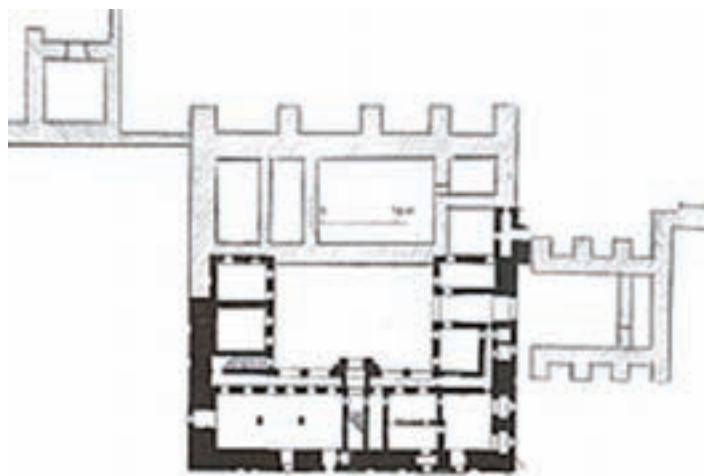
¹ Iványi István: Bács-Bodrog vár-megye földrajzi és történelmi helynévtára. I/102.

mjestu Čakovec je imao i kulu za stanovanje (mađ. Csáktornya doslovce Čakova kula). On je podigao svoje novo sjedište u Iloku, koji se spominjao kao Nova Mansio – Novi stan (mađ. Uj Lak). Njegov novi stan je podignut na temeljima rimskog castruma. Nakon izumiranja roda Čak (1311. godine), grad prelazi u kraljevo vlasništvo, a 1364. godine Ilok dobiva kao donaciju

kum nevjenčanom sinu kralja *Matije Korvina* (Mátyás Korvin) *Jánosu Korvinu* (Ivaniš Korvin), kasnijem hrvatsko-slavonskom banu, koji je pokopan u Lepoglavi.

KAKO JE IZGLEDAO ILOK SREDINOM XV. STOLJEĆA?

Na vrlo poznatom akvarelu Prandstettera iz 1600. godine možemo steći sliku

Osnova palače Nikole Iločkog, tamniji dio palača Odescalchi

od kralja *Ludovica I.* (Lajos Nagy) tadašnji nador *Miklós Kont Raholcai* (Mikloš Kont od Raholce) u zamjenu za Gornju Lendavu 1364. godine. Neki njegov rođak bio je umiješan u pobunu protiv *Sigismunda* (o tome smo pisali), pa su vjerojatno zato potomci porodice Kont promijenili prezime, pa su počeli sebe zvati Ujlakijevima, tj. Iločkima. Tijekom vladavine kralja *Sigismunda* karijera Nikole Iločkog je imala uzlaznu putanju – vrhunac mu je bio kada je postao

o Iloku kako je grad na brdu izgledao sredinom XV. stoljeća. Ilok možemo slobodno nazivati i »Firencom Srijema«. U njoj je podignuto šest crkvi i tri samostana, dvije bolnice i naravno veličanstvena palača Nikole Iločkog. Palača je bila kvadratne osnove 45 x 45 metara, imala je podrum, prizemlje i dva kata. O njoj veličini možemo steći sliku ako usporedimo današnju palaču Odescalchi, u kojoj je smješten gradski muzej, a podignuta je samo na polo-

vici temelja nekadašnjeg zdanja Nikole Iločkog. Uz ovu rezidenciju s dunavske strane bio je renesansni vrt s divnim pogledom na bačku ravnicu. Ona je bila u centru unutrašnje tvrđave i njeni preko dva metra debeli zidovi mogli su u slučaju opsade poslužiti kao posljednje mjesto obrane. Spoljnu utvrd, zapravo grad su ovičavali moćni zidovi, ojačani kulama, sagrađeni od opeke. Dio zidova je porušen u XVII. stoljeću radi izgradnje »Gibraltara na Dunavu« tj. Petrovaradina. Unutar gradskih bedema nalazile su se tri crkve, među njima trobrodna gotička bazilika posvećena sv. Petru, vanjskih dimenzije 62 x 23 metara. Druga gotička crkva koja se nalazila »intra muros« bila je crkva franjevačkog samostana posvećena Djevici Mariji. Ona je rekonstruirana i danas je posvećena sv. Ivanu Kapistranu. Treća crkva je bila posvećena sv. Ani, i stajala je uz samostan agustinovaca. Izvan zidina bile su: crkva posvećena Svisvetima, zajedno s bolnicom koju je izgradio Nikola Iločki, druga župna crkva posvećena sv. Jeleni, i crkva posvećena nekadašnjem kralju sv. Ladislavu uz koju je bila i bolnica. O ovim vjerskim zdanjima zasad znamo samo iz literature, jer arheološka istraživanja izvan zidina nisu vršena. Postojao je i ženski samostan koji je pripadao redu klarisa (ženskom ogranku franjevaca) i bio je posvećen sv. Klari.

FELJTON: CRKVE SRIJEMA (2. DIO)

Župa Svetog Klementa, pape i mučenika u Hrtkovcima

Hrtkovci su selo koje leži u srijemskoj rav-
nici na obali rijeke
Save nedaleko od Srijemske
Mitrovice. Na području
današnje župe Hrtkovci u
povijesnim dokumentima se
spominje više naselja, dok se
Hrtkovci prvi put spominju
1416. godine pod imenom
Herkolch. Tijekom turske
vladavine u Srijemu Hrtkovci
se spominju u turskim spi-
sima sredinom 16. stolje-
ća pod nazivom Hirtkovc.
Nakon odlaska Turaka s
područja Srijema na područ-
je Hrtkovaca doseljavaju se

koji su bili poslani od stra-
ne Kongregacije za širenje
vjere zbog nedostatka biskup-
skih svećenika. Za vrijeme
preuredbe župa, tj. pothvata
austrijskog cara *Josipa II.* da
osnuje nove župe i mjesne
kapelanije, osniva se i župa
u Hrtkovcima 1789. godi-
ne, kada franjevci odlaze i
u Hrtkovcima se imenuje
župnik.

SVETI KLEMENT

Crkva u Hrtkovcima je
posvećena rimskom papi i
mučeniku svetom Klementu

oko vrata i sunovratili ga u
more. Zbog ove legende sveti
se Klement obično prikazuje
sa sidrom oko vrata ili pokraj
sebe, a često se pojavljuje i s
janjetom obučen u papinsku
odjeću.

PRVA CRKVA

Izgradnja prve drvene crkve
u Hrtkovcima započeta je
1750. godine. Iz raznih spisa
možemo saznati da je prvo-
bitna crkva bila sagrađena od
drveta i da je bila loše oličena,
bila je dugačka oko 25 metara,
a široka oko 15 metara. Crkva
nije imala propovjedaonice,
klupe su bile samo za muškar-
ce, a na koru nije bilo orgulja.
Svetohranište je bilo drveno
i izgrađeno na luk i nije bilo
obloženo svilom. U crkvi se
nalaze tri oltara: glavni je
posvećen svetom Klementu,
jedan pokrajni posvećen je
uzvišenju Blažene Djevice
Marije, a drugi svetom Ivanu
Nepomuku i svi ovi oltari su
stolarski radovi i na njima
nema nikakvih slika. Dvije
ispovjedaonice sa zatvorenim
vratima i rešetkama se također
nalaze u crkvi. Sakristija se
nalazi iza velikog oltara, ima
čvrsta vrata koja se zaključa-
vaju i prozor s kožnim pokri-
vačem. Zvonik, u kome se
nalaze dva zvona, izgrađen je
iznad glavnih crkvenih vrata,
drven je i pokriven je crveno
obojenom šindrom.

NOVA CRKVA

Postojeća crkva je bila u
veoma lošem stanju i 1811.

godine počinje izgradnja
nove crkve. Nova crkva bila
je dugačka 24 metra i široka
11 metara. Mitrovački župnik
i dekan *Karlo Pavić* je blago-
slovio crkvu 23. studenoga
1824. godine. Naposljetku,
župna crkva je popravljena
1917. godine. Iznutra je obo-
jena 1929. godine, a 1938.
godine oličen je i vanjski dio.
Krajem 1969. godine postavl-
jen je novi oltar ispred oltara
svetog Klementa.

NA METI VANDALA

Za vrijeme Domovinskog
rata crkva je često bila na meti
vandala, a župnik je često
maltretiran te se morao skri-
vati i bježati iz crkve. Godine
1995., 5. svibnja, provaljena
su vrata sakristije i u njoj
je podmetnut požar. Ormari,
misno ruho i liturgijsko posu-
đe, kao i ostali inventar, ili su
izgorjeli ili su oštećeni, a osim
požara napravljen je i nered
u crkvi, odnosno isprevrtan
je inventar, izvnut harmonij,
prozori i svijećnjaci su razbi-
jeni. Sva unutrašnjost crkve
bila je pocrnjela od dima i
toplina. Na crkvi je 2002. pri-
vremeno saniran krov, a 2003.
obnovljena je ograda oko
crkve. Godine 2004. potpuno
je uređeno svetište crkve s
novim inventarom i postav-
ljeno 5 reflektora za vanjsku
rasvjetu crkve. Na crkvu je
2005. godine postavljen novi
krov i izmijenjene su daske
i trula građa, a samo godinu
dana poslije je obnovljena i
oličena sakristija.

A. Dujčić i D. Španović

Klimenti. Klimenti su bili
katoličko stanovništvo koje se
u 18. stoljeću pod pritiskom
Turaka doselilo u Srijem s
područja Kosova i Albanije,
a tijekom njihovog doseljenja
Hrtkovci su zabilježeni pod
imenom Hudrovcz. Godine
1744. misionari Klimenta
poslali su kraljici *Mariji
Tereziji* pismo u kojem opi-
siju svoje poteškoće vezane
za crkvu koja, kako pišu,
više liči na sjenik nego na
Božji hram. Prvi dušobrižnici
Klimentima su bili franjevci

koji je bio učenik svetih Petra
i Pavla i smatra se nasljed-
nikom svetog Petra. Prema
legendi je sveti Klement za
vrijeme cara Trajana bio pro-
gnan na rad u kamenolome
jer se nije htio odreći kršćan-
stva. Kako su bili jako žedni
on se obratio Bogu za pomoć
i pojavilo se neko janje koje
ih je povelu na određeno mje-
sto. Na tom mjestu Klement
je udario o zemlju i odmah se
pojavio izvor vode. Njegovi
progonitelji, kad su čuli za
to čudo, svezali su mu sidro

KNJIGA »RAJSKE PTICE« NEVENA UŠUMOVIĆA PREDSTAVLJENA U ZKVH-U

Autentičnost svijeta na kratkom prostoru priče

TEMATIZIRANJE STAROSTI

»Institucije nacionalnih manjina u Istri su upravo prostor susretanja različitih kultura i pokazatelj suživota u gradovima, a ujedno i mjesta gdje se ta nacionalna manjina može predstaviti drugima i biti bitna instancija u aktualnom kulturnom životu«, rekao je na početku književne večeri *Neven Ušumović*, čija je knjiga kratkih priča »Rajske ptice« (Zagreb, Profil, 2012.) predstavljena u Subotici 13. kolovoza u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Ušumović se ukratko osvrnuo i na svoj izbor suvremene hrvatske kratke priče koji je objavljen ove godine u prvom broju časopisa za književnost i umjetnost »Nova riječ«, čiji je nakladnik ZKVH, nakon čega je istaknuo značaj Festivala kratke priče u Zagrebu za popularizaciju te književne forme, kao što je promovira i nagrada »Jutarnjeg lista« za najbolju knjigu proze.

Ravnatelj ZKVH-a i književnik *Tomislav Žigmanov* je istaknuo kako je kratkopričaška scena u Hrvatskoj vrlo »živa« i intenzivna, te se ukratko osvrnuo i na izbor hrvatske kratke priče iz Vojvodine koji je sačinio profesor *Vladan Čutura*, a izbor je objavljen u ovogodišnjem dvobroju časopisu »Nova Istra«. U tom izboru našla se i priča *Nevena Ušumovića* »Makovo zrno«, autora koji već duži niz godina živi u Koprju. Žigmanov je naglasio da je kratka priča podzastupljena u ovdašnjoj književnoj produkciji i da još nije zauzela svoje pravo mjesto.

HIPERSENZITIVNOST LIKOVA I ELEGANTAN STIL

»Nisam ovdje da govorim po službenoj dužnosti ili zbog prijateljstva, nego zato što mi se knjiga stvarno dopada, a što je ponekad neobičan razlog. I sam pišem, ali sebe

janje jednog izmašanog svijeta. Kada čitam njegove priče ja uđem u te svijetove i često ne želim iz njih izaći. Treća stvar je Nevenov lijep i elegantan stil, ali taj stil ne skreće previše pažnju na sebe. Neven ima eksperimentatorske sklonosti i one se najviše oslikavaju u formi,

Neven Ušumović, Tomislav Žigmanov i Oto Oltvanji

prevashodno smatram čitateljem. Budući da je Neven moj prijatelj, ja sam prema prijateljima koji su kreativni strožiji, nego prema onima koje ne poznajem«, rekao je književnik *Oto Oltvanji*.

»Ima više elementa u Nevenovom pisanju koji su posebno istaknuti u zbirci »Rajske ptice«, a koji se meni sviđaju. Prvi je hipersenzitivnost likova, to su izrazito osjećajni likovi prema okruženju i prema sebi, oni sebe analiziraju, a imate osjećaj da oni malo dublje i življe vide svijet oko sebe, što predstavlja poseban doživljaj kada čitate Nevenovu prozu. Drugo je to da Neven gradi nove svijetove u svojim pričama na jednom vrlo kratkom prostoru kratke priče i uspijeva vas uvjeriti u posto-

a ta forma je interesantna, jer se na kratkom prostoru sažima autentičnost svijeta o kome autor priča. Na samoj rečeničnoj razini pripovjedači u ovim pričama imaju svoj vrlo specifičan i autentičan glas, tako da pisac ne izlazi u prvi plan, i u tom smislu Neven nije ekstravagantan stilist, njemu je naracija najvažnija. Ono što je novo ovom zbirkom u Nevenovom opusu su žanrovski elementi u pričama. Od osam priča u ovoj zbirci, tri su znanstveno-fantastične, od kojih dvije imaju i elemente horora. Tako je osvježio svoj opus, a i dalje je ostao ono što jest kao pisac i po čemu je poznat. Bitan novi moment je i taj da su njegove priče komunikativnije«.

Predstavljajući Ušumovićevu knjigu, *Tomislav Žigmanov* je rekao da su dvije priče u zbirci užljebljene u prostor zavičaja Nevenovog odrastanja, Subotice i Bačke, dok je prostorna užljebljenost ostalih priča prostorno u Istri.

»A kada je u pitanju tematika ovih priča, značajan broj referira na starost. Neven u novoj knjizi, kada je u pitanju obradba sudbina i događaja, ono što se zaokružuje u kratkoj priči, tematizira starost, a onda sa starošću i smrću«.

Neven Ušumović je rekao da je u ovoj zbirci jedna od ključnih figura – figura živog mrtvaca.

»Jako mi je bila bitna ta figura živog mrtvaca da bih ušao u doživljaj vremena koji sada imam i da bih pokrenuo poetiku groteske koja u sebi na neobičan način spaja mladost i starost. Interesiralo me kako ti književni junaci mogu obnoviti jedan element života u sebi, dakle stari ljudi. Radim kao knjižničar, u stalnom sam dodiru s umirovljenicima i razvio sam poseban afinitet prema njihovoj egzistenciji, a i moji roditelji ulaze u starost i ta tematika mi je bila svježja i nova i tražio sam u pričama gdje ti ljudi mogu naći neki životni poticaj, što ih to i dalje pokreće i što ih to i dalje vodi kroz život«.

Neven Ušumović je rekao i da obožava jazz glazbu i da mu je ona velika inspiracija, te da u njegovim pričama ima puno glazbenih referenci, a da se za pisanje priča dugo priprema skupljanjem dokumentarne građe. Svaki pisac ima svoju priču i svoje tajne, baš kao što ćemo ih i mi imati, ali kao čitatelji, nakon što zatvorimo korice zbirke priča »Rajske ptice«.

Zvonko Sarić

16. kolovoza 2013.

Subotičani ispraćeni ovacijama

RAKALJ – Prvi ansambl folklornog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« gostovao je u Istri, u mjestu Rakalj kraj Pule, gdje su boravili od 1. do 8. kolovoza. Mladi folklorasi, njih 40, sudjelovalo je na 19. folklornoj manifestaciji »Rakalj u srcu«, koja je okupila šest kulturno-umjetničkih društava iz Hrvatske, Slovenije i Srbije. Subotičani su imali tri nastupa. Predstavili su se na spomenutoj manifestaciji, u hotelu Croatia i treći nastup su imali na trgu u Medulinu, gdje su nastupili skupa s domaćinima. Koncert subotičkih folklorasa hrvatski mediji su prenijeli ovako »Na oduševljenje mno-

gobrojne publike program je nastavljan nastupom HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, koji su se rakaljskoj publici predstavili u tri seta. U prvom dijelu su izveli splet bunjevačkih plesova, zatim šokačke plesove iz okolice Sombora, a na kraju koreografijom bunjevačko momačko kolo koje je cijelu publiku diglo na noge, te su gosti iz Subotice ispraćeni ovacijama«, prenosi Glas Istre.

Nakon kratkog odmora, slijedi nova turneja, prvi ansambl folklornog odjela Centra 14. kolovoza kreće na nove nastupe, koji će biti natjecateljskog karaktera u Livnu i Neumu, dok će na Korčuli prirediti nastupe skupa s kulturno-umjetničkim društvima iz Vinkovaca i s Korčule.

Likovna kolonija »Bunarić« 2013.

SUBOTICA – Međunarodna likovna kolonija »Bunarić«, XVII. po redu, jučer je započela s radom. Kao i prijašnjih godina kolonija će trajati tri dana i održava se u sklopu »Dužijance 2013.« Osim jednodnevnog izleta u prirodu, umjetnici će raditi u prostorijama HKC-a »Bunjevačko kolo«.

Svečano zatvaranje ovogodišnje kolonije »Bunarić« najavljeno je za sutra, 17. kolovoza, također u prostorijama Centra s početkom u 18 sati.

Kolonija »Stipan Šabić 2013.«

SUBOTICA – Međunarodna umjetnička kolonija »Stipan Šabić – 2013« bit će treću godinu za redom održana na salašu

Paje Đurasevića u blizini marijanskog svetišta Bunarić, gdje će se od 20. do 24. kolovoza okupiti 14 akademskih slikara iz: Vojvodine, Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Češke i Rumunjske.

Organizator ove kolonije, posvećene likovnom pedagogu i slikaru *Stipanu Šabiću*, je Hrvatska likovna udruga »Cro Art«.

Kako je najavio njezin predsjednik *Josip Horvat*, ove godine će preporučena tema biti »100 godina secesije u Subotici«, o čemu će biti održano i prigodno predavanje, kako bi se sudionici kolonije pobliže upoznali sa subotičkom secesijom. Također, umjetnici će posjetiti i aktualne postave u Gradskom muzeju i Likovnom susretu, a imat će i jedinstvenu priliku vidjeti slike od slame nastale na Koloniji naive u tehnicu slame u Tavankutu.

Svečano otvorenje Trećeg saziva Međunarodne umjetničke kolonije »Stipan Šabić« bit će upriličeno u utorak, 20. kolovoza, u 18 sati, na salašu Paje Đurasevića na Bunariću, uz prigodni poetsko-glazbeni program, dok su izložba nastalih radova i svečano zatvaranje kolonije predviđeni za subotu, 24. kolovoza, također u 18 sati.

Radi poticanja suvremenog književnog stvaralaštva na hrvatskom jeziku u Vojvodini i djelatnog pomaganja, stvaranjem primjerenih uvjeta rada na završavanju novih književnih djela, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i 2013. godine raspisuje

NATJEČAJ

za besplatni sedmodnevni boravak i rad književnika od 23. do 29. rujna 2013. godine u Tavankutu.

Boravak će biti organiziran u novim prostorijama HKPD-a »Matija Gubec«, a podrazumijeva smještaj, prehranu, prostor za rad, računalo i internetsku vezu. Zavod osigurava i putne troškove.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata će ove godine osigurati mogućnost i uvjete rada na završavanju književnih djela za dvoje književnika.

Na natječaj se mogu javiti književnici iz Vojvodine koji su do sada objavili najmanje jednu knjigu na hrvatskom jeziku ili na nekom njegovom dijalektu, koji imaju rukopis visoke zgotovljenosti, što autor potvrđuje relevantnom recenzijom, i koji prihvaćaju uvjete boravka.

Prijavu s kratkom biografijom, adresom stanovanja, brojem telefona i pratećom dokumentacijom (recenzija, objavljena knjiga) zainteresirani trebaju poslati do petka, 6. rujna 2013. godine, na adresu: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Harambašićeva 14, 24000 Subotica, s naznakom »za natječaj«.

Stručno povjerenstvo Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata donijet će odluku o izboru sudionika za sedmodnevni besplatni boravak i rad u Tavankutu do 12. rujna 2012. godine i o tome odmah obavijestiti sve prijavljene kandidate.

KNJIŽEVNA VEČER U SKLOPU »DUŽIJANCE 2013.«

Obitelj – temelj društva i Crkve

U svojoj znanstvenoj analizi Antunovičeva opusa Anišić nudi svojevrsan Antunovičev model za opstanak naroda, Hrvata – Bunjevaca i Šokaca kroz povijest sve do naših dana

»Vjersko-moralna obnova braka i obitelji – model opstanka i napretka u djelima Ivana Antunovića«, naziv je knjige koja je predstavljena na književnoj večeri, koju je organiziralo Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«. Pišući svoju doktorsku disertaciju, autor knjige dr. mons. *Andrija Anišić*, kako su rekli i predstavljajući, svestrano je proučavao Antunovičeve knjige, članke i književna ostvarenja, te je stvorio novo nezaobilazno djelo kada je u pitanju rad biskupa *Antunovića*.

O ovoj knjizi, kao i o autoru, govorili su prof. dr. sc. *Sjepan Balaban*, pročelnik katedre za socijalni nauk Crkve na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, koji je ujedno i bio mentor mons. *Anišiću*, te mons. *Sjepan Beretić*, katedralni župnik i predsjednik Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

»*Andrija Anišić* u ovoj knjizi ukazuje na važno socijalno djelovanje Ivana Antunovića, koji u nepismenosti, ravnoduš-

nosti i nezainteresiranosti dijela intelektualne i političke elite te osobito u siromaštvu i problemu vlastitog jezika vidi uzroke narodnog propadanja odnosno gubitka identiteta svoga naroda. U svojoj znanstvenoj analizi Antunovičeva opusa *Anišić* nudi svojevrsan 'Antunovičev model' za opstanak naroda, Hrvata – Bunjevaca i Šokaca kroz povijest sve do naših dana« kazao je dr. *Balaban*.

Mons. *Beretić* je govorio o obitelji, kao neprolaznoj vrijednosti, te je naveo konkretne primjere Antunovičeva modela za opstanak braka i obitelji. Autor knjige, mons. dr. *Andrija Anišić*, govorio je o obitelji kao trajnoj ustanovi, kao temelju društva i Crkve. Ovom prilikom se i zahvalio svima koji su na bilo koji način pomogli njegov rad i tiskanje knjige.

U sklopu večeri je proslavljena i 125. obljetnica smrti biskupa Ivana Antunovića, te su dodijeljene nagrade Društva »Ivan Antunović«, nekada poznate kao »Antušove nagrade«, te su proglašeni najljepši izlozi »Dužijance 2013.«

NAGRADE DRUŠTVA »IVAN ANTUNOVIĆ

Tajnik Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« dr. *Ivica Ivanković Radak* pročitao je i obrazložio nagrade koje su dodijeljene. Napomenuo je kako se od ove godine nagrade ne uručuju samo na teritoriju Subotice, nego cijele Subotičke biskupije. Svake godine I. nagrada se dodjeljuje nekom zaslužnom pojedincu iz hrvatske zajednice. Ove godine nagradu je dobio vlč. *Josip Štefković* – župnik u Baču i Plavni, za veliko zalaganje za vjeru i naš narod u tim župama koje su sada, kako je rečeno, u teškoj dijaspori. Kao i za njegov znanstveno-istraživački rad i brojne članke u Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca.

II. nagrada se svake godine dodjeljuje hrvatskoj instituciji. Ove godine nagradu je dobila Inicijativa za spas HKC »Bunjevačko kolo«. »Zasigurno je jedan od najvažnijih događaja za našu hrvatsku zajednicu spas od

stečaja HKC 'Bunjevačko kolo'. Nakon niza godina tužnih događaja u ovoj našoj u Subotici najstarijoj hrvatskoj udruzi i nakon što je ona već osuđena na zatvaranje odvođenjem u stečaj, našla se jedna skupina ljudi, koja se utekla u zagovor služi Božjem o. *Gerardu Tomi Stantiću*, s jednom jedinom željom - da se Centar spasi od propasti. U ovom slučaju nije institucija ta koja prima nagradu, nego su to pojedinci koji su svojim zalaganjem sačuvali tu instituciju« obrazložio je odluku tajnik Društva.

Od 1999. godine jedna od nagrada dodjeljuje se brojnoj obitelji. Ove godine nagradu je dobila obitelj *Nenada i Marijane Hadnađ* koji imaju četvero djece: *Stefana, Stefani, Dijanu i Aleksandru*, iz župe sv. Lovre u Sonti, koja slavi jubilej 200. obljetnice svoje crkve.

Književnu večer su upotpunili stihovi *Alekse Kokića*, koje je govorila *Željka Zelić*, kao i glazbene točke VIS »Proroci«.

Ž. Vukov

IZLOŽBA 28. SAZIVA PRVE KOLONIJE NAIVE U TEHNICI SLAME

Kreacije zlatnih niti

Umjetnost klasja sa svojim simbolima i slikama od slame predstavlja nešto jedinstveno što je niklo na ovim bačkim žitnim poljima, zato je ona najljepši izraz ljepote ove nemirne ravnice, kazala je Senka Davčik

Slike nastale na ovogodišnjem 28. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, koja je jedna od brojnih manifestacija svetkovine Dužijance, prikazane su na izložbi u foajeu

izložbu podsjetila da je ova tradicija stara više stoljeća prošla put od oblikovanja ukrasnih predmeta, perlica, prstenja, vijenaca za muške šešire do pletenja kruna nalik kraljevskim te stvaranju slika

»Matija Gubec« u Tavankutu i čiji je prvi naziv bio »Prva jugoslavenska kolonija slamarki«.

I ove godine slamarke su svojim kreacijama pokušale oživjeti slike sela, njihovih

niti suprotnosti od kojih nam se sastoji i sam život. Nadam se da će vas ovom izložbom neka slika, detalj ili možda bunjevačka nošnja koja priča neke stare priče podsjetiti na zaboravljena kazivanja vaših majki i didova, i vratiti u prošlost. Neka nas potaknu na razmišljanje kako su se naši preci zadovoljili da svoj životni prostor zaustave u uskim, ograničenim okvirima salaša odrezanog od svijeta negdje u našoj bačkoj ravnici i da je to tada bilo neizmjereno bogatstvo i ispunjenost. Oni su nam danas nepresušni izvor za kreacije zlatnih niti«, kazala je Senka Davčik ističući da su slike od slame putujući od seoskih kuća i salaša do izložebnih prostora, galerija, muzeja i kolekcionara, dale slami punopravni status naivne umjetnosti. »Osim kulturne važnosti ostaje nam jaka vjera da pučko stvaralaštvo i kultura neće nestati na ovim prostorima. Umjetnost klasja sa svojim simbolima i slikama od slame predstavlja nešto jedinstveno što je niklo na ovim bačkim žitnim poljima, zato je ona najljepši izraz ljepote ove nemirne ravnice. Naše umjetnice slamarke, svih generacija, i ovaj put izrazile su veliko bogatstvo svoje mašte i umijeća, ali i veliku ljubav prema svom narodu i zavičaju«, kazala je Senka Davčik.

S. M.

Gradske kuće. Na koloniji, koja je trajala od 12. do 21. srpnja u organizaciji HKPD-a »Matija Gubec«, sudjelovalo je 28 slamarki.

Ističući da je umjetnost pletenja slame pretežno ženski kreativni izraz, koji je i obilježje bunjevačkog narodnog stvaralaštva, etnologinja Senka Davčik je otvarajući

s religijskom i svjetovnom tematikom. Od prve slike napravljene 1962. godine pod nazivom »Rit« autorice Ane Milodanović, slamarstvo je do danas umjetnost, tehnika, profesija ili hobi, a prenošenje ovog posebnog umijeća otjelotvoreno je u koloniji koja se tradicionalno održava od 1986. u organizaciji HKPD-a

ljudi, prikaze radova, običaja, te su na slikama: prizori salaša, čardaci, bunari s dermima, slikoviti panonski ambijenti, životinje, prikazi prirode, grožđa i vinove loze, jabuka i cijeća, ali i urbani motivi. »To su slike minulog djetinjstva, ufanje i slavljenje života, ali i poneka primjesa tuge, spoj tragičnog i lijepog, prepletene

KONCERT KRŠĆANSKE DUHOVNE GLAZBE

Pjevajmo o svojoj vjeri

Drugi po redu koncert kršćanske duhovne glazbe pod geslom »Deus meus et omnia« (Bog moj i sve moje) u organizaciji Radio Marije održan je u petak, 9. kolovoza. Koncert je održan u dvorištu subotičkog studija, a molitvom ga je otvorio vlč. István Palatinus, direktor Radio Marije. Nastupili su omladinski zbor »Via Mariae« iz Bačke Topole, »Apostoli Radio Marije« i

grupa »Prima Vista« koju čini nekadašnji Trio Radio Marije i prijatelji. S njima je nastupila i *Hajnalka Buš*, finalistica televizijske emisije »Ja imam talent«. Glavni gosti su bili grupa »CruX« iz Slovačke. Oni su nastali 2007. godine s ciljem da promoviraju biblijske i evangeoske poruke kroz kršćansku rock glazbu. »U današnje vrijeme mladima je potrebno da osim svjetovnih grupa vide na pozornici i

kršćanske bendove koji hramo pjevaju o svojoj vjeri«, rekli su članovi ove grupe. S ovim istim ciljevima i Radio

Marija organizira koncerte i promovira kršćanske vrijednosti kroz glazbu.

Č. Kovač

NAJAVE DOGAĐANJA

Proštenje Sv. Roka

Danas, 16. kolovoza, na blagdan Sv. Roka, kada je dan zavjetnoga posta u gradu Subotici i okolici u subotičkoj istoimenoj župnoj crkvi proslavit će se proštenje. Svete mise su: u 8 sati misa na mađarskom jeziku, u 17,30 sveta misa na hrvatskom jeziku. Od 9 do 17 sati bit će klanjanje kao zadovoljština za grijeh pobačaja i molitva pod geslom »Spasimo nerođene«. Pod večernjom sv. misom bit će i blagoslov trudnica, a misno slavlje će predvoditi jubilarac-srebromisnik preč. *Franjo Ivanković*, tavanktuski župnik.

Pobožnost sv. Roka u zavjetnoj kapeli u samom središtu grada bit će proslavljena od 15. do 22. kolovoza svakoga dana s početkom u 18 sati, dok će od 16. do 23. kolovoza svaki dan u 7 sati biti služena dvojezična sveta misa.

Promena satnice večernjih misa

Od 23. kolovoza 2013. do 29. travnja 2014., večernja sveta misa u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici počinje u 18 sati (umjesto u 19).

Proštenje na Bikovu

U nedjelju 18. kolovoza proslavit će se proštenje u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije na Bikovu. Sveta misa počinje u 10 sati.

Bunaričko proštenje

Trodnevnica

Četvrtak, 22. kolovoza – euharistijsko klanjanje
Petak, 23. kolovoza – pobožnost križnog puta
Subota, 24. kolovoza – bdijenje

Program bdijenja:

Službu pokore, molitvu krunice i ispovijedanje predslavi mons. dr. *Vjekoslav Huzjak*, bjelovarsko-križevački biskup, uz suslavitelje mons. dr. *Jánosa Szekelya*, budimpeštansko-ostrogonskog pomoćnog biskupa, i mons. dr. *Ivana Pénzesa*, subotičkog biskupa, župnika i ostalih svećenika. Početak je u 19 sati.

Služba svjetla, procesija sa svijećama počinje u 21 sat - predslavi biskup mons. dr. *Vjekoslav Huzjak*. Sveta misa i propovijed počinju u 22 sata - predslavi mons. *Stjepan Beretić*, biskupski vikar i katedralni župnik.

Proštenje – nedjelja, 25. kolovoza

raspored sv. misa

6,30 sati – svojezična sv. misa – predslavi vlč. gosp. *István Palatinus*

8 sati – biskupska sv. misa na mađarskom jeziku – predslavi mons. dr. *János Szekely*

10 sati – biskupska sv. misa na hrvatskom jeziku – predslavi mons. dr. *Vjekoslav Huzjak*

16 sati – dvojezična sv. misa za bolesnike – predslavi preč. *István Dobai*, direktor Caritasa Subotičke biskupije

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ako pažljivo čitamo evanđelje nekada će nam Isusova riječ biti posve jasna i razumljiva, s lakoćom ćemo prepoznati njegovu poruku. Međutim, naići ćemo na mjesta gdje će nas Isusova riječ zbuniti i gdje nećemo biti sigurni što nam njome želi poručiti. Učinit će nam se u prvi mah da je ta poruka suprotna onome što je Isus na drugim mjestima govorio. No, takav zaključak proizlazi iz površnog pristupanja njegovoj riječi. Takvo jedno mjesto u Svetom pismu koje nas zbunjuje i ostavlja bez riječi je i evanđeoski tekst dvadesete nedjelje kroz godinu (Lk 12, 49-53).

OGANJ DOĐOH BACITI NA ZEMLJU

Evanđelje dvadesete nedjelje počinje Isusovim riječima: »Oganj dođoh baciti na zemlju pa što hoću ako je već planuo« (Lk 12, 49). Isus se tu koristi slikom eshatološkog požara koji najavljuje Božji sud i koji treba očistiti njegov narod od grijeha i opačina te ga pripremiti za Božji dolazak. Ova Isusova slika slična je mnogobrojnim najavama starozavjetnih proroka koji su narodu prenosili Božju poruku o posljednjim vremenima. Tako, govoreći o danu

Gospodnjem, prorok Zaharija kaže da će samo trećina naroda preživjeti istrebljenje koje će zadesiti svijet te će se i ta trećina u ognju pročititi: »Tu ću trećinu kroz oganj provesti, pročitit ću ih kao što se pročišćuje srebro, iskušat ću ih kao što se srebro iskušava. Oni će zazivati ime moje, a ja ću mu se odazvati« (Zah 13, 9). I u riječima proroka Malahije je dan Božjeg dolaska kao dan čišćenja u ognju: »Ali tko će podnijeti dan njegova dolaska i tko će opstati kad se on pojavi? Jer on je kao oganj ljevačev i kao lužina bjeliočeva. I zasjest će kao onaj što topi srebro i pročišćava« (Mal 3, 2). Ove proročke riječi imaju svoj odjek u Isusovim riječima. Isus nam tako poručuje da je njegovim dolaskom započelo vrijeme koje su proroci najavljivali. I Ivan Krstitelj, kao posljednji prorok, najavljuje Isusa kao onog koji »će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem« (Lk 3, 16).

S Isusom su započela posljednja vremena, vremena iščekivanja, zato nam on, govoreći o ognju, želi naglasiti ozbiljnost njegovog poziva na obraćenje i potrebu korjenite promjene u čovjekovom srcu.¹ Oganj dana Gospodnjeg ne podnosi mlakost kršćanskog srca, nego gorljivost u nasljedovanju Krista i ljubavi prema Bogu i čovjeku. Kršćanin mora izgarati u življenju svoga

kršćanstva, a to znači izaći iz sebe, izbaciti sebe iz središta i staviti u središte Boga i blišnjega. Tako izgarajući neće izgorjeti nego spremno dočekati dan Gospodnji.

NE MIR NEGO RAZDJE-LJENJE

Nakon što nas je prvotno zbunio Kristov govor o ognju, zbunjuju nas i sljedeće njegove riječi: »Mislite li da sam došao mir dati na zemlji? Nipošto, kažem vam, nego razdjeljenje... Razdijelit će se trojica protiv dvojice i dvojica protiv trojice – otac protiv sina i sin protiv oca, mati protiv kćeri i kći protiv matere, svekrva protiv snahe i snahe protiv svekrve« (Lk 12, 51-53). No, ovo treba shvatiti kao posljednicu njegova donošenja ognja na zemlju. Naravno, teško nam je ove riječi pomiriti s Isusom koji je donositelj mira. Kako isti Isus može reći gore navede-

ne riječi, a i: »Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati« (Mt 5, 8)? Nije li to suprotstavljeno? Nije. Kršćanin mora biti mironosac. Ali, oganj koji on donosi stavlja ljude pred životnu odluku te se ljudi, već u njegovo vrijeme, dijele na one koji ga slijede i one koji ga žele pogubiti. Isus svojom porukom ne traži mir po svaku cijenu. On zahtijeva mir kao plod istine i dobrote. Jer samo to može opstati pred njegovim ognjem, kao što kaže sv. Pavao: »Onaj će Dan pokazati jer će se u ognju očitovati. I kakvo je čije djelo, oganj će iskušati. Ostane li djelo, primit će plaću onaj tko ga je nazidao. Izgori li čije djelo, taj će štetovati« (1Kor 3, 13-15).

Mir koji sklapa kompromise s grijehom i nevjerom nije onaj kojeg Isus traži. Put do pravog mira često vodi kroz podjele, pa i u obiteljskim odnosima. Jer, istinski Kristov mir ne može izbjeći podjele među onima koji su za Krista i onima koji su prema njemu ravnodušni ili mu se protive. Svaki mir koji je plod kompromisa s grijehom ili strah od križa nije sveti Kristov mir. Stoga se ovo evanđelje može uzeti kao kritika današnjem kršćanstvu koje se radi »mira« ne želi boriti protiv onog što nije u duhu evanđelja, koje ne želi ničim biti uznemiravano. To je kritika mlakim kršćanima čiji je kršćanski život ugodan spoj kršćanskog i nekršćanskog.

¹ Usp. lavn DUGANDŽIĆ, *U radosti naviještene riječi*, Zagreb, 2006., 152-153.

U »Didinoj kući« tradicija živi

Kako se bore s ljetnim žegama naši Šokci u Baču? Nismo mnogo dvojili u razmišljanjima tko bi mogao biti naš sugovornik u Baču za ovu ljetnu shemu. Naravno, *Stanka Čoban*, predsjednica Udruge »Tragovi Šokaca«.

Vedra, izuzetno komunikativna i draga osoba Stanka Čoban istrajna je u svojim nastojanjima da postigne ono što zacrta. Nije sama u svemu tome, no naredni redovi će nam reći kako to sve funkcionira.

UDRUGA I TU OKO NJE...

Zamolili smo Stanku da nam malo u par riječi ispriča o udruzi, osnutku i još po nečemu. »Udruga građana 'Tragovi Šokaca' osnovana je prije tri godine, vršim funkciju predsjednice. U udruzi imamo izvornu pjevačku skupinu koja njeguje stare izvorne pjesme i običajne napjeve Šokaca iz Bača. U okviru udruge radimo i zlatovez, no zbog nedostatnih sredstava i adekvatnog prostora nismo u mogućnosti održavati tečajeve, mada imamo stručne osobe koje su završile tečaj u Hrvatskoj. U okviru udruge imamo opremljenu staru kovačnicu gdje će s početkom školske godine početi radionice sa školskom i predškolskom djecom iz općine Bač«.

Nadalje nam priča kako u protekle dvije godine, a i sada organiziraju tribine i književne večeri na kojima nastoje preko svojih predavača upoznati sudionike s podrijetlom Hrvata na ovim prostorima, tko su Šokci, odakle su i

kada došli u ove krajeve s franjevcima, i koju je ulogu imao franjevački samostan u migracijama Hrvata. O znamenitim osobama koje su svojim radom zadužile hrvatski narod i sl.

»Naša udruga održava i prijateljske odnose s franjevačkim samostanom u Tuzli, organizira hodočašća u postojbinu Šokaca, te organizira doček hodočasnika iz Tuzle kada oni hodočaste Radosnoj Gospi u Bač«.

Stanka kaže da joj rad u udruzi oduzima dosta slobodnog vremena, no ipak joj je to pravo zadovoljstvo. Imaju probe pjevačke skupine, dva puta tjedno, to ju relaksira poslije napornog dana. Gostovanja negdje na strani upotpune ugođaj. Redoviti su gosti na događanjima u »Urbanim Šokcima« u Somboru, u Vinkovcima, Topolju, Monoštoru. Stanka je pjevala »Lijepu našu« na otvaranju okruglog stola u Osijeku u »Šokačkoj grani«, a redoviti su gosti na događanjima u svojoj općini.

»DIDINA KUĆA«...

»Suprug *Stjepan* i ja smo od nedavno u mirovini, no

nemamo vremena za odmor i uživanje, i pokraj toga što imamo puno posla, u 'Didinoj kući' smo stvorili ono što nas ispunjava. Trudimo se da kroz 'Didinu kuću' domaćim i stranim turistima prikazujemo kulturu i način života Hrvata – Šokaca u Baču. Oni uživaju u našoj tradicionalnoj kuhinji, gdje imaju priliku kušati ona jela koja su već odavno 'skinuta' s naših astala. Tu se nađe razljivača, krumpirača, čorba od rajčice, čorba s valjušćicama, sa sirom rizanaca, šufnudle... Posao u etno kući je raznolik i obiman, sigurno ga ne bih mogla postići obaviti da nije pomoći supruga i sestara, a za vikend, kad je više posla, dođu nam i djeca u pomoć«.

Stanka i Stjepan imaju unuka, trogodišnjeg *Ivana*. To su dragocjeni trenuci odmora koje provode s njim. Čim su slobodni i nemaju nekih obveza, odmah se pakiraju i kreću za Tavankut vidjeti unuka na kratko, ili ga dovesti k sebi u Bač. Kći *Ivana* i zet *Miroslav* žive u Tavankutu. Ili je obratno – kad oni imaju slobodnog vremena oni »skoknu« u Bač. Isto je i sa sinom *Ivanom* i snahom *Danijelom* koji žive i rade u Petrovaradinu.

ŽELJE OSTVARENE ILI....

»Želja ima na pretek, no treba biti skroman i željeti samo ono što znaš da možeš i postići. Mi smo u mirovini, ono što smo ostvarili dovoljno je i zadovoljni smo, za neke velike planove niti imamo volje, niti vremena«.

»DIDINA« I U NJENA KUHINJA

»U našoj kuhinji, kako u kući tako i u 'Didinoj kući', poslovi su podijeljeni. Kad se spremaju kotlići i jela od mesa, glavni kuhar je suprug. Ja sam tada zadužena za tjesteninu, valjuške ili već što ima na jelovniku, za gužvaru i sl. Ja kuham čorbe, juhe, umake, tjesteninu, gomboce i sva naša tradicionalna jela, pripravljam salate i sve ostalo što pripada pravom šokačkom ručku«. Na pitanje kako stoje stvari sa slanim i slatkim delicijama, Stanka nam odgovara da često isplanira jedno jelo, no kad krenu pripreme, priredi i po dvije, tri vrste kolača, kako slanih tako i slatkih.

»Najviše volim pripravlјati baš one naše stare vrste kolača, debelu gužvaru s makom,

orasima, grožđicama, kiflice s pekmezom, šeširiće, listiće, krafne... Volim kuhati, pogotovu kad znam da će doći naša djeca, no, posebno se pripremam kad nam dolaze gosti».

Recept koji Stanka dijeli s nama je prvi puta probala u Vinkovcima, kada su nakon nastupa imali večeru u jednom hotelu. Poslužen je bio kao desert, tako da je danas kod njih u ponudi, i Stanka ga često priređuje za goste.

»Do sada sam ga pripremla kao jedno od glavnih jela, ali kao gomboce sa šljivama, no i meni, a i našim gostima se dopada i kao desert«.

DIJELIMO S VAMA DANAŠNJI RECEPT SA SLIKOM !

Gomboci s umakom od višanja

Potrebni sastojci:

1 kg krumpira
2-3 jaja
brašno
sol
mrvice

sastojci za umak:

½ kg višanja bez koštica
1 l vode
5 žlica šećera
1 puding od vanile

Krumpir kuhati u vodi, kad je gotov ocijediti ga i izgnječiti. Dodati jaja, sol, brašno koliko podnesu krumpiri – da se dobije smjesa za oblikovanje gomboca. Praviti gomboce i kuhati u ključaloj vodi. Vaditi gomboce cjediljkom i pomiješati s uprženim mrvicama.

Jednu litru vode i sok od višanja prokuhati s pet žlica šećera, u to skuhati puding, kao s mlijekom, dodati višnje i još malo kuhati. Gomboce poredati na tanjur i prelići umakom. Dobar tek!

Novo U PONUDI !

Tijekom cijele godine J.P. »Subotica trans«, nudi svim putnicima pogodnosti korištenja široke lepeze usluga jednog od najljepših vodenih parkova u centralnoj Europi, nadaleko poznatog Aquapolis-a

Noćno kupanje u Szegedinu

5.7.2013. - petak

19.7.2013. - petak

cijena: 1.250,00 po osobi

Turistička agencija
»Subotica - Trans«
Segedinski put 84.
24000 Subotica

Jednodnevni izlet u Szegedin

13.7.2013. - subota

27.7.2013. - subota

cijena: 1.500,00 po osobi
djeca do 12 g. 1.200,00 din

telefon: +381 24/555-466
fax 556-448
www.sutrans.rs,
turizam.sutrans.rs

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Ponedjeljkom i petkom **POPUST 20%**
na pedijatrijski, ginekološki i opći pregled!

od 1991 sa vama!

Poliklinika za vašu obitelj

Somborci na 16. maratonu lađa na Neretvi

Veslačka ekipa HKUD-a »Vladimir Nazor« »Salašari somborski« treći puta za redom bila je sudionik Maratona lađa na Neretvi. Maratonsku stazu od Metkovića do Ploča dugu 22,5 kilometara »Salašari somborski« preveslali su za 2 sata, 33 minute i 57 sekundi, što im je bilo dovoljno za

33. mjesto (od 41 ekipe). Od samog plasmana mnogo je važnije što su »Salašari somborski« postali redoviti sudionici ovog natjecanja i što su jedina ekipa iz Vojvodine i Srbije koja na njemu sudjeluje.

Ovogodišnji maraton bio je prigoda i da Metković posjeti pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljava-

nje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin*, gradonačelnik Sombora *Nemanja Delić* i pokrajinski zastupnik i predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« *Mata Matarić*. Kako je priopćila Vlada Vojvodine Vasin i Delić razgovarali su s čelnicima Dubrovačko-neretvanske županije o mogućoj suradnji ove županije s gospodarstvenicima

u Vojvodini, s obzirom na predstojeću berbu mandarina u ovoj županiji i mogućnost plasmana poljoprivrednih proizvoda iz Vojvodine u ovu oblast. Oni su se kratko susreli i s predsjednikom Republike Hrvatske *Ivom Josipovićem* i predsjednikom Sabora Republike Hrvatske *Josipom Lekom*.

Z.V.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Dožetonica

Nekako se ustalilo da se Dužionica ili Dužijanica, kao običaj kojim se slavi završetak žetve, vezuje za tradiciju Hrvata bunjevačkih. Ali završetak tako značajnog obiteljskog posla, kakav je nekada bila žetva, slave i drugi narodi, a na ovim prostorima nije to samo tradicija bunjevačkih Hrvata, već i šokačkih. Berežani održavaju Bereške žetvene svečanosti, što je zapravo stari narodni običaj koji je prije više od desetak godina prenijet u crkvu. Od *Marije Šeremešić*, predsjednice Udruge građana »Urbani Šokci« iz Sombora, doznajemo da su i Monoštorci obilježavali završetak žetvenih radova.

Šeremešićeva ističe da, usprkos čestim izjavama da je slava završetka žetve isključivo običaj bunjevačkih Hrvata na prostoru Bačke, postoje podaci o sličnim proslavama i u drugim dijelovima gdje se ljudi bave poljoprivredom. »Razumljiva je ta potreba da se zahvaljuje Bogu za dobar rod, jer to je praktički proizvodnja na otvorenome i nikada se ne zna kako će biti do kraja. No, mene je to posebice zainteresiralo i potražila sam podatke o tome jesu li i kako završetak žetve obilježavali u Monoštoru«, kaže naša sugovornica.

Krenula je od priče svoje ujne o tome kako je nekada u Monoštoru postojala Doženjača, a kasnije se naziv te svetkovine promijenio u Dožetonica. Priče starih Monoštoraca poklapale su se i s tekstom koji je objavljen 26.

srpnja 1934. godine u »Našim novinama«, a koji je pisao o tome kako je u Monoštoru obnovljen običaj zahvale za žetvu Dožetonica. »Običaj je obnovljen te 1934. godine poslije nekoliko godina neodržavanja. Možemo reći da je organizirano obilježavanje završetka žetve kod Šokaca u Monoštoru počelo dvadesetih godina prošloga stoljeća. Ne samo da sam našla tekst u novinama, već među starim fotografijama svoje sverkve i fotografiju iz tridesetih godina prošloga stoljeća, koja je dokaz da je tekst objavljen u 'Našim novinama' u potpunoj točan«, kaže Šeremešićeva.

PROCESIJA OD OPĆINE DO CRKVE

U Monoštoru je bio običaj da se na kraju košnje uvijek ostavi jedan mali dio žita na njivi koji se nije kosio kosom, već srpom. Od tog žita pravio se snop, koji se na kraju vezao i govorila se molitva Anđeo Gospodnji. Onaj koji je posvećivao snop, a to je bio najstariji žetelac, govorio je poslije anđeoske molitve »Jezus Isus, Jezus«, a ostali su odgovarali »Marija, Marija, Marija«. »Taj snop žita stavljao se na krstinu i ne zna se točno za što je ono poslije služilo. Ali, ako se govori o opisivanju Dužionice, onda se govori da je svaka kuća iz tog snopa donosila jedan buketić u crkvu i onda se u crkvi plela kruna. Svi koji su imali žita donosili su svoj dio, svoj udio u toj kruni. Kruna se nosila u procesiji, koja je išla od općine,

Dožetonica u Monoštoru tridesetih godina prošloga stoljeća.

ne, kako se tada zvala mjesna zajednica. U »Našim novinama« opisana je ta procesija, a predsjednik crkvenog odbora tada je bio *Stipan Francuz* i on je poslije pet-šest godina neodržavanja 1934. godine obnovio Dužionicu u selu. Misu zahvalnicu držao je velečasni *F. Piuković*, a svi crkveni odbornici su u procesiji od općine do crkve nosili krunu i tamo se blagoslovilo. Poslije je iz te krune opet svako uzimao po nekoliko klasova, i čuvao do iduće žetve«, priča Marija.

RAT I SIROMAŠTVO UGASILI TRADICIJU

Običaj ovakve zahvale za žetvu ugašen je uoči početka rata, kada je siromaštvo postajalo sve veće. Ugasilo se crkveno obilježavanje, ali se običaj održao u kućama Monoštoraca. Marija Šeremešić priča da je kuća u koju se udala njena sverkra bila prava obiteljska zadruha u kojoj su živjeli roditelji, tri sina, tri snahe i njihova

djeca. Oni su na njivi na koncu žetve održali tradiciju zahvale Bogu za žito. Kada se kolima snoplje žita uvezlo u dvorište dočekala ih je gazdarica s vodom i lancima i polivala vodom i 'kao' po nogama udarala lancima. Poslije molitve i blagoslova sljedio je ručak, i to paprikaš od gusaka. Kada je prestalo organizirano obilježavanje završetka žetve u crkvi, snopić žita nije se nosio u crkvu, već se zakvačio za svetu sliku u »pridnjoj« sobi.

Pokušaja da se u Monoštoru obnovi organizirana proslava okončanja žetve poslije Drugog svjetskog rata nije bilo, jer su u vrijeme komunizma zabranjene procesije. Poslije 1972. godine ukinute su i druge masovne proslave, kao što je hodočašće na Zavjetni dan, kada je u Monoštor dolazilo i po 20 autobusa vjernika. Marija Šeremešić ističe da bi običaj Dožetnice sada trebala da očuvaju kulturno-umjetnička društva.

Z. Vasiljević

Zašto? Kako? Molim?

Koliko sanjamo?

Muškarci, žene, djeca, čak i bebe sanjaju. Svi sanjamo, čak i oni koji tvrde da nikada ne sanjaju. Zapravo, istraživači su otkrili da ljudi obično imaju nekoliko snova svake noći, svaki s trajanjem od 5 do 20 minuta. Tijekom života ljudi provedu otprilike šest godina sanjajući!

Kojom brzinom rastu nokti?

Zdravi nokti rastu brzinom od oko 1 mm tjedno. To bi značilo oko 4 mm mjesečno ili 5 cm godišnje, odnosno, potrebno je čak 6 mjeseci kako bi nokat narastao. Dakako, na to utječu razni čimbenici. Tako nokti brže rastu ljeti nego zimi; gotovo dvostruko brže danju nego noću; brže kod ljudi mlađih od 30 godina života nego kod starijih, a osobito brzo kod tinejdžera; brže rastu na onoj ruci kojom se više služite; brže rastu na duljim prstima nego na kraćim i, konačno, četiri puta brže rastu na rukama nego na nogama.

Jeste li čuli?

Etno kamp Hrvatske čitaonice

Jeste li se prijavili za sudjelovanje na Etno kapu koji organizira Hrvatska čitaonica? Ukoliko niste, još uvijek imate malo vremena, jer se treba prijaviti do 21. kolovoza na telefon 069/ 101-70-90 ili na e-mail: bernadica@gmail.com

Kamp se organizira za učenike osnovnoškolske dobi, a bit će održan posljednjeg tjedna kolovoza, dakle od 26. do 30. kolovoza.

Kao i prijašnjih godina, organizatori pripremaju jednodnevni izlet te brojne radionice koje će realizirati obučeni radioničari u popodnevnim satima - od 14 do 19 sati. Posljednjeg, petog dana bit će organizirana prodajna izložba, te završna priredba. Cijena petodnevnog boravka u kampu je 1.000 dinara.

Dužijanci 2013.

Hrckova
kuharica

Sendviči za 5

Brze, ljetne, zdrave sendviče za 5 možeš napraviti vrlo lako, evo ovako:

Potrebno: 1 konzerva tune, 1 konzerva kukuruza šećerca, 2 velike žlice kiselog vrhnja i kruh

Priprema: Kruh ukoliko volite možete prvo ispeći (napraviti tost), ali i ne morate. Konzervu tune otvoriti, iscijediti ulje i istresti u posudu, te dodati kiselo vrhnje i na kraju kukuruz šećerac koji ste prethodno ocijedili.

Sve skupa pomiješajte i rashlađeno poslužite uz kruh. Dobivenu smjesu možete ukrasiti sitno rezanom svježom crvenom paprikom ili cherry rajčicom.

Dobar tek!

Fotke kako je vama uspio ovaj jednostavni recept možete slati na email adresu: hrckovakuharica@gmail.com

Ujedno vas pozivam da nam šaljete (na gore navedenu adresu) i vaše jednostavne recepte s fotografijama. Najbolje ćemo objaviti!

**PETAK
16.8.2013.**

06:10 Trenutak spoznaje
06:45 TV Kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:01 Vijesti
08:35 Dobro jutro, Hrvatska
09:03 Gorski liječnik
09:47 Vijesti iz kulture
09:55 Slatko ludilo
dokumentarna serija
10:19 Priča o lavu Christianu
11:09 Preurediti ili se preseliti
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s
Vendavala
13:25 Dr. Oz, talk-show
14:05 Jelovnici izgubljenog
vremena:
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Tisuću puta jača, film
16:25 Hrvatsko podmorje:
Igra skrivača, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:10 HAK - promet info
18:15 Heartland, serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 Humoriistična serija
20:40 Tajne svjetskih muzeja,
dokumentarna serija
21:30 Putovanje u Vučjak
22:25 Dnevnik 3
22:45 Vijesti iz kulture
22:56 Vrijeme sutra
22:58 HAK - promet info
23:05 Conversations with
God, film
00:50 Filmski maraton:
Morski život, film
02:15 The Lumber Queen
03:45 Dr. Oz, talk-show
04:25 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj

06:15 Nasljednica s
Vendavala
07:00 Mala TV
07:30 Grčka mitologija,
crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Papreni detekti 2
08:45 H2O Uz malo vode! 3
09:10 Pogled na Zemlju 2:
Havaji
10:02 Dolina sunca, serija
10:45 Globalno sijelo
11:15 Kratki susreti
11:45 Traumatologija: Larisa
Navojec
12:10 Šaptač psima
13:00 Glazba, glazba... novi
singleovi

13:15 Doktor Who 5,
serija za mlade
14:00 Doktor Who 5,
serija za mlade
14:45 Degrassi 6,
serija za mlade
15:10 Dnevnik jedne plavuše:
Koliko smo slične
15:16 Muška posla: Muškarci
i njihovi prijatelji
15:23 Superžena: Zdrava
prehrana
15:29 Početnica: Kanuing
15:35 Glazba, glazba... novi
singleovi
16:00 Regionalni dnevnik
17:00 Moskva: Atletika, SP -
prijenos
19:40 Reprizni program -
vlastiti
20:00 Glee, serija za mlade
20:42 Glazba, glazba... novi
singleovi
20:50 Konzerva: Spotovi +
Filmovi
20:53 Konzerva: Pjevala je
jedno ljeto
21:00 Volim Hrvatsku
22:15 The Lumber Queen,
mini-serija
23:45 Ubojstvo 2, serija
00:45 Ludnica u Clevelandu
01:51 Noćni glazbeni
program - spotovi
04:46 Klape gospi sinjskoj
2009.
06:02 Apostoli mira -
Vjera moja nosi me

07:00 Fun with Flupe
07:10 Štrumpfovi
07:35 TV izlog
07:50 Kako vrijeme prolazi
08:50 TV izlog
09:05 Djevojka imena
Feriha
11:25 Inspektor Rex
12:15 Ninja ratnici
12:45 Zauvijek susjedi
13:50 In magazin R
14:30 Inspektor Rex
15:20 Ninja ratnici
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:05 LIDL - Minuta u
Europi
21:06 Djevojka imena Feriha
22:15 Princeza i marinac,
igrani film
23:55 Rachel se udaje, film
01:55 CJ7: Mali zeleni,
film
03:20 Ezo TV
04:50 Muškarci u krizi, serija
05:35 Dnevnik Nove TV
06:25 Kraj programa

05.40 RTL Danas,
informativna emisija
06.25 Ekkluziv Tabloid
06.40 Krv nije voda, serija
07.40 Ben 10: Ultimate Alien
08.10 Moji džepni ljubimci
08.25 Virus attack
09.00 Divlja ruža
10.10 Obitelj Rey
11.00 Avenida Brasil,
dramska serija
12.15 Miješani brak
13.05 Jednostavno neodoljiva,
igrani film
15.00 Heroji iz strasti,
dramska serija
16.00 Heroji iz strasti,
dramska serija
16.55 RTL 5 do 5,
Informativna emisija
17.10 Krv nije voda, serija
18.05 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18.30 RTL Danas
19.05 RTL Vrijeme
19.10 Avenida Brasil
20.00 Druga Žikina
dinastija, film
22.00 Ptica na žici, film
23.05 Eurojackpot
23.10 Ptica na žici, igrani film
00.25 Divlja orhideja 2,
igrani film
02.50 RTL Danas,
informativna emisija

**SUBOTA
17.8.2013.**

06:41 Drugo mišljenje:
Intervencijska radiologija
07:13 Najava programa
07:18 TV Kalendar
07:30 Kratki susreti
07:55 Hrvatska kronika BiH
08:10 Sjeverozapadni prolaz,
film
10:10 Vijesti iz kulture
10:20 HAK - promet info
10:25 Kućni ljubimci
11:00 Normalan život,
emisija o obitelji
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prizma,
multinacionalni magazin
13:20 Ekumena
13:55 Obiteljski plan, film
15:30 Reporter: Posvajanje
koje se skupo plaća
16:25 Zvijezda mora - Velika
Gospa Trpanjska
17:00 Vijesti
17:10 HAK - promet info
17:15 Kulturna baština
17:35 Od Eritreje do Šašine
Grede,
dokumentarni film

18:05 Lijepom našom: Grude
19:10 Ezopovo kazalište,
crtani film
19:20 Dim, dam, dum -
crtani film
19:30 Dnevnik
20:10 Junaci u kamionima,
dokumentarna serija
21:00 Djevojka sa zimovanja,
britanski film
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:13 Sport
23:16 Vrijeme sutra
23:18 HAK - promet info
23:25 Zločinci u odijelima
00:10 Obiteljsko stablo, film
01:40 Slučajevi agentice
Candice Delong, film
03:10 Skica za portret

07:15 Turistička klasa
07:45 Tom i Jerry,
crtana serija
08:10 Moj mali planet,
crtana serija
08:15 Wot wot's, crtana serija
08:25 Matkova čudovišta,
crtana serija
08:37 Rimske tajne,
serija za djecu
09:05 Mala TV
09:35 Teletubbies,
animirana serija
10:00 Majstori svirači:
Big Band Požega
10:30 Sportske igre mladih
10:45 Moj ujak
izvanzemaljac,
film za djecu
12:15 Život ide dalje, serija
13:00 Život ide dalje, serija
13:45 Evergreen
16:00 Moskva: Atletika,
SP - prijenos
18:35 Top Gear 17,
dokumentarna serija
19:25 U vrtu pod zvijezdama,
serija
20:00 Glee, serija za mlade
20:42 Putovanje u Mu - Hugo
Pratt, dokumentarna
emisija
21:25 Pula: Massimo,
prijenos koncerta
23:00 Ubojstvo i margarite,
američki film
00:35 Retrovizor: Ludnica
u Clevelandu,
humoristična serija
00:56 Retrovizor: Strana
igrana serija
01:41 Noćni glazbeni
program - spotovi
04:37 Noćni glazbeni
program: 6. Runjičeve
večeri, Split 2010.
06:10 Noćni glazbeni
program: Svirci moji

06:30 In magazin
07:05 Micaela
08:35 TV Izlog
08:50 Fun with Flupe
09:00 Lego Chima
09:25 Krypto super pas
09:50 Štrumpfovi
10:15 Ninja ratnici
11:15 Zauvijek susjedi

12:20 Nad lipom
13:35 Povratak u Warbow,
film
14:50 Princeza i
marinac, film
16:30 Štrumpfovi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Zauvijek susjedi,
serija
18:10 Lud, zburjen
serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Najveći rizik, film
22:00 Ubojice, film
00:20 Neumoljiv 2, film
02:00 Najveći rizik,
igrani film
03:40 Ezo TV, tarot show
05:00 Muškarci u krizi, serija
05:45 Dnevnik Nove TV
06:35 Kraj programa

05.20 RTL Danas,
informativna emisija
06.00 Divlja ruža,
telenovela
06.45 Krv nije voda,
serija
07.50 Virus attack
08.10 Uvrnuti čupavci
08.35 Aladdin,
crtani
09.00 Timon i Pumbaa,
crtani
09.30 TV prodaja
09.45 Ekkluziv Tabloid
10.15 TV prodaja
10.30 Galileo
11.40 Ptica na žici, film
14.00 Druga Žikina dinastija,
film
15.55 Krv nije voda, serija
16.50 Krv nije voda, serija
17.50 Smrtonosnih 60,
dokumentarna serija
18.30 RTL Danas,
informativna emisija
19.07 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19.10 Galileo
20.00 Svemoguća Bruce, film
22.35 Zlatovska posla -
TV premijera, film
00.05 Tajna osvete, film
01.55 Astro show
02.55 RTL Danas

**NEDJELJA
18.8.2013.**

07:20 TV Kalendar
07:35 Ekumena
08:10 Amore mio, film
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 HAK - promet info
10:16 Najmoćnije žene svijeta: Hedy Lamarr
11:10 Ubojstvo, napisala je (10) - serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Lohberg - Novi život rudnika ugljena
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 7, serija
16:30 Vrtlarica
17:00 Vijesti
17:10 HAK - promet info
17:15 Rat i mir, mini-serija
18:57 Popuna
19:10 Ezopovo kazalište, crtani film
19:20 Dim, dam, dum - crtani film
19:30 Dnevnik
20:10 Holding, TV serija
21:00 Ondine, irski film
22:45 Dnevnik 3
23:20 Zločinci u odijelima
00:00 Strani igrani film
01:55 Jane traži dečka, film
03:20 Ubojstvo, napisala je - serija
04:10 Divlji u srcu 7, serija
05:00 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
05:15 Reprizni program

07:02 Alpe Dunav Jadran
07:32 Pipi Duga Čarapa
07:57 Corto Malteze
08:22 Europski koncert u Napulju - Violeta Urmana, Berlinska filharmonija i Riccardo Muti
09:22 Animacijaci
09:42 Feliksova pisma
10:05 Pripovjedač
10:30 Serija za djecu
10:45 Biblija
10:55 Proslava 1700. obljetnice Konstantinova edikta
12:30 Jane traži dečka, film
14:00 Atletika, SP - prijenos
16:50 Evergreen
18:35 Top Gear 17, dokumentarna serija
19:25 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija

20:00 Top Gun, igrani film
21:50 Muriel se udaje, film
23:30 Split Blues festival 2012., snimka
00:50 Retrovizor:
Ludnica u Clevelandu
01:56 Noćni glazbeni program - spotovi
03:56 Noćni glazbeni program

06:35 Povratak u Warbow, film
07:35 TV Izlog
07:50 Zauvijek susjedi, serija
08:50 Fun with Flupe, serija
09:00 Lego Chima serija
09:25 Winx club, serija
09:50 Štrumpfovi, serija
10:15 Power Rangers samurai, serija
10:40 Ninja ratnici
11:05 Ninja ratnici
11:35 Zauvijek susjedi
12:45 Hitna Miami
13:45 Vještice iz Eastwica
14:40 Anđeli na terenu, film
16:30 Štrumpfovi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
18:00 Nad lipom 35
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan serija
20:50 Put iskupljenja 1, film
22:30 Put iskupljenja 2, film
00:10 Ubojice, film
02:20 Neumoljiv 2, film
03:50 Hitna Miami
04:35 Vještice iz Eastwica
05:20 Muškarci u krizi,
06:05 Dnevnik Nove TV

06:25 RTL Danas
07:00 Krv nije voda, serija
07:50 Aladdin
08:20 Timon i Pumbaa
08:45 Virus attack
09:05 Uvrnuti čupavci
09:50 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
11:00 Smrtonosnih 60, serija
11:50 Zatvorska posla, film, komedija
13:50 Svemoguća Bruce, film, komedija
15:50 Krv nije voda, serija

**HTV1 20.08.2013. 20:40
GODINE ZA PAMĆENJE,
dokumentarna serija
Godina proizvodnje: 2012.**

Dokumentarna serija »Godine za pamćenje« Hrvoja Juvančića u svome trećem i za sada posljednjem nastavku predstaviti će nam svakodnevicu Hrvata 1966. godine. Te godine, najpoznatije po Brijunskom plenumu na kojemu su smanjene ovlasti zloglasne obavještajne službe UDBA-e, dovršeni su veliki infrastrukturni projekti: hidroelektrana Senj, pruga Sarajevo - Ploče i splitski aerodrom, saznat ćete, među osta-

lim zanimljivim pričama, u trećem dijelu »Godina za pamćenje: 1966«. Scenarij: Hrvoja Juvančić

Redatelj: Hrvoja Juvančić
Urednik Dokumentarnog programa: Tomislav Mršić

16:50 Krv nije voda, serija
17:50 Smrtonosnih 60, serija
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Na putu za Montevideo
21:05 Nevjerna, film
23:35 CSI: Miami, kriminalistička serija
00:35 CSI: Miami, kriminalistička serija
01:30 CSI: Miami, kriminalistička serija
02:30 Astro show, talk show
03:30 RTL Danas, informativna emisija

**PONEDJELJAK
19.8.2013.**

06:10 Mir i dobro
06:40 Najava programa
06:45 TV Kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:01 Vijesti
08:35 Dobro jutro, Hrvatska
09:01 Gorski liječnik
09:45 Vijesti iz kulture
09:53 Slatko ludilo, dokumentarna serija
10:17 Ti čudesni mladunci, dokumentarna serija
11:09 Preurediti ili se preseliti
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:25 Dr. Oz, talk-show
14:05 Jelovnici izgubljenog vremena
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Čovjek koji je spasio Božić, film

16:25 Trbuh Zagreba, dokumentarni film
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:10 HAK - promet info
18:15 Heartland, serija
19:05 Najava programa
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:30 Nulta točka, politički talk-show
21:35 Downton Abbey, serija
22:50 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:18 Sport
23:21 Vrijeme sutra
23:23 HAK - promet info
23:30 Prkos, američki film
01:40 Dr. Oz, talk-show
02:25 Čovjek koji je spasio Božić, američki film
03:55 Braća i sestre, serija
04:40 Dr. Oz, talk-show
05:20 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
05:25 8. kat: Darovi dobrote

06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Grčka mitologija, crtana serija
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Papreni detektivi 2, serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 3
09:10 Pogled na Zemlju 2: Američki Zapad
10:02 Reprizni program
10:50 Globalno sijelo
11:18 Holding, TV serija
12:05 Šaptač psima
12:55 Glazba, glazba... novi singleovi
13:10 Doktor Who 5

14:45 Degrassi 6
15:10 Život s cvijećem: Dalije
15:30 Kuća na vrhu Hvara
15:35 Turopoljska kuća
15:40 Glazba, glazba... novi singleovi
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 8. kat: Darovi dobrote
17:20 Dolina sunca, serija
18:05 Nina Badrić, glazbena emisija
18:50 Bučom u glavu: Elio Pisak
19:00 Kriške sira, dokumentarna serija
19:25 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
20:00 Glee, serija za mlade
20:42 Glazba, glazba... novi singleovi
20:50 Konzerva: Dueti
20:53 Konzerva: Dueti
21:00 Staro za novo, američki film
22:55 Braća i sestre
23:40 Dva i pol muškarca, serija
00:05 Ubojstvo 2, serija
01:05 Retrovizor:
Ludnica u Clevelandu
02:15 Noćni glazbeni prog.

07:05 Fun with Flupe
07:15 Štrumpfovi
07:40 TV izlog
07:55 Kako vrijeme prolazi
08:55 TV izlog
09:10 Djevojka imena Feriha
11:25 Inspektor Rex
12:15 Ninja ratnici
12:45 Zauvijek susjedi
13:50 In magazin vikend
14:30 Inspektor Rex
15:20 Ninja ratnici
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin

18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha, serija
 21:05 LIDL - Minuta u Europi
 21:06 Djevojka imena Feriha, serija
 22:00 Večernje vijesti
 22:20 Konačna odluka, igrani film
 00:40 Cadillac Records, igrani film
 02:30 Posjetitelji, serija
 03:15 Muškarci ih vole glupe, serija
 04:00 Ezo TV, tarot show emisija uživo
 05:00 Posjetitelji, serija
 05:45 Dnevnik Nove TV

04:50 RTL Danas
 05:25 Krv nije voda, serija
 06:20 Divlja ruža
 07:15 Ben 10: Ultimate Alien
 07:40 Moji džepni ljubimci
 08:00 Virus attack
 08:35 Obitelj Rey
 09:25 Miješani brak
 10:30 Avenida Brasil
 11:30 Na putu za Montevideo
 12:45 Izmišljeni prijatelj, film
 15:00 Heroji iz strasti
 16:00 Heroji iz strasti
 16:55 RTL 5 do 5
 17:05 Krv nije voda
 18:10 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 RTL Vrijeme
 19:10 Avenida Brasi
 20:00 Smrtonosni dug - TV premijera, igrani film
 21:50 Vratit će se rode
 22:50 Vratit će se rode
 23:50 RTL Vijesti
 00:10 Zaboravljeni slučaj
 01:00 CSI: Miami
 02:00 Astro show
 03:00 RTL Danas

**UTORAK
20.8.2013.**

06:10 Znanstvena petica
 06:45 TV Kalendar
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:01 Vijesti
 08:35 Dobro jutro, Hrvatska
 09:01 Gorski liječnik
 09:45 Vijesti iz kulture
 09:53 Slatko ludilo
 10:17 Amurski leopard, zapadni nizinski gorile i slonovi - dokumentarna serija
 11:09 Preurediti ili se

preseliti, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13:25 Dr. Oz, talk-show
 14:05 Jelovnici izgubljenog vremena
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:39 Vrijeme sutra
 14:45 Ljeto kad su braća Plumm postali junaci, film
 16:25 Godine za pamćenje
 17:00 Vijesti
 17:15 Hrvatska uživo
 18:10 HAK - promet info
 18:15 Heartland, serija
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:05 Humoristična serija
 20:40 Hrvatska, 2012.
 21:35 Downton Abbey
 22:35 Dnevnik 3
 23:15 Whistle Blower, američki film
 01:05 Dr. Oz, talk-show
 01:50 Glazba za kitove, kanadski film
 03:45 Braća i sestre, serija
 04:30 Dr. Oz, talk-show
 05:10 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
 05:25 8. kat: Mom ocu nakon svega, talk-show

06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 07:00 Mala TV
 07:30 Grčka mitologija
 07:55 Teletubbies
 08:20 Papreni detektivi 2,
 08:45 H2O Uz malo vode! 3,
 09:10 Monty Don i vrtovi Italije: Rim
 10:10 Dolina sunca, serija
 10:55 Globalno sijelo
 11:25 Split: More
 11:55 Vrtlarica
 12:20 Šaptač psima
 13:10 Doktor Who 5
 14:05 Doktor Who 6
 14:50 Degraasi 6
 15:15 Lov na antikvitete: Kristalni luster
 15:42 Glazba, glazba... novi singleovi
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 8. kat: Mom ocu nakon svega, talk-show
 17:20 Dolina sunca, serija
 18:05 Svirici moji, folklorni ansambl Lindo - Dubrovnik
 18:50 Mišurac - vratolomije
 19:00 Kriške sira
 19:25 U vrtu pod zvijezdama
 20:00 Glee, serija za mlade

20:42 Glazba, glazba... novi singleovi
 20:50 Konzerva: Praznik rada
 20:53 Konzerva: Ljeto
 21:00 The Fan, film
 22:55 Braća i sestre, serija
 23:40 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 00:05 Ubojstvo 2, serija
 01:05 Ludnica u Clevelandu

06:40 In magazin vikend
 07:15 Fun with Flupe
 07:25 Štrumpfovi
 07:50 TV izlog
 08:05 Kako vrijeme prolazi
 09:20 Djevojka imena Feriha
 11:25 Inspektor Rex
 12:15 Ninja ratnici
 12:45 Zauvijek susjedi
 13:50 In magazin R
 14:30 Inspektor Rex
 15:20 Ninja ratnici
 15:50 Zauvijek susjedi
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:05 LIDL - Minuta u Europi
 21:06 Djevojka imena Feriha
 22:00 Večernje vijesti
 22:20 Trči, debeli, trči, film
 00:05 Konačna odluka, igrani film
 02:25 Posjetitelji, serija
 03:10 Muškarci ih vole glup
 03:55 Ezo TV, tarot show
 04:55 Posjetitelji, serija
 05:40 Dnevnik Nove TV

05:50 RTL Danas
 06:35 Ekkluziv Tabloid
 06:50 Krv nije voda, serija
 07:50 Ben 10: Ultimate Alien
 08:20 Moji džepni ljubimci
 08:35 Virus attack
 09:10 Divlja ruža
 10:20 Obitelj Rey
 11:10 Avenida Brasil
 12:25 Miješani brak, serija
 13:15 Lenny je mrtav, film
 15:00 Heroji iz strasti
 16:00 Heroji iz strasti
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Krv nije voda
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 RTL Vrijeme
 19:10 Avenida Brasil
 20:00 Nijemi svedok - TV premijera, igrani film
 22:00 Uvod u anatomiju
 23:00 Uvod u anatomiju
 23:50 RTL Vijesti
 00:15 Zaboravljeni slučaj

01:05 Astro show, emisija uživo
 02:05 RTL Danas, informativna emisija
 02:45 Kraj programa

**SRIJEDA
21.8.2013.**

06:10 Među nama: Prehrana
 06:45 TV Kalendar
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:01 Vijesti
 07:35 Dobro jutro, Hrvatska
 08:30 Vijesti
 09:03 Gorski liječnik
 09:47 Vijesti iz kulture
 09:55 Slatko ludilo, dokumentarna serija
 10:19 Ti čudesni mladunci, dokumentarna serija
 11:09 Preurediti ili se preseliti
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 TV Kalendar
 12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13:25 Dr. Oz, talk-show
 14:05 Jelovnici izgubljenog vremena
 14:39 Vrijeme sutra
 14:45 Obiteljska kuća, američko-kanadski film
 16:25 Milijada, dokumentarni film
 17:00 Vijesti
 18:15 Heartland, serija
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Humoristična serija
 20:45 Ekstremni gradovi: La Paz
 21:40 Downton Abbey, serija
 22:40 Dnevnik 3
 23:00 Vijesti iz kulture
 23:08 Sport
 23:11 Vrijeme sutra
 23:13 HAK - promet info
 23:20 Negdje, američki film
 00:55 Dr. Oz, talk-show
 01:40 Obiteljska kuća, američko-kanadski film
 03:20 Braća i sestre, serija
 04:05 Dr. Oz, talk-show
 04:45 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
 05:00 Reprizni program
 05:25 8. kat: Blago s naših tavana, talk-show

06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 07:00 Mala TV
 07:30 Grčka mitologija, crtana serija
 07:55 Teletubbies, serija

08:20 Papreni detektivi 2
 08:45 H2O Uz malo vode! 3
 09:10 Monty Don i vrtovi Italije: Firenca
 10:10 Dolina sunca, serija
 10:55 Globalno sijelo
 12:20 Šaptač psima, dokumentarna serija
 13:10 Glazba, glazba... novi singleovi
 13:15 Doktor Who 6
 14:45 Degraasi 6
 15:10 Putujmo svijetom: Malezija
 15:20 Škola mora: Vis-Biševo
 15:32 Glazba, glazba... novi singleovi
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 8. kat: Blago s naših tavana
 17:20 Dolina sunca, serija
 18:05 Za srce i dušu - pop i rock
 18:50 Mišurac - vratolomije / mala škola biciklizma
 19:00 Kriške sira
 19:25 U vrtu pod zvijezdama
 20:00 Glee, serija za mlade
 20:42 Glazba, glazba...
 20:50 Konzerva: Sunce
 20:53 Konzerva: Brojevi
 21:00 Terminator, film
 22:45 Braća i sestre, serija
 23:30 Dva i pol muškarca
 23:55 Ubojstvo 2, serija
 00:55 Retrovizor: Ludnica u Clevelandu
 02:05 Noćni glazbeni program - spotovi

06:40 In magazin vikend
 07:15 Fun with Flupe
 07:25 Štrumpfovi
 07:50 TV izlog
 08:05 Kako vrijeme prolazi
 09:05 TV izlog
 09:20 Djevojka imena Feriha
 11:25 Inspektor Rex
 12:15 Ninja ratnici
 12:45 Zauvijek susjedi
 13:50 In magazin R
 14:30 Inspektor Rex
 15:20 Ninja ratnici
 15:50 Zauvijek susjedi
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:05 LIDL
 21:06 Djevojka imena Feriha
 22:00 Večernje vijesti
 22:20 Trči, debeli, trči, film
 00:05 Konačna odluka, igrani film
 02:25 Posjetitelji, serija
 03:10 Muškarci ih vole glupe
 03:55 Ezo TV, tarot show
 04:55 Posjetitelji, serija
 05:40 Dnevnik Nove TV R
 06:30 Kraj programa

05.40 RTL Danas
06.25 Ekkluziv Tabloid
06.40 Krv nije voda, serija
07.40 Ben 10: Ultimate Alien
08.10 Moji džepni ljubimci
08.25 Virus attack
09.00 Divlja ruža
10.10 Obitelj Rey
11.00 Avenida Brasil
12.15 Miješani brak
13.05 Nijemi svjedok, igrani film
15.00 Heroji iz strasti
16.00 Heroji iz strasti
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Krv nije voda, serija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 RTL Vrijeme
19.10 Avenida Brasil
20.00 Kraljević i ja 3, igrani film, romantična komedija
22.00 Kosti
22.55 Kosti
23.50 RTL Vijesti
00.10 Vratit će se rode
01.05 Vratit će se rode
02.00 Astro show, show
03.00 RTL Danas

**ČETVRTAK
22.8.2013.**

06:10 Riječ i život: Kojim jezikom govoriti u Europskoj uniji

06:45 TV Kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:01 Vijesti
09:03 Gorski liječnik, serija
09:47 Vijesti iz kulture
09:55 Slatko ludilo
10:19 Ti čudesni mladunci
11:09 Preurediti ili se preseliti
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:25 Dr. Oz, talk-show
14:05 Jelovnici izgubljenog vremena
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Priča o Maxu, kanadski film
16:15 Popuna
16:25 Stoljetna sveučilišna dama, dokumentarni film
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:10 HAK - promet info
18:15 Heartland, serija
19:05 Najava programa
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 Humoriistična serija
20:40 Turistička klasa
21:10 Kratki susreti
21:40 Downton Abbey
22:40 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:11 Vrijeme sutra
23:13 HAK - promet info
23:20 Repo Man, film
00:50 Dr. Oz, talk-show
01:35 Priča o Maxu, kanadski film
03:05 Braća i sestre, serija
03:50 Dr. Oz, talk-show
04:30 Skica za portret /

Fotografija u Hrvatskoj
04:45 Reprizni program

06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:30 Grčka mitologija, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Papreni detektivi 2
08:45 H2O Uz malo vode! 3
09:10 Monty Don i vrtovi Italije: Jug Italije, serija
10:10 Dolina sunca, serija
10:50 Globalno sijelo
11:20 ni DA ni NE
12:10 Sportske igre mladih
12:25 Šaptač psima
13:15 Doktor Who 6, serija za mlade
14:45 Degraasi 6, serija za mlade
15:10 Osoba tjedna: Jurica Pađen
15:19 Moderna vremena: Shopping centri
15:26 Fenomeni: Živjeti vječno
15:32 Glazba, glazba... novi singleovi
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 8. kat: Odrastanje s autizmom, talk-show
17:20 Dolina sunca, serija
18:05 City folk 2013 - strani
18:30 Nevidljivi ljudi, dokumentarni film
18:50 Mišurac - vratolomije / mala škola biciklizma
19:00 Kriške sira

19:25 U vrtu pod zvijezdama
20:00 Glee, serija za mlade
20:42 Glazba, glazba... novi singleovi
20:50 Konzerva: Crno-bijeli spotovi
20:53 Konzerva: Koncertni spotovi
21:00 Doc, američki film
22:35 Braća i sestre, serija
23:20 Dva i pol muškarca, humoristična serija
23:45 Ubojstvo 2, serija
00:45 Retrovizor: Ludnica u Clevelandu
01:10 Retrovizor: strana igrana serija 2
01:55 Noćni glazbeni program

06:30 In magazin R
07:05 Fun with Flupe
07:15 Štrumpfovi
07:40 TV izlog
07:55 Kako vrijeme prolazi
08:55 TV izlog
09:10 Djevojka imena Feriha
11:25 Inspektor Rex
12:15 Ninja ratnici
12:45 Zauvijek susjedi
13:50 In magazin
14:30 Inspektor Rex
15:20 Ninja ratnici
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:05 LIDL - Minuta u Europi
21:06 Djevojka imena Feriha

22:10 Večernje Vijesti
22:30 Poštena igra, film
00:15 Dogodilo se na Manhattanu, film
02:05 Posjetitelji, serija
02:50 Muškarci ih vole glupe
03:35 Ezo TV
04:35 Posjetitelji, serija
05:20 Dnevnik Nove TV

05.45 RTL Danas
06.30 Ekkluziv Tabloid
06.45 Krv nije voda, serija
07.45 Ben 10: Ultimate Alien
08.10 Moji džepni ljubimci
08.30 Virus attack
09.05 Divlja ruža, telenovela
10.10 Obitelj Rey, telenovela
11.05 Avenida Brasil
12.20 Miješani brak
13.10 Kraljević i ja 3, igrani film
15.00 Heroji iz strasti
16.00 Heroji iz strasti
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Krv nije voda, serija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 RTL Vrijeme
19.10 Avenida Brasil
20.00 Skrivene - TV premijera, igrani film,
22.00 CSI
23.00 CSI
23.55 RTL Vijesti
00.15 Kosti
01.10 Kosti
02.00 Astro show
03.00 RTL Danas, informativna emisija
03.40 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov' (četvrtkom) • Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 'Vojvodanski tjedan'
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

REPORTAŽA IZ GRADA SOLI

Slane obale Panonskog jezera

Tuzla, rubni grad Federacije BiH, mjesto koje se naizgled ne odlikuje mnogo čime jer ga nema na glavnim vijestima - zapravo je miran grad koji je sačuvao svoju dušu i koji hvata korak sa svijetom

Tuzla je zanimljiv i slojevit bosanski grad, pomalo nestvaran. Svi ga znaju kao grad soli, rudnika iz kojih se opskrbljivala bivša SFRJ, a i sada je vodeći na tom tržištu. Nedavno je turska tvrtka »Sisecam soda« vodila razgovore o investiciji 100 milijuna eura u proširenje proizvodnje. Država drži 67 posto vlasništva, te se dokapitalizacijom želi privući investitor. Međutim, da nije sve bajkovito pokazuje i podatak kako je potrebno izvršiti deminiranje prostora oko jednog rudnika.

DRUGI RUDNIK

Međutim, u okolici ovog grada nalaze se i drugi rudni-

ci, ima ugljena solidne kvalitete. Kreka je dobro poznata jer se dio ugljena izvozi i u Srbiju. Stručno osoblje ima plaću i po tisuću i pol eura, ova djelatnost puno znači za ovu zajednicu. Ipak, ako se krene s velikim investicijama u izgradnju nove termoelektrane, zagađenje bi moglo ugroziti izvore pitke vode i zagorčati život mještanima.

SLANO JEZERO

Tuzla djeluje kao privlačan grad, ima predgrađa ovih lijepih živo oličenih kuća, u središtu se zida golemi hotel s 20 katova. Imat će podzemnu garažu s 400 parkirališnih mjesta, pet zvjezdica, površinu od 18.500 četvornih meta-

ra, od čega 300 stanova, tržni centar i poslovne prostore. Osim toga, planirana je poliklinika s wellness centrom, bazenom sa slanom vodom i olimpijskim bazenom.

Poseban kuriozitet je umjetno jezero u središtu grada, nastalo slijeganjem tla zbog rudarstva. Voda se pomiješala sa solju te su od slanog jezera napravili odličnu plažu. Jezero je nazvano Panonskim, asocirajući na drevno Panonsko more čija se sol ovdje nataložila. Mnogi umirovljenici, djeca i ekonomski ugrožene obitelji ovdje provode svoje ljeto.

PIVO

Od turističkih atrakcija vrijedi spomenuti i Pivovaru

Tuzla, koja opskrbuje susjednu pivnicu nefiltriranim svježim pivom. Utemeljena je 1884. godine, a nakon posljednjih sukoba počela je proizvoditi i bezalkoholne napitke. Tuzlanski pilsner se proizvodi po zahtjevnoj staroj recepturi, na potpuno prirodan način, bez ikakvih tehnoloških manipulacija.

POVIJEST I OŽILJCI

Tuzla se smatra jednim od najstarijih naselja u Europi s kontinuitetom življenja. Dokaz tome su i pronađeni ostaci starog naselja sojeničkog tipa iz vremena neolita. Sojenice su stoga rekonstruirane na obali Panonskog jezera. Prva pisana riječ o Tuzli

potječe iz 950. godine kada je nazvana Salines što znači grad soli, s napomenom da se nalazi u sastavu raškog kneza Časlava, koji je poginuo u borbi s Mađarima.

Rat Tuzlu nije mimoišao ni prije dva desetljeća. Rane su još vidljive u okolici ovog grada. Na potezu prema Republici Srpskoj mogu se vidjeti rasturene, minirane, uništene kuće.

KATOLICI

U Tuzli postoji Katolički školski centar »Sv. Franjo«, koji vodi posebnu skrb o odgoju i obrazovanju mladih, a nedavno je obilježio 15 godina rada i uživa veliki ugled. Škola je otvorena učenicima svih nacija i vjera, koji žele kvalitetno gimnazijsko školovanje europskog tipa s kvalitetnim profesor-

skim kadrom u suvremeno opremljenoj ustanovi. Kao dokaz te tolerancije služi primjer da se u školi uči i ćirilica. Naš domaćin i sugo-

vornik *Denis Žiško* svojim je prijateljstvom pokazao kako je ovaj grad sačuvao dušu i u ratu i u dobu eksploatacije. Zato, ako vas put nanese

kraj Tuzle, ne žalite vremena da zastanete i upijete ostatak duha stare Bosne.

Nikola Perušić

Seoska plaža u novom izdanju

U Bačkom Monoštoru je do skora, bez obzira na mnoštvo uređenih manjih mjesta za kupanje, tijekom ljetnih mjeseci ipak manjkalo javno kupalište.

Ranije je oko sela postojalo

nekoliko plažica – Krečana, kod Pisle, kod pontona, kod Českog mosta, na Dunavcu... Vremenom su one zarasle u travu, kanali su nanijeli mulj, Dunavac je postao onečišćen... rijetki su ih posjeći-

vali – mještani su osvježenje uglavnom tražili na molo-vima uz Veliki bački kanal, a koje su izgradili vlasnici vikendica.

Inicijativom Mjesne zajednice je revitalizirana jedna od

svojevremeno najposjećenijih plaža – plaža kod mosta na Velikom bačkom kanalu. Zajedničkim snagama volontera i lokalnih poduzetnika koji su osigurali materijal, uređen je prilaz vodi, popravljen je drveni mol, očišćena je trava u vodi, pokošena trava na samoj plaži, donesen je i raširen svježi pijesak na terenu za odbojku na plaži, ručno je ispletana nova mreža za odbojku, napravljeni su sun-cobrani od prirodnih materijala, kante za otpad... Kupalište je sada zgodno i za malu djecu i za odrasle.

Ovo je još jedan dobar primjer kako se uz pomoć volje i malo vremena može mnogo doprinijeti zajednici u kojoj živimo.

Z. Mitić

SOMBORKA KRISTINA LIŠČEVIĆ, NAJBOLJA RUKOMETAŠICA FRANCUSKE

Cilj Liga šampiona i Svjetsko prvenstvo

Za najbolju rukometašicu Francuske u prošlom prvenstvu proglašena je Kristina Liščević.

Ovo laskavo priznanje mlada Somborka osvojila je samo poslije jedne i pol natjecateljske sezone u Francuskoj. No, iza nje je višegodišnji naporan rad, treninzi, odricanja

Francuski prvoligaš Mec u prošloj je sezoni osvojio francusku ligu i kup. Svoj doprinos ovim uspjesima dala je i *Kristina Liščević*, a priznanje je stiglo na kraju prvenstva. I to ne jedno, već dva – najbolji srednji bek i najbolja igračica prvenstva. Zanimljivo, ili bolje reći nevjerojatno, pobjedi svog tima u posljednjoj ligaškoj utakmici protiv »Fluri Luare« i osvajanju prvenstva Francuske doprinijela je Kristina igrajući s teškom povredom desne ruke. Na naše pitanje kako se osjećala i o čemu je razmišljala kada je proglašena najboljom igračicom Francuske odgovara da je to odskočna daska. »Željela sam to priznanje, ali ne mogu reći da sam ga očekivala, jer sam mislila da će odabrati neku francusku igračicu prije negoli stranu. Ja bih sada htjela mnogo više, a to je Liga šampiona s Mecom i Svjetsko prvenstvo s reprezentacijom Srbije«, kaže Kristina.

S Kristinom smo razgovarali prilikom njenog posjeta obitelji na Bezdanskom putu kraj Sombora. Obitelj, a to su mama *Suzana*, tata *Stipan* i braća *Zlatko* i *Danijel*, najviše joj nedostaju, pa se Kristina raduje svakom zajedničkom susretu. Idući će biti opet u obiteljskoj kući i to u prosincu, za Božić. Iako će tada imati samo nekoliko slobodnih dana Kristina neće propustiti priliku da Božić provede sa svojim najmilijima.

NESUĐENA ODBOJKAŠICA NAJBOLJA RUKOMETAŠICA

Zanimljivo je čuti kako je nesuđena odbojkašica postala najbolja rukometašica Francuske, zemlje u kojoj je rukomet jedan od najpopularnijih sportova. Priča nam

Kristina da je njena sportska priča započela zahvaljujući bratu Zlatku. »Uvijek smo u dvorištu igrali nogomet. Kada je on počeo aktivno trenirati stigle su i prve diplome i medalje s turnira. Dvije godine razmišljala sam – kako to on osvaja medalje, a ja ga pobjeđujem? Tako sam i ja počela u školi trenirati i to odbojku, koju sam prosto obožavala. U Somboru tada nije postojao klub u kome bih mogla trenirati, pa sam prešla na rukomet. Imala sam 11 godina«, priča Kristina. Tri godine kasnije postala je već prvotimka, a ubrzo i reprezentativka Vojvodine i to ne na svojoj poziciji levog krila, već na mjestu srednjeg beka.

Odatle ju je put vodio u »Crvenu zvezdu«. Od kuće se otisnila s nepunih 16 godina i potpisala svoj prvi profesionalni ugovor. Danas, kada govori o danima u beogradskom klubu, prisjeća se povreda i drugih problema zbog kojih je malo falilo da napusti rukomet. Poslije

POZIV KOJI JE PROMIJENIO SVE

Samo poslije godinu i pol dana u Makedoniji Kristina je dobila ponudu koja se ne odbija. »Povrijedila se *Alison Pinjo*, francuska reprezentativka i srednji bek Meca. Bilo je to u polusezoni i njima je očajnički trebao srednji bek. Tadašnji trener Meca gledao je utakmicu Srbije i Francuske na Mediteranskim igrama 2008. godine, gdje sam bila reprezentativka Srbije i možda je to bilo presudno da me pozovu. Kada sam dobila poziv iz Francuske prva pomisao bila mi je da ću igrati Ligu šampiona. No, tada sam razmišljala i kako napustiti klub i ljude koji su mi toliko dali. Ipak smo našli zajednički interes, pustili su me i tako sam otišla u Francusku«, priča naša sugovornica.

pet godina, na kraju ugovora, čvrsto je odlučila da ode iz »Zvezde«, a izbor je bio klub iz Stare Pazove. Nedugo zatim, još dok su trajale pripreme, Kristinu su primijetili iz makedonskog »Metalurga« i nisu odustali sve dok Kristina nije postala njihova igračica. Bio je to i prijelomni trenutak u njevoj karijeri. »Bila je to 2009. godina. Za to vrijeme vežu me lijepe uspomene ne samo iz kluba, već i uopće iz tog perioda provedenog u Makedoniji«, kaže Kristina. S »Metalurgom« se borila za ulazak u Ligu šampiona. Jest da su konstatno bili prvaci Makedonije, ali liga nije bila dovoljno jaka za plasman među najbolje europske klubove.

U francuski prvoligaš i šampiona francuske lige otišla je početkom 2012. godine. Nije naravno imala šansu igrati svih 60 minuta, ali je u igru ulazila na 10, 15 minuta. »U tim momentima sam imala veliku želju da se pokazem najbolje i sve mi je išlo od ruke. To je i sreća, a drugo, ja sam bila nova i protivničke igračice nisu bile naviknute na moje šuteve, što je bila moja prednost. Dobijala sam sve veću minutažu«, priča Kristina o prvim danima u Mecu. Sve ostalo rekli smo na početku ovoga teksta.

Zlata Vasiljević

Izdajem jednosobni namješten stan, blizu Ekonomskog fakulteta, telefon, CATV, interfon, TA peć, priključak na ADSL. Tel.: 064 - 3285657.

Prodajem veću termoizolovanu kompletno završenu tehnički primljenu katnicu (13 x 11) sa suterrenom, CG i svim infrastrukturnim priključcima (voda, kanalizacija, telefon, internet, gas) u centru Sombora. Tel.: 025-449-220; 064-280-84-32.

Prodajem traktor Torpedo tip TD 4506 izdanje 1979 god. Registriran, izvršena generalna popravka i u odličnom je stanju. Tel.: 061-1621820.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Subotica - Centar, izdaje se poslovni prostor 96 m² - 4 prostorije pogodan za urede, predstavništva, agencije. Tel.: 024 529-745; 063 518-218.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasenova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem Singer šivači stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Crikvenica - izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodajem kozje mlijeko i sireve u Subotici. Tel.: 064 2380088.

Prodajem vijetnamske svinje i švicarske patuljaste koze. Tel.: 064 2380088.

Nudim uslužno kuhanje domaćeg sapuna, sirovina osigurana. 50 posto gotovog sapuna nudim osobi koja poznaje tehnologiju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem stan u Zagrebu - Gajnice, 52,80m² + ostava u podrumu. Stan ima 2 sobe, kuhinju, kupaoću, wc, predsoblje, terasu. Neposredna blizina vrtića, škole, ambulante, tržnice i ostalih sadržaja. Tel.: 064-3690680.

Izrađujem po narudžbi ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke, mađarske i bizovačke papuče. Tel.: 064 0543720.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaroša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Prodajem slamu - žitnu i zobnu s njive, i čutke. Tel.: 532-570 ili 060 0532570.

Crikvenica, izdajem apartmane blizu mora. Tel.: 385 51 241053.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T- 400, čisto i T- 400 oštro. Po narudžbi pečem domaći kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem bojler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem kuću-vikendicu na obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

U centru se izdaje lijep poslovni ured od 35 m² - dvije prostorije s parkingom, na tihom i mirnom mjestu. Cijena 100 eura. Tel.: 064 9738601

Prodajem kuću u Gornjem Tavankutu, 120 m², sendvič zid, etažno grijanje s okućnicom, Tel.: 061 1478823

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, trosobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcka)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матиче српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: ROĐENJE TREĆEG DJETETA!

Božji dar obitelji Varga

Današnja čestitka našeg tjednika upućena je obitelji Varga iz Bajmoka. Vjeroučiteljica Mirela ('84.) i trgovački putnik Norbert ('85.) dobili su prije dva mjeseca treće dijete. I oni, kao i obitelj Dulić iz Đurđina koju smo predstavili u prošlom broju, drže se svoje rodne sredine nasuprot raseljavanju. U vremenima kada se do posla lakše dolazi

u gradu, oni biraju tradiciju, očuvanje manjih sredina, ostanku s roditeljima, a svoju djecu uče kućnom zajedništvu umjesto vrtića.

Brak Norberta i Mirele je prije tri i pol godine ovjenčan rođenjem kćeri Arijane, a prije godinu i pol dobili su sina Dominika.

Oboma su nadjenuli imena po svecima, a sretni i iznenadni dolazak najmlađe kćeri ostat će zauvijek zabilježen njenim imenom Dorotea, što znači Božji dar! S obzirom kako su iz mješovitog braka, prigodom davanja imena birali su takva koja se u istom obliku rabe i na mađarskom i hrvatskom jeziku.

Od mlade majke saznajemo da su sva tri porođaja bila carskim rezom, a ovaj posljednji je rađen pod vodstvom dr. Kneževića iz subotičke bolnice. Nakon jednomjesečnog mirovanja, Mirela djeluje, vrijedna je, a naš poziv je zatječe u kupnji gdje je otišla s Doroteom u kolicima.

Vargini se upravo sele iz stana u kuću, jer imaju potrebu za dvorištem. Naime, stanovali su u Bajmoku kod roditelja u stanu, a ovih dana prelaze u kuću, također roditeljsku, također u Bajmoku. Od vrtića su odustali. Arijana se često razboljevala, kao i Dominik nakon nje, a s obzirom kako će Mirela biti doma dvije godine, skrbit će o svima. Mada, i bake im dolaze pomoći. Mirela kaže da je ovako malo teže, ali i bolje, a posao u školi će je dočekati. Nije se libila podijeliti svoje razmišljanje s mladima i čitateljima našeg tjednika:

»Puno mladih čeka da imaju dobar auto, stalan posao, da uredi kuću kako bi zatim čekali dijete. Međutim, dijete je najljepša stvar. Može se živjeti na kruhu, a kada te netko dočeka s bezuvjetnom ljubavi, kada te dočeka s osmijehom, to se ne može ničim zamijeniti. Ne kažem da odmah s 18 godina treba radati, već da je dijete nešto najljepše u životu. Mnogo se može postići i uz dijete. Ja sam završavala Filozofiju i studirala Teologiju dok sam bila trudna s Arijanom, davala sam ispite, a i master sam upisala dok sam čekala Doroteu«, kaže Mirela i potvrđuje kako je ljubav uvijek rješenje a nikada problem.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Dužijanca

Piše: Branko Ivković

Čeljadi moja, al sam se niki dan rasrdijo, pcovo sam po dana, neće me oprat ni pet ispovidi, ta nisam vam se sitijo ni faljnjs kajst od bisnoće! Zamislite niki dan sluhtim na radiju niki oprani mozak se latijo divana kako ćedu kupovat salaše na deset, dvajst godina i davati mladima da pokrenedu turizam, jel već koji andrak na njima. Ta sve je to lipo, al šta su onda prija samo dvajst, trist godina razvijavali mlade sa ti isti salaša, ta nisu tili napraviti putove već su brnjavili i tirali mlade u varoš, a sad bi salaše. Ta dobro je bać Bolto divanijo da na vlast nemož doć makar ko, već to mora bit kogod koga svit poštiva, a bome i vrlo mi je lipa ova naša demokratija – izađe svit vokšovati a onda se oni izdogovaradu, pomeću one koje ni ne poznamo. Ta napišite vi gospodari oma ime i prizime za koga ćemo dat glas, a ne posli dovućete kakog od makar kudak i svežete mu pošu a on siroma nezna ni bleknit, no moždar ćedu oni dat kaku 'pomoć' tima što ćedu doć na naše salaše, tako na priliku barem doživotnu, jel ti se bome, koliko sam ja skonto, ne laćadu zdravo pluga i motike, a bome možda i imadu pravo.

Ta štaš radit kad niko neće da to posli plati, a još moraš moliti da ti to što si odranijo kogod i primi. Ovi ćedu rađe donet ranu iz kake stranske države neg platit svom čoviku, pa sad mi vi kažite jel to pravo. E pa nećete me uvertat da je to pošteno pa taman da mi do ponoći divanite. Ta vite samo što je urađeno onim što je opravijo kola za sladoled brez struje, ode ga kaznili, a u svitu nagradili i posto viđen. Jedva je gradonačelnik malo uspijo ublažit bis, ta nemož ni on čovik sve vidit, a ovi što triba da mu pomažedu samo čuvaju šamadle. Ja ću upoznat morat tog čovika jal imam ideju da mi kako god opravi na ovu moju biciglu taj vrag što od sunca pravi struju, pa da ne moram furtom verglat, a i meni ne triba taki velik doboz da ladi, samo mali dobozić da stane u njeg litra špricera, pa da poboljšam radne uslove a ne da moram kugod ovi mladi ić tražit posla digod na tuđem gruntu. Tijo sam ja već otić u Mađarsku jedared kupit ovoj mojoj prava za pranje al me nisu puštili, pokazivali su na moju biciglu kroz smi, i koliko sam ja skonto mađarski spominjali Ferenc Joška, tako sam se rasrdijo čeljadi da sam se okrenijo, spomenijo štogod što nije za ovu pisaniju i više nikad nisam išo.

Neg da se ja pofalim, bijo sam bome na Dužijanci, baš je bilo lipo. Lipa ruva na mladeži, a mladež je uvijek lipa, prid to je svako večje bila svirka, tamburaši pa igrači, pa Bandašicino kolo, a i misa je bila zdravo svečana. Jedna od najlipši, no možda sam malo i pritiro s falom, al kako i neću kad je Markuš bandaš iz Male Bosne, skoro iz Ivković šora, a ove godine imamo i najlipšu risarušu. No čeljadi moja od fale nikake hasne i neće se dobit užna, pa ja zato idem naduvati još malo gumu i pravac Ivković šor, jel kazla je ona moja - ako opet zakasnim biće privrnut tanjir. Zbogom do drukput. Vaš Branko Ivković.

U bać-lvu se uvukli nikaka tuga i stra. Od ponedjeljka sve ko da se prisiko, slavlje prošlo, duša se ispraznila, a svagdanje brige se namnožile i ko da su odjedamput postale još težje. Koliko se samo, još pri nedilju dana, radovo Kirbaju. Veli lipo će ugostit staroga pajtu iz vojske Stipana i njegove, ko i svake godine. Nado se da će dojt i Stipanov mlađi, u potaje je snoto da bi on i njegova starija mogli... al starija veli neće još, možda kad svrši velike škole. Jako je izdanijo, a u sebe opcovu i škole i... oma se prezniyo, ta neće vada sad što-dirat tako crno. Uspijo je sačuvat i no najmanje burence katarke, vad neće gosti pit piva i kabeze. Razaljo je u boce, dono i nikoliko boca sode i veliku ljubenicu, pa sve zajedno još u petak ujtru spuščo u bunar, tamo se najlipše razladi. Radovo se i što će u selo dojt puno ni što su, još kad su bili dica, ošli tamo otkud je dunila luja, pa sad već i oni imadu dicu, svako po dvoj-troj. E, veli on, kad dojdu, pa dovedu tu dicu, eto opet puna crkva svita i eto dičjega cilikanja i graje po sokakeva. Ko i uvik, njegova kroz godinu prišparala, pa su kupili i prasence za speč. Napekla je i kolača, zamisila naki žuti tanki rizanaca i zaklala staru kokoš za supu. Prvač su zaklali i jedno nazime pa posmrzavali meso. Već je speko i rakiju od sami žuti šljivu, a prija toga i dudovaču. Njegova te nedilje i sosu skuvala, neće vada u filovanu papriku metat staru. Istina, bać-lva baš i ni za paprikom, al taki je red u njegovomu selu još od starina, pa ga ne bi kvarijo. Još odmalena se sića da je kod dade i matere, al i kod staroga i majke i kod dide i bake, pa i kod staroga dade, notaj dan filovana paprika bila najsvečaniye jilo i da je cilo selo merisalo na nju. Kaki bi onda i bijo Kirbaj brez filovane paprike? To bi bilo ko da na vašaru nema vozonke. Došo i petak, oko podne kum-Tuna zapalijo lemuzinu, pa su ošli na štaciju prid goste. Došli samo Stipan i njegova, kažu mlađi ostali na salašu, pa će u subotu i nedilju na njevo slavlje u Suboticu. Ajziban došo na vrime, pa su doma stigli baš kad je bać-lvina razaljala kafu i naljala u štamblike rakiju i liker od višanja što je sama pravila. Cure su malo sile š njima, lipo pitale za Stipanovoga mlađega i mlađu, pa ošle za njevim poslim. Još su malo posidili i izdivanili se, a onda se bać-lva i Stipan priselili natrag, potpalili pod kotlić i postavili ribu. Njegova je već pri podne zamisila rizance.

U subotu bila svečana misa brog dva vika od blagosivanja njeve crkve. Bać-lvina podranila, pa ručak zgotovila na vrime, kad se vratu š mise samo će zakuvat supu. Išli svi zajedno. U crkve bilo jako lipo. Popa bilo priko dvajst. Svirale i velike orgule. Puno mladeži, a bome i stariji, navuklo se u starovircke nošnje. Bać-lva gleda, šarenu se ko najlipša bašča, sve mu igra prid očima. Jedino kad se okrenijo, stala mu nikaka guka u grlu. Nit su kore pune, nit je gužva na tavanu. Nema ni ni što su pobigli u matrnu, a kad nema nji, kako bi bilo i njeve dice? A ruku na srce, imadu oni danas nikake druge kirbaje.

Piše: Ivan Andrašić

Picasso: Tko želi nešto učiniti, nađe načina, tko ne želi, nađe opravdanje.

Konfucije: Onaj koji napravi pogrešku, a ne ispravi je, čini još jednu pogrešku.

Dostojevski: Oni koji umiju govoriti, govore kratko.

Dobra suradnja

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Dragutin Tadijanović

Koje godine i gdje je rođen hrvatski pjesnik Dragutin Tadijanović?

Gdje stekao prvu školsku naobrazbu?

Kada mu je objavljen prvi rad?

Na kojem fakultetu je stekao akademsko zvanje?

Gdje je sve radio tijekom aktivne radne službe?

Kada je objavio svoju prvu knjigu pjesama?

Što je pokraj aktivnog pisanja ponajviše radio?

Na koliko jezika su mu prevedena djela?

Koje godine i gdje je umro Dragutin Tadijanović?

Rodio se 4. studenoga 1911. godine u Rastušu kod Slavonskog Broda. U Podvinju i Slavonskom Brodu gdje je završio gimnaziju. Godine 1922. u zagrebačkom srednjoškolskom listu Omladina. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1937. godine. Narodnim novinama, Akademiji likovnih umjetnosti, Zori, Matici hrvatskoj. Objavio je »Liriku« 1931. godine u Zagrebu. Uredivao djela mnogih znamenitih hrvatskih pisaca i pjesnika. Na dvadesetak jezika. Umro je 27. lipnja 2007. godine u Zagrebu.

Zvoni telefon u policijskoj postaji:

- Brzo pomagajte, mačka je ušla u kuću!!!

- Nema razloga za brigu gospođo, to je samo mačka!

- Nije gospođa, nego papiga!

Čita koka crnu kroniku u novinama:

Strašno. Još jedan masakr.

Jedan omlet, četvero mrtvih.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

365
DANA

ODLOŽENO PLAĆANJE!

čekovima građana, u jednakim
mjesečnim ratama, na cijeli asortiman

VIKEND AKCIJA U KTC-U

16.8. - 19.8.2013.

SVAKOG UTORKA

-10%

POPUSTA SAMO ZA
NEZAPOSLENE, uz
potvrdu o
nezaposlenosti

Tikvice svježe 1 kg

~~15.90din~~

11.90din

Šijiva svježa 1 kg

~~25.90din~~

19.90din

**-23%
POPUSTA**

Kruška svježa 1 kg

~~75.90din~~

73.90din

Konjska kobasica VP 1kg

~~319.90din~~

259.90din

**-18%
POPUSTA**

Voda Jana 1.5 l negazirana

~~49.90din~~

35.90din

1litr = 23.90din

**-28%
POPUSTA**

Brašno T500 1Kg

~~55.90din~~

46.90din

Filiz tjestenine 500g

~~116.90din~~

84.90din

1kg = 159.80din

Tersy prašak 1 kg + 100 g gratis

99.90din

**EXTRA
CIJENA!**

Bodrog **fest** Monoštor